

Міністерство освіти ПМР

ДОЗ «Придністровський державний інститут розвитку освіти»

Робоча програма з навчального предмета

«УКРАЇНСЬКА (РІДНА) МОВА»

1-4 класи

(для організацій початкової загальної освіти ПМР)

Складена у відповідності з державним освітнім стандартом
початкової загальної освіти ПМР

Тирасполь

2015

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Пояснювальна записка	3
Загальна характеристика курсу	5
Місце навчального предмета в Базисному навчальному плані ДОО початкової загальної освіти	13
Ціннісні орієнтири змісту навчального предмета «Українська (рідна) мова»	13
Плановані результати засвоєння навчальної програми з української мови	15
Зміст навчального предмета	38
Тематичне планування для 1 класу до підручників «НАША АБЕТКА» і робочих зошитів з письма «МІЙ ПЕРШИЙ ЗОШИТ» і «ЗОШИТ ДЛЯ ПИСЬМА» (у 2-х частинах), для 2–4 класів до підручників автора М.Вашуленка з вказівкою основних видів діяльності учнів на уроці	62
Програмно-методичне забезпечення освітнього процесу	147

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Українська мова є однією з офіційних у Придністровській Молдавській Республіці і вивчається у всіх навчальних закладах з українською мовою навчання як рідна (перша).

Курс української мови – важлива складова загального змісту початкової освіти, оскільки мова є не тільки окремим навчальним предметом, а й основним засобом опанування всіх інших навчальних дисциплін.

Основна **мета** навчання української мови в початкових класах шкіл з українською мовою навчання полягає у формуванні *комунікативної компетентності* з урахуванням можливостей та інтересів молодших школярів, яка виявляється у здатності успішно користуватися мовою (всіма видами мовленнєвої діяльності) у процесі спілкування, пізнання навколишнього світу.

Навчання української мови має бути спрямоване також на формування *культурологічної компетентності*, яка охоплює загальнокультурний розвиток учнів, формування почуттів толерантності до представників інших національностей, їхніх мов, культур, адаптацію їх до життя в певному соціальному середовищі, громадянське, патріотичне, морально-етичне, естетичне виховання.

Початкове навчання української мови має сприяти *формуванню компетентності уміння вчитися*. Важливо навчити молодших школярів організовувати свою навчальну діяльність, сформувати у них загальнонавчальні уміння і навички.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких **завдань**:

- 1) формування мотиваційної основи оволодіння українською мовою;
- 2) формування умінь і навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма);
- 3) формування комунікативних умінь;
- 4) засвоєння найважливіших функціональних складників мовної системи;
- 5) засвоєння української графіки й орфографії, формування фонетико-графічних та правописних умінь і навичок;
- 6) забезпечення інтелектуального, морального, соціокультурного й естетичного розвитку особистості;
- 7) формування в учнів уміння вчитися.

Відповідно до зазначеного, конкретизуються навчальні, розвивальні, пізнавальні й виховні завдання, які реалізуються у процесі навчання.

Зміст навчання української мови визначається за такими змістовими лініями: **мовленнєвою, мовною, культурологічною і діяльнісною**, кожна з яких реалізується в навчальному процесі у взаємозв'язку.

Мовленнєва змістова лінія, яка є основною, визначає зміст роботи над формуванням в учнів умінь сприймати усне і писемне мовлення, самостійно будувати усні і письмові висловлювання, користуватися мовою як засобом спілкування.

Усна форма мовлення передбачає розвиток умінь слухати-розуміти українську мову, збагачення словникового запасу, формування орфоепічних і граматичних умінь і навичок, розвиток діалогічного і монологічного мовлення.

Писемна форма мовлення у початкових класах передбачає засвоєння української графіки й орфографії, формування умінь грамотно писати: списувати й писати самостійно та під диктовку, писати перекази, складати й записувати тексти різних типів – розповіді, описи, міркування, правильно оформляти записи в зошиті, а також формування умінь правильно й свідомо читати українською мовою, працювати з дитячою книжкою.

Мовна змістова лінія полягає в засвоєнні учнями знань про мову, мовні вміння і розробляється з урахуванням того, що ці знання і вміння в початковому курсі є пропедевтичними.

Знання з мови лежать в основі формування й удосконалення частковомовленнєвих умінь (орфоепічних, лексичних, граматичних), засвоєння правил орфографії, стилістики, пунктуації.

Культурологічна змістова лінія навчання полягає в ознайомленні учнів з національною культурою українського народу, особливостями її побутування в нашому регіоні, творчістю українських письменників та інших представників української, молдавської, російської культур; засвоєнні малих українських фольклорних форм, формул мовленнєвого етикету, лексики на позначення національного одягу, посуду, їжі, оберегів тощо. Тут культурологічна лінія тісно переплітається з мовленнєвою та літературним читанням.

Культурологічна лінія змісту передбачає ознайомлення школярів із нормами, які регулюють соціальні стосунки, формування умінь дотримуватись їх у процесі спілкування та під час виконання соціальних ролей, вирішення навчальних і життєвих проблем. Ця робота має органічно поєднуватися з іншими аспектами навчання і вимагає відбору культурологічних тем для побудови діалогічних і монологічних висловлювань різних видів, використання тематичних груп слів, добору відповідних текстів, що знайомлять з історією, звичаями і традиціями, мистецькими скарбами, духовною культурою народів, що населяють нашу республіку.

Важливим завданням цієї лінії є виховання громадянина Придністровської Молдавської Республіки, який поважає свою Батьківщину, знає державну символіку, любить українську мову і культуру і толерантно ставиться до мов і культур інших народів.

Зазначені три основні лінії пронизуються **діяльнісною змістовою лінією**, яка забезпечує практичні уміння й навички, передбачені програмою з мови. Діяльнісна лінія спрямована на формування в молодших школярів умінь вчитися, що дає їм змогу організувати і контролювати свою навчальну діяльність, і забезпечується послідовною мотивацією навчання, здатністю докладати власних зусиль для досягнення результату, виконувати мисленнєві операції.

Зміст курсу української мови визначено на основі таких дидактичних і лінгводидактичних принципів: мотивація навчання, доступність, науковість, систематичність й послідовність, наступність й перспективність, практична спрямованість навчального процесу, індивідуалізація й диференціація навчання, наочність; принцип випереджувального формування усного мовлення щодо писемного, комунікативної спрямованості навчання, комплексного підходу до формування мовленнєвих умінь, забезпечення мовленнєвого середовища, міжпредметних зв'язків, народності.

Програма початкового курсу української мови побудована на основі Програми з української мови для середньої загальноосвітньої школи з українською мовою навчання (авт. М.С. Вашуленко та ін.) і Програми з української мови для середньої загальноосвітньої школи з російською мовою навчання (О.Н. Хорошковська) відповідно таких розділів:

- I. НАВЧАННЯ ГРАМОТИ**
- II. МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ**
- III. ЗНАННЯ З МОВИ. МОВНІ УМІННЯ**
- IV. ПРАВОПИСНІ УМІННЯ Й НАВИЧКИ**
- V. КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ВІДОМОСТІ**

Конкретні завдання початкового курсу рідної мови формуються відповідно до кожного з розділів програми.

I. НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Період навчання грамоти – важливий етап у формуванні особистості кожної дитини. Саме з уроків навчання грамоти починається її шкільне життя, на них вона навчається читати і писати, відкриває шлях до всієї подальшої освіти.

Навчання письма іде паралельно з навчанням читання із врахуванням принципу координації усного і писемного мовлення. У зв'язку з цим, учитель може проводити інтегровані уроки навчання читання-письму.

Система уроків у період навчання грамоти така: уроки навчання читання, уроки навчання письму.

Першокласникам властивий синкретизм (нерозчленованість) мислення, низький рівень розвитку аналізу і синтезу. Таким чином, на початковому етапі навчання слід занурювати дитину в найбільш загальну картину світу, яку представляють інтегровані курси. Таким курсом

традиційно є навчання грамоти — комплексний як за направленням, так і за своїм змістом. Разом з тим простежується деяка пріоритетність змісту: в добукварний період за основу береться обсяг матеріалу, який об'єднаний мовленнєвою темою; в букварний період обсяг матеріалу визначається вивченням однієї букви.

У перший клас приходять діти з різним рівнем дошкільної підготовки та мовленнєвого розвитку. Запорукою участі всіх учнів на уроці служить різнорівневий зміст підручника «Наша абетка»: складові таблиці для читання, стовпчики слів, навчальні тексти і літературно-художній матеріал для дітей що читають, звукові моделі, ребуси, малюнки, що дозволяє підходити до аналізу змісту багатоаспектно, таким чином, щоб забезпечити поступальний розвиток всіх учнів, незалежно від дошкільного освітнього досвіду. Таким чином, навчання стає доступним кожному і стимулюючим пізнавальний інтерес у кожної дитини.

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСУ

Навчання грамоти передбачає виділення таких періодів:

1. Добукварний період «Формування усного українського мовлення».
2. Букварний період «Формування писемного мовлення (оволодіння початковими навичками читання і письма). Розвиток мовлення».
3. Післябукварний період «Удосконалення читацьких навичок і розвиток мовлення (початковий курс літературного читання). Удосконалення правописних навичок і розвиток мовлення (початковий курс української мови)».

Добукварний період «Формування усного українського мовлення»

Мета добукварного періоду навчання грамоти полягає у:

- забезпеченні мотивації до навчальної діяльності;
- розвитку усного мовлення першокласників;
- формуванні елементарних аналітико-синтетичних умінь у роботі над текстом, реченням, словом, звуками мовлення;
- підготовці дитини до письма.

У цей період, окрім освітніх завдань, перед учителем стоять не менш важливі завдання, спрямовані на забезпечення адаптації дітей до школи, шкільного колективу й ознайомлення з правилами поведінки в ньому; формування навчальних умінь учнів (сидіти за партою, слухати вчителя, виконувати завдання індивідуально, в парах, у групах та ін.).

Важливість цього періоду зумовлена тим, що до української школи (українських класів) в Придністров'ї приходять першокласники, які володіють, як правило, не українською, а російською мовою. У цих умовах навчання української мови є метою і засобом навчання. З огляду на такі обставини і збільшується кількість годин на опанування завдань цього періоду. Адже, якщо учні не будуть розуміти українську мову, не опанують умінням усного мовлення, то вони не зможуть успішно засвоювати й інші предмети – математику, навколишній світ, читання тощо. Тому завдання розвитку українського мовлення повинні ставитися не лише на уроках української мови, але й інших уроках.

Даний період має вирішити такі *завдання*:

- розвивати уміння слухати-розуміти українську мову;
- формувати орфоепічні уміння й навички;
- збагачувати словниковий запас;
- формувати граматичні уміння.
- Зазначені уміння є базовими і на їх основі формуються мовленнєві та комунікативні, а саме:
- уміння будувати найпростіші висловлювання;
- уміння спілкуватися українською мовою в школі й вдома, запитувати, відповідати, розповідати.

У цей період заняття будуються за такими *напрямами*:

- розвиток усного мовлення;

- ознайомлення із способами позначення одиниць мовлення за допомогою графічних моделей;
- виділення із мовленнєвого потоку речень, слів;
- ділення слів на склади, складів на звуки;
- тренування руки в написанні елементів, з яких складаються букви.

На уроках письма в центрі уваги знаходяться гігієнічні правила; структура робочого поля сторінки: основний рядок — робочий і міжрядкове поле з додатковою обмежувальною лінією нерядкових елементів букв; коса лінія для дотримання єдиного нахилу всіх елементів і букв; правила написання основних елементів букв.

Програма передбачає систему вправ з підготовки руки дитини до письма. Так, спочатку дітям пропонуються вправи на проведення прямих і похилих, ламаних, вертикальних і горизонтальних ліній; згодом — вправи на проведення округлих, напівовальних, овальних ліній; пізніше — вправи для підготовки до безвідривного письма. Штрихування предметів напівовальної та овальної форм.

Учитель має корегувати методику навчання першокласників, у яких переважають дії лівою рукою (після відповідної консультації з лікарем), не наполягаючи на переучуванні їх на письмо правою рукою. Їм необхідно спеціально показувати, як зручно і правильно розташовувати зошит, тримати в лівій руці ручку, олівець, користуватися лінійкою. Для ліворуких дітей рекомендується винос зразків написання букв і їх елементів за поля прописів на правій сторінці й в кінці рядка на лівій сторінці.

Букварний період «Формування писемного мовлення (оволодіння початковими навичками читання і письма)»

Протягом букварного періоду першокласники оволодівають початковими вміннями читати за букварем, писати в зошитах з друкованою основою і в зошитах із сіткою для першого класу. Крім того, продовжується робота з розвитку усного мовлення.

Основна мета оволодіння писемним мовленням:

- формувати у дітей уявлення про звукову й складову структуру слів;
- допомагати опанувати механізм читання прямого складу з орієнтацією на букву, що позначає головний звук та слова з опорою на букви голосних звуків і наголос;
- навчити дітей читати з усіма буквами алфавіту слова, словосполучення, речення, зв'язні тексти;
- закласти основи грамотного письма;
- навчити дітей писати рукописними буквами слова, написання яких збігається з вимовою;
- формувати морально-етичні уявлення, елементи світорозуміння;
- розвивати інтерес до книжки — джерела знань і життєвого досвіду; формувати елементарні вміння читацької самостійності.

Навчання читати. Цей період передбачає формування в учнів правильного способу читання складами і словами. Основним методом навчання грамоти є *аналітико-синтетичний*. Він передбачає реалізацію принципу «від звука до букви». Це означає, що учні повинні спочатку навчитись виконувати різні аналітико-синтетичні дії зі звуками мовлення, що є базовими для формування навичок читання і письма.

Одночасно з аналітико-синтетичним методом частково можуть використовуватися й інші методи, зокрема метод цілих слів. Доцільність його застосування пояснюється необхідністю навчати школярів (після того, як вони засвоїли читання складами) сприймати графічні образи багатьох добре знайомих слів цілісно, швидко впізнавати їх на основі попереднього досвіду. Таке вміння є обов'язковою умовою цілковито сформованої навички читання.

Учні мають навчитись читати слова з відкритими і закритими складами всіх видів (поняття відкритий і закритий склад учні не одержують); з твердими і м'якими приголосними; склади з різними збігами приголосних звуків; різні за інтонацією речення, зв'язні тексти.

Протягом букварного періоду учні засвоюють алфавітні назви букв (*ка, ел, пе* та ін.), звуків (тверді й м'які), що позначаються одними й тими самими буквами: *[л]* і *[л']* - *ел*, *[з]* і *[з']*

- *ze*, [ц] і [ц'] - *це* та інші, працюють над значенням слів, проводять спостереження над мовними явищами (омонімами), багатозначними словами, виконують логічні вправи.

Важливим завданням читання в 1-му класі є пробудження у школярів інтересу до дитячої книжки, формування початкових умінь самостійно з нею працювати.

Навчання письма. *Основні завдання* букварного періоду: вчитися правильно проводити звуковий, буквений, складовий, звукоскладовий, звуко-буквений аналізи слів; зіставляти і порівнювати письмо великих і малих букв, знаходити спільне і відмінне у друкованих і рукописних буквах; зображувати букву, склад, слово у рядку зошита, користуючись при цьому правильним верхнім, нижнім і середнім поєднанням, оволодівати природними способами поєднань букв, дотримуватись гігієнічних правил письма. Записувати на слух букви, склади, слова; списувати слова, словосполучення і невеликі речення; ознайомитися з письмом розділових знаків (крапка, кома, знак оклику, знак запитання), з письмом у зошиті без друкованої основи. Навчати дітей зображувати рукописні рядкові і великі букви українського алфавіту — 33 малі та 32 великі; детально аналізувати графічний образ друкованої і писаної букви, зіставляти і порівнювати структурні компоненти рукописних великих та малих букв; чітко орієнтуватися на сторінці і рядку зошита; правильно зображувати букви, рівномірно розташовувати їх у рядку, дотримуватись паралельності.

Навчання учнів накреслення букви ведеться аналітико-синтетичним методом; показ конкретної букви, її аналіз і синтез (при точних словесних поясненнях, звідки починати кожную частину, як поєднувати частини в букві). Письмо букв чергується з письмом складів, слів, словосполучень, невеликих речень.

Враховуючи вікові фізіологічні та психологічні особливості першокласників (слабкий розвиток дрібних м'язів руки, недостатня регуляція рухів під час письма, значна стомлюваність за тривалого напруження, повільний темп, недостатня сформованість зорового сприйняття графічного образу букви), програма не рекомендує форсувати розвиток скоропису. Зокрема, опанування письма великих букв складної конфігурації (Б, Д, В, К, Ж, Р та ін.) може відбуватись не одночасно з навчанням відповідних рядкових (малих) букв, а з певним інтервалом (в залежності від підготовки учнів). Однак, за умови належної підготовленості учнів до опанування графіки письма рекомендується зберігати принцип синхронності при вивченні малої та великої літер.

Програма не передбачає обов'язкового навчання учнів 1 класу безвідривного письма, поперше, тому, що це складає певні труднощі для дітей; по-друге, надмірна увага до різних способів безвідривного поєднання негативно відбивається на грамотності. Зберігається безвідривне поєднання у тих випадках, коли вони природні (*ме, ти*). Поєднання з овальними і напівовальними накресленнями коригується: природні зберігаються; штучні, які потребують повторного проведення по одній і тій самій лінії чи повернення руки назад (*ол, на*), замінюються способами відривних поєднань. Поєднання з овальними та напівовальними елементами відбувається за допомогою коротких прямих чи дугоподібних ліній.

Навчання письма відбувається у зошитах з друкованою основою за певним алгоритмом. Вправи з графіки письма поєднуються з удосконаленням вимовних умінь, роботою над збагаченням словникового запасу дітей за ілюстрованим матеріалом зошита. Порядок вивчення рукописних букв збігається з послідовністю їх розташування в абетці. У букварний період навчання письма формуються правописні навички — елементарні орфографічні й пунктуаційні. Важливими завданнями тут є засвоєння учнями механізму списування, розвиток уміння зіставляти звуковий і графічний образи літери, контролювати написане за зразком.

У IV чверті рекомендується ознайомити учнів з письмом у зошиті без друкованої основи.

Післябукварний період «Удосконалення чит ацьких навичок і розвиток мовлення (початковий курс літ ературного читання). Удосконалення правописних навичок і розвиток мовлення (початковий курс української мови)»

У цей період заняття будуються за такими напрямками:

— узагальнення про звуки і букви української мови;

- введення першокласників у світ дитячих книг і мотивація самостійного читання;
- закріплення каліграфічних, графічних, орфографічних умінь у процесі списування чи письма під диктовку.

Основні завдання післябукварного періоду у курсі української мови: навчити писати букви складних накреслень, повторити письмо вивчених букв за групами, удосконалити вміння писати під диктовку склади, слова, словосполучення і невеликі речення; списувати з друкованого та рукописного текстів; ознайомити з письмом слів, які мають у своєму складі апостроф і «ь»; уточнити знання про три види поєднання букв у словах, дати уявлення про перенос слів по складах; навчити контролювати своє письмо, зіставляючи із зразком (на дошці і в рядку свого зошита).

Післябукварний період у курсі літературного читання визначає перехід від аналітичного читання складами до читання цілими словами на матеріалі літературних творів шляхом інтенсивного нарощування темпу читання і цільового попередження помилок, характерних для цього періоду: пропуск, заміна, перестановка букв.

Це забезпечує можливість переходу до систематичної літературної і мовної освіти, оскільки вміння читати поступово стають загальнонавчальною навичкою, що сприяє успішному навчанню з усіх предметів.

II. МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Формування умінь мовленнєвої діяльності українською мовою пов'язане з двома її формами – *усною* (аудіювання й говоріння) та *писемною* (читання і письмо). Програма передбачає набуття учнями елементарних знань про мовлення: усне і писемне, діалогічне й монологічне; про особливості висловлювань, зумовлені їх комунікативними завданнями, ситуацією спілкування. Однак основну увагу в навчанні слід приділяти розвитку умінь здійснювати всі види мовленнєвої діяльності: *слухання-розуміння (аудіювання), говоріння, читання, письмо*. З цією метою необхідно використовувати спеціальні види роботи, забезпечувати регулярний контроль за сформованістю відповідних умінь.

Аудіювання. Уміння слухати-розуміти є складовою комунікативних компетенцій, адже без розуміння співбесідника неможлива комунікація. Уміння правильно розуміти усне мовлення є передумовою формування інших навичок – говоріння, читання й письма. Тому розвиток умінь слухати-розуміти українське мовлення – одне з найважливіших завдань уроків української мови, пов'язаних не лише з формуванням усного й писемного мовлення, а й із загальнонавчальними вміннями, оскільки стосуються умінь зосереджуватись, вникати у зміст повідомлюваного, стежити за розвитком сюжету, розуміти зміст завдань учителя тощо.

В умовах навчання близькоспоріднених мов розуміння української мови, хоч і неповне, забезпечується спільним у фонетичних і граматичних системах та словниковому складі обох мов. Однак часто нові або частково схожі слова призводять до неповного чи неправильного розуміння усних висловлювань. Тому формування умінь, що стосуються аудіювання, тісно пов'язано зі словниковою роботою, розрізненням вимови звуків, місця наголосу у схожих в обох мовах словах, розрізненням значення таких слів.

Учні, для яких українська мова є рідною, безумовно, володіють вмінням слухати на побутовому рівні. Для молодших школярів, які вивчають українську мову як другу, її засвоєння супроводжується інтерференцією (негативним впливом умінь і навичок, сформованих у процесі оволодіння російською мовою), тому важливим є завдання навчити учнів розрізняти слова, норми вимови та граматичні форми слів української і російської мов, звертати увагу на відмінності у вимові звуків, наголошуванні, тренувати у вимовлянні слів українською мовою. У шкільному навчанні постійно збільшується лексичний запас, ускладнюється граматичний лад мовлення, розширюється тематика й поглиблюється логіка міркувань у висловлюваннях, що пропонуються для слухання. При цьому значно підвищуються вимоги до швидкості, точності сприйняття усного мовлення, розуміння прослуханого, вміння зосереджувати довільну увагу протягом більш тривалих відрізків часу. Усе це зумовлює необхідність удосконалювати навички аудіювання не тільки у початкових, а й у наступних класах школи.

Школярів необхідно вчити стежити за розвитком думки, адекватно сприймати емоційно-оцінну інформацію; помічати в тексті слова найбільш важливі для розуміння висловлювання; усвідомлювати значення загального тону, тембру, темпу, сили голосу.

Розвиток уміння уважно слухати, розуміти прослухане, виконувати після одного прослуховування певні завдання відбувається не тільки на матеріалі зв'язних (діалогічних і монологічних) висловлювань, а й на матеріалі, складеному з окремих одиниць різних мовних рівнів.

У роботі з аудіювання, як правило, використовують фронтальні види роботи; для неї плануються завдання, виконання яких не вимагає (чи майже не вимагає) від учня усних чи письмових висловлювань. До таких завдань належить, наприклад, проведення перевірки у формі бесіди; виконання дії, описаної у тексті; вибір малюнка за текстом; вибір із пропонуванних відповідей правильного варіанта відповіді на запитання та ін.

Говоріння. Формування умінь усного українського мовлення – одне з найважливіших завдань. При цьому слід ураховувати, що до навчання в школі діти спілкувалися в основному російською мовою.

Говоріння може бути на *репродуктивному* рівні, коли учні відтворюють зразок, який дає вчитель, переказують, розповідають напам'ять тощо, й *продуктивному*, коли учні вміють самостійно побудувати фразу, запитати, розповісти про когось, щось (монологічне мовлення), вести діалог (діалогічне мовлення). Репродуктивні уміння сприяють формуванню продуктивного мовлення, оскільки в процесі їх розвитку відбувається активне засвоєння граматики та словника й формування усіх частковомовленневих умінь, які лежать в основі мовлення.

Продуктивне мовлення є кінцевим результатом, воно пов'язане з комунікацією, тобто спілкуванням, і передбачає мотив (бажання щось повідомити, про щось довідатись), орієнтацію у ситуації мовлення, співбесідника або слухачів і результат, якого мовець хотів досягнути. Крім того, формування комунікативного мовлення потребує засвоєння етикетної лексики, відповідної мовленнєвої поведінки тощо.

Формування, розвиток навичок мовленнєвої діяльності передбачає роботу над побудовою діалогічних і монологічних висловлювань – *усних* й *письмових*. Мається на увазі переказ готових текстів і побудова своїх висловлювань на основі прочитаних чи прослуханих творів, переглянутих фільмів, розповідей родичів, знайомих про ті чи інші події, про випадки із повсякденного життя школярів. Необхідно пропонувати учням складати усні і письмові висловлювання з безпосередньою комунікативною метою (запрошення, вітання, вибачення, оголошення).

Ця робота виконується учнями самостійно або з опорою на різні допоміжні матеріали, пропонувані вчителем, – план, ключові словосполучення, ключові речення, початок чи кінець пропонованого висловлювання, малюнок чи серія малюнків тощо. Характер, кількість допоміжного матеріалу залежать від ступеня підготовленості школярів, від мети роботи.

Важливо, щоб в організації мовленнєвої діяльності учнів на уроках склалися такі ситуації, які спонукали б їх висловлюватись, виражати свої думки, почуття. З цією метою використовуються сюжетно-рольові ігри, в яких умовно визначається місце дії (у класі, автобусі, парку, магазині), співрозмовник (товариш, молодший брат, мама, гість з іншого міста, села), мета висловлювання (про щось розповісти, повідомити, переконати, виправдатись тощо).

У розвитку усного (діалогічного, монологічного) мовлення доцільно широко використовувати роботу в парах і невеликих групах, яка дає можливість висловитись більшості учнів класу. При цьому важливо прищеплювати школярам культуру спілкування, яка виявляється не тільки в доречному використанні формул мовленнєвого етикету, а й в умінні уважно слухати співрозмовника, призупиняти своє мовлення, щоб дати можливість висловитись іншому, погоджувати свої репліки з тим, що сказав співрозмовник, в умінні сказати йому добре слово, висловити критичне зауваження у такій формі, щоб нікого не образити.

Важливе місце в системі роботи над розвитком мовленнєвої діяльності учнів відводиться урокам розвитку зв'язного мовлення, які рекомендується проводити у 1-му класі як фрагмент уроку (протягом 10-15 хвилин), у 2-4 класах – це окремий урок (не рідше як один раз на півтора тижні).

Слід зазначити, що розвиток мовлення розглядається як основоположний, провідний принцип, що пронизує і об'єднує всі без винятку сторони мовленнєвої діяльності учнів.

Зміст роботи з розвитку усного мовлення в 1 класі зумовлюється такими сферами спілкування, як: *особист існа* (я, моя родина, людина, друзі, іграшки, ігри); *навчальна* (Школа. Клас. Навчання), *соціально-побут ова* (Дім (квартира). Меблі. Посуд. Їжа. Одяг. Взуття), *суспільна* (Придністров'я — мій рідний край. Україна — Батьківщина моїх предків. Культура, звичаї інших народів тощо), *сфера «Природа»* (Пори року. Погода. Кольори. Тваринний світ). Навчальна сфера охоплює не лише назви навчальних предметів, але й соціальні ролі: учень — учениця, учитель — учителька. Кожна з цих сфер включає відповідну тематику й ситуації спілкування (в межах цієї тематики), які забезпечуються відповідним словником. Основна мета цих уроків у 1 класі — ознайомити учнів з тематичними групами слів; збагачення словникового запасу; формування орфоепічних та граматичних умінь; умінь будувати з вивченими словами словосполучення, речення, пов'язувати 3–4 речення у зв'язну розповідь.

Розвиток умінь розмовляти українською мовою відбувається як на готових зразках мовлення — озвучених текстах діалогічного й монологічного характеру, — так і за допомогою дидактичних матеріалів у вигляді ситуативних та нескладних за змістом сюжетних малюнків, опорних слів, запитань, уявних ситуацій, створених учителем на уроці тощо. Важливою умовою розвитку комунікативного мовлення є забезпечення потреби у спілкуванні українською мовою. З цією метою використовуються ігрові ситуації за змістом сприйнятих на слух текстів, а також організовується позакласна робота у вигляді проведення днів української мови, підготовки й участі в народних святах (свято Миколая, Різдва, Великодня, зустрічі весни тощо), інсценування українських казок тощо.

Уроки розвитку зв'язного мовлення в 2 класі передбачають ознайомлення із виражальними засобами мови: порівняннями, епітетами, метафорами (без уживання термінів). Учні вчаться редагувати деформовані речення і тексти, будувати розповіді, описи за малюнками і запитаннями, серією малюнків, даним початком, опорними словами. Письмові висловлювання рекомендується розпочинати з III чверті.

У 3 класі на всіх уроках розвитку мовлення формуються уміння будувати письмові висловлювання. Учні працюють над переказами текстів, створенням розповідей, описів, міркувань з використанням запитань, опорних слів, даного початку, плану тощо. У доборі тематики текстів необхідно враховувати інтереси дітей, практичне спрямування та виховне значення.

Розвиток мовлення у 4 класі передбачає роботу з формування умінь писати твори на основі власних спостережень, вражень від екскурсії, прочитаного тексту чи переглянутого фільму тощо. Значна частина уроків відводиться на формування умінь писати докладний переказ тексту. Складання плану і написання творчої роботи кожний учень здійснює самостійно. Колективно клас працює лише на підготовчому етапі уроку.

Розвиваючи писемне мовлення молодших школярів, учитель має заохочувати їх записувати свої думки, враження, писати про те, що їх дійсно хвилює. Важливим фактором є така організація роботи, за якої у того, хто робить записи, були б зацікавлені читачі або слухачі, готові обговорити написане (передусім його зміст, а не огріхи у побудові речень, правопис). При цьому необхідно вчити школярів удосконалювати, виправляти, переписувати свої роботи.

Робота з формування усного мовлення залишається провідною на всіх етапах вивчення української мови.

Читання. Одним із найважливіших видів мовленнєвої діяльності робота над яким відбувається в початкових класах, є читання. У 2–4 класах для роботи з читання відведено спеціальні уроки, але й на уроках української мови цьому виду мовленнєвої діяльності важливо приділяти належну увагу.

Насамперед треба мати на увазі, що у навчанні мови широко використовуються тексти, робота над якими повинна розпочинатися з читання (вголос або мовчки), перевірки (хоча б побіжної) розуміння, обговорення окремих фрагментів. Специфікою роботи з читання на уроках мови є те, що увагу дітей слід особливо привертати до правильного вимовляння, значення слів; інтонації речень, різних за структурою; змістового поділу речень за допомогою пауз, мелодики та ін. Ці аспекти залишаються в сфері уваги і на уроках читання, але там акценти частково переміщуються в бік елементарного літературознавчого аналізу.

Загалом, формування, розвиток навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності, будучи головною метою початкового навчання, повинно займати не менше половини навчального часу на уроках мови.

III. ЗНАННЯ З МОВИ. МОВНІ УМІННЯ

У початкових класах учні одержують загальні уявлення про мову як засіб спілкування, пізнання, впливу; українську мову як офіційну в Придністровській Молдавській Республіці; про існування у світі різних мов (споріднених і неспоріднених).

Зміст українського мовного матеріалу визначено на основі порівняльного аналізу російської й української мов. У результаті виявлено мовні факти, які повністю збігаються в обох мовах, і ті, які мають певну розбіжність. Це дістало відповідну презентацію в програмах і повинно враховуватися під час організації навчального процесу та в методиці навчання.

Початкове навчання української мови передбачає: *пропедевтичну роботу* з формування у школярів знань про одиниці різних мовних рівнів (текст, речення, слово в його лексичному і граматичному значеннях, звуки мовлення); *практичну спрямованість* (збагачення, уточнення і активізація словникового запасу; формування різних граматичних форм; розвиток умінь користуватися мовними засобами відповідно до норм літературної вимови; умінь аналізувати, оцінювати власну мовленнєву творчість і удосконалювати її).

Виходячи з цього, навчальні досягнення оцінюються не стільки за знаннями про мову, скільки за мовними вміннями: будувати речення різні за структурою, за метою висловлювання та інтонацією; умінь правильно утворювати форми слова і будувати словосполучення; дотримуватись норм лексичної сполучуваності, норм вимови, наголошування слів. Важливим навчальним вмінням, яке підлягає контролю, є вміння застосовувати українську абетку для відповідного розташування списків слів, користування навчальними словниками та іншою довідковою літературою.

В опануванні української мови важливо враховувати те, що вона є не тільки предметом навчання, а й засобом засвоєння інших предметів шкільної програми. Тому на уроках української мови необхідно опрацьовувати і мовний матеріал, який використовується на уроках з інших предметів, щоб забезпечити загальну мовленнєву культуру учнів. Так, на уроках з мови доцільно регулярно пропонувати для практичних завдань складання словосполучень, речень зі слів, що належать до тих частин мови, поглиблена робота над якими не передбачається програмою початкових класів, але якими учні часто користуються, починаючи з 1 класу. Це числівники в різних відмінках, прислівники, прикметники вищого і найвищого ступенів порівняння, прийменники, займенники різних розрядів.

У 1–2 класах учні одержують елементарні знання з фонетики й граматики з метою практичного оволодіння орфоепічними й граматичними вміннями. У 3–4 класах ці знання поповнюються й удосконалюються. Відпрацьовуються навички правильного користування словом з точки зору орфоєпії та граматики, проводиться робота над збагаченням словникового запасу як окремими словами, так і граматичними конструкціями, усталеними виразами, прислів'ями й приказками та їх доречним вживанням у мовленні. Особлива увага має надаватися лексичній та граматичній сполучуваності слів, зокрема, у випадках розбіжностей у російській та українській мовах (передвинуть мебель – пересунути меблі, благодарю тебя – дякую тобі), вживанню прийменників (под – під, от – від та ін.), займенників (этот – цей, тот – той, любой – всякий та ін.), якісних прикметників вищого й найвищого ступенів, прислівників (великий – більший – найбільший, далеко – дальше – найдальше і под.). Відпрацьовуються вміння будувати речення різних типів, поширювати їх, уживати речення з однорідними

членами зі сполучниками й без них, складати тексти різних типів з орієнтацією на слухача або читача.

VI. ПРАВОПИСНІ УМІННЯ Й НАВИЧКИ

Формування елементарних умінь правильно писати слова, вживати пунктуаційні знаки є одним із *важливих завдань* початкового навчання мови.

Основою орфографічної грамотності є уміння співвідносити фонетичний і графічний образи слова, позначати звуки слова відповідними буквами без їх пропусків, замінь, вставлянь і переставлянь, тобто безпомилково писати слова за фонетичним принципом. Крім того, вони мають засвоїти і самостійно користуватись у процесі письма тими правилами правопису, алгоритм застосування яких є простим (1–2 кроки у міркуванні, наприклад, уживання м'якого знака в кінці слова, прописної літери у власних назвах; написання не з дієсловами тощо). Інші правила, які передбачають складний алгоритм застосування, засвоюється на пропедевтичному рівні. Це, наприклад, правила про написання слів із ненаголошеними голосними [e], [и], дзвінками і глухими приголосними, правопису ненаголошених відмінкових та особових закінчень та ін.

До текстів контрольних і перевірних робіт на знання правил передбачається вносити тільки ті слова, які попередньо були опрацьовані на уроках.

Важливою частиною роботи з орфографії в початкових класах є засвоєння списку слів, вимову і написання яких школярі мають запам'ятати. Перевірка засвоєння цих слів (за попередні і поточний роки навчання) є обов'язковою частиною контролю за сформованістю правописних умінь.

Робота над правописом охоплює також засвоєння правил використання зазначених у програмах пунктуаційних знаків.

Визначальним умінням, яке має бути сформоване на початковому етапі навчання мови, є орфографічна і пунктуаційна зіркість: уміння бачити в тексті особливості графічної форми слова, помічати пунктуаційні знаки у простих випадках, усвідомлювати їх роль у реченні, а також уміння самостійно виправляти допущені помилки, зіставляючи написане зі зразком. Це уміння формується у процесі виконання школярами системи відповідних вправ на списування, різних видів навчальних диктантів, у роботі над помилками.

У початкових класах учні оволодівають елементарними правилами українського правопису, у них формуються відповідні правописні уміння і навички.

З метою попередження та зменшення інтерференції на етапі пояснення рекомендується використовувати прийом відкритого міжмовного зіставлення типу: в російській мові – в українській мові, а під час підбору дидактичного матеріалу для практичних вправ – прийом прихованого зіставлення (запиши українською мовою такі слова: голубь, степь, календарь). І під час формування правописних умінь продовжується робота над виробленням навички вживати українські букви **і, и, е, є, ї, г** у словах української мови. Найефективніше включати слова із зазначеними буквами (типу син, електрик, Індія, їхати, гава) у словникові диктанти, які проводяться на початку уроку (замість каліграфічної хвилини). Важливо формувати графічну й орфографічну зіркість учнів, використовуючи відповідні віршовані тексти для зорових і зорово-слухових диктантів, а також уміння самоперевірки й самоконтролю записаного.

Формування графічних навичок, техніки письма є *важливою складовою* початкового навчання. Необхідно прагнути, щоб письмо молодших школярів було охайним, розбірливим; його швидкість має задовольняти навчальні потреби дітей з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Робота над каліграфією, технікою письма не обмежується періодом навчання грамоти, а продовжується в наступних класах. Увага до цього аспекту письма необхідна не тільки під час виконання школярами спеціальних вправ у написанні окремих літер, їх елементів, буквосполучень, слів, а й під час виконання всіх інших письмових робіт (списування, письмо під диктовку, з пам'яті та ін.).

Важливим завданням учителя є формування в учнів уміння писати на дошці з орієнтацією на її площину, регулювати розміри букв, дотримуватися горизонтальності рядків, доцільно розташовувати матеріал тощо.

Робота з письма передбачає формування у школярів культури оформлення письмових робіт (відступ від попередньої роботи чи від верхнього краю сторінки, розташування на рядку заголовка, дотримання абзаців, полів, охайність підкреслень, виправлень тощо.)

Можливі різні варіанти організації навчання графічних дій молодших школярів. Особлива увага приділяється поєднанню та написанню букв складного накреслення. Традиційний варіант передбачає проведення окремого уроку з каліграфічного письма, інший – полягає у запровадженні хвилин каліграфії (6–8 хв.) на кожному уроці з мови.

Каліграфічні вправи, незалежно від їх організаційної специфіки, передбачають зміцнення дрібних м'язів кисті; удосконалення координації рухів руки у сітці зошита, розвиток окоміру, самоконтролю під час письма, удосконалення графічних навичок письма — відпрацювання письма великих (малих букв), закріплення способів поєднань (верхнього, нижнього, середнього — відривного і безвідривного).

У процесі каліграфічних вправ відпрацьовується уміння списувати з друкованого тексту, писати під диктовку. Каліграфічні вправи пов'язуються з тим матеріалом, що вивчається на уроці з мови.

У 2 класі протягом II півріччя йде поступовий перехід на письмо в сітці зошита в одну рядкову лінію. У 3–4 класі удосконалюються графічні навички. Проводиться систематична робота над виправленням графічних помилок (порушення розміру букв, паралельності їх елементів, наявність неправильних поєднань та ін.) та контроль за каліграфічними вміннями.

3. МІСЦЕ ПРЕДМЕТА В НАВЧАЛЬНОМУ ПЛАНІ

Кількість годин на вивчення предмета «Українська (рідна) мова» визначається Базисним навчальним планом державного освітнього стандарту початкової загальної освіти Придністровської Молдавської Республіки.

На уроки освітньої галузі «Філологія» у першому класі відводиться 8 годин на тиждень, з них на навчання читання та письму — по 4 години відповідно. Нормативний термін освоєння курсу навчання грамоти становить 33 навчальних тижні. Робоча програма навчання грамоти розрахована на 264 години і охоплює періоди:

- добукарний період (підготовчий) — 48 годин (6 навчальних тижнів);
- букварний період (основний) — 152 години (19 навчальних тижнів);
- післябукварний період (початковий курс української мови) — 64 години (8 навчальних тижнів).

На уроки української мови у 2–4 класах відводиться 5 годин на тиждень (170 годин на рік).

4. ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Провідне місце предмета зумовлене тим, що українська мова є однією з офіційних мов Придністровської Молдавської Республіки. Саме через мову учні знайомляться з культурою, літературою, історією українського народу й інших народів, що населяють нашу республіку.

У Державному освітньому стандарті нового покоління акцентується увага на формуванні національного виховного ідеалу, а саме: виховання громадянськості, патріотизму, поваги до прав людини. Стратегічна ціль — формування у дітей ціннісного ставлення до Батьківщини, її культурно-історичного минулого; виховання поваги до державної символіки, рідної мови, дбайливого ставлення до народних традицій, історії, культури, природи своєї країни; готовність до самостійного вибору демократичних цінностей і виконання громадянського обов'язку, засвоєння основ толерантності. В сучасний освітній простір повертається виховний характер змісту освіти.

Очевидно, що в умовах поліетнічного придністровського суспільства формування придністровської громадянської ідентичності стає стратегічною метою і, отже, невід'ємною

частиною освітнього процесу в нашій республіці. Досягненню цієї мети сприятиме реалізація аксеологічних основ духовного виховання особистості, формування морального обличчя людини.

Курс навчання грамоти спрямований на загальний розвиток особистості дитини, а також служить початком формування придністровської громадянської ідентичності. З цією метою підручник «Наша абетка» представляє сплетіння молдавського, російського, українського літературно-художнього матеріалу. Дитину в світ культурних традицій і літератури поведуть наскрізні герої: Барвінок — познайомить з культурою та звичаями українського народу, Альонка — з культурою та звичаями російського народу, а Гугуце представить культуру і традиції молдавського народу. У зв'язку з цим вчителю важливо звертати увагу дітей не тільки на текстовий матеріал, але й на ілюстрації, розміщені на сторінках, оскільки ілюстративний матеріал також пов'язаний з культурою етносів. Частково літературно-художній матеріал поданий у порівнянні. Мета такої подачі — розгляд прислів'їв, казок, традицій з точки зору культурно-побутової спільності етносів і відмінних особливостей. У результаті учневі будуть створені умови для розуміння того, що зближує народи Придністров'я і що робить кожен народ самобутнім. У зміст підручника включено матеріал про державну символіку, про народні свята тощо. Така робота продовжуватиметься і 2–4 класах. Підсумком роботи вчителя повинно стати усвідомлення дитиною причетності його родини до життя держави, значущості сімейних цінностей та традицій.

Вивчення української мови сприяє формуванню в учнів уявлень про мову як основного засобу спілкування, в процесі вивчення української мови в учнів початкової школи формується позитивне емоційно-ціннісне ставлення до української мови, намагання до її грамотного використання, розуміння того, що правильне усне і письмове мовлення є показником загальної культури людини. На уроках української мови учні отримують початкове уявлення про норми сучасної української літературної мови і правила мовленнєвого етикету, вчать орієнтуватися в умовах спілкування, виборі адекватних мовленнєвих засобів для успішного вирішення комунікативних завдань.

Основами формування придністровської громадянської ідентичності засобами змісту загальної освіти у початковій школі виступає система цінностей:

Цінність моральності — усвідомлення себе як частини світу, в якому люди поєднані незліченними зв'язками, у тому числі й за допомогою мови; усвідомлення постулатів морального життя (будь милосердний, роби так, як би ти хотів, щоб поступали з тобою). Розуміння важливості для суспільного життя таких моральних цінностей: милосердя, терпіння, толерантності, примирення, слухняності, працелюбства.

Цінність спілкування — розуміння важливості спілкування як значимого складового життя суспільства, як одного з основних елементів культури.

Цінність природи ґрунтується на загальнолюдській цінності життя, на усвідомленні себе частиною природи. Любов до природи — це і дбайливе ставлення до неї як до середовища існування людини, і переживання почуття її краси, гармонії, досконалості. Виховання любові і дбайливого ставлення до природи через тексти художніх і науково-популярних творів літератури.

Цінність краси і гармонії — усвідомлення краси і гармонійності української мови, її виражальних можливостей.

Цінність істини — усвідомлення цінності наукового пізнання як частини культури людства, проникнення в суть явищ, розуміння закономірностей, що лежать в основі соціальних явищ; пріоритетності знання, встановлення істини, самого пізнання як цінності.

Цінність сім'ї (родини). Розуміння важливості родини в житті людини; усвідомлення своїх коренів; формування емоційно-позитивного ставлення до сім'ї, близьких, відповідальності, поваги до старших, їх моральних ідеалів.

Цінність праці і творчості — усвідомлення ролі праці в житті людини, розвиток організованості, ціннісного ставлення до праці в цілому і зокрема до літературної праці, творчості.

Цінність громадянськості і патріотизму — усвідомлення себе як члена суспільства, народу, представника країни, держави; почуття відповідальності за сьогодення і майбутнє своєї мови; інтерес до своєї країни: її історії, мови, культури, її життя та її народу.

Цінність людства — усвідомлення себе не лише громадянином Придністров'я, але і частиною світової спільноти, для існування якої потрібні мир, співпраця, толерантність, повага до інших культур і мов.

5. ПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

У зміст навчального предмета «Українська (рідна) мова» закладена основа для формування здібностей молодших школярів самостійно успішно засвоювати нові знання, формувати вміння здобувати необхідну інформацію, тобто активно й усвідомлено присвоювати новий соціальний досвід, набувати умінь учитися. За новими Державними стандартами вміння вчитися визначаються як *«універсальні навчальні дії»*, які включають в себе *особистісні результати*, 3 групи *метапредметних: (регулятивні, пізнавальні, комунікативні)* та *предметні*.

1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
ОСОБИСТІСНІ РЕЗУЛЬТАТИ			
<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати роль мови та мовлення в житті людей; – емоційно «проживати» текст, висловлювати свої емоції; – розуміти емоції інших людей, співчувати, співпереживати; – інтерес до вивчення мови. <p><i>Засіб</i> досягнення цих результатів – тексти, ілюстрації до літературних творів</p>	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати роль мови та мовлення в житті людей; – емоційно «проживати» текст, висловлювати свої емоції; – розуміти емоції інших людей, співчувати; – інтерес до читання, до ведення діалогу з автором тексту; потреба в читанні; – інтерес до вивчення мови; – звертати увагу на особливості усних і письмових висловлювань інших людей (інтонацію, темп, тон мовлення; вибір слів і розділових знаків: крапка або три крапки, крапка або знак оклику). <p><i>Засобом</i> досягнення цих результатів служать тексти підручника та підібрані вчителем літературні тексти</p>	<ul style="list-style-type: none"> – емоційність; вміння усвідомлювати і визначати (називати) свої емоції; – емпатія – уміння усвідомлювати і визначати емоції інших людей; співчувати іншим людям; – почуття прекрасного – уміння почувати красу і виразність мовлення, намагатися удосконалювати власне мовлення; – інтерес до читання, до ведення діалогу з автором тексту; потреба в читанні; – інтерес до вивчення мови; – усвідомлення відповідальності до вимовленого і написаного слова; – любов і повага до своєї Батьківщини, до народів, що проживають на території Придністров'я, до рідної мови та офіційних мов ПМР. <p><i>Засобом</i> досягнення цих результатів слугуватимуть тексти підручника, питання і завдання до них, проблемно-діалогічна технологія, технологія продуктивного читання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – емоційність; вміння усвідомлювати і визначати (називати) свої емоції; – емпатія – уміння усвідомлювати і визначати емоції інших людей; співчувати іншим людям; – почуття прекрасного – уміння почувати красу і виразність мовлення, намагатися удосконалювати власне мовлення; – інтерес до читання, до ведення діалогу з автором тексту; потреба в читанні; – інтерес до вивчення мови; – усвідомлення відповідальності до вимовленого і написаного слова; – любов і повага до своєї Батьківщини, до народів, що проживають на території Придністров'я, до рідної мови та офіційних мов ПМР. <p><i>Засобом</i> досягнення цих результатів слугуватимуть тексти підручника, питання і завдання до них, проблемно-діалогічна технологія, технологія продуктивного читання</p>
МЕТАПРЕДМЕТНІ РЕЗУЛЬТАТИ			
<i>Регулятивні</i>			
<ul style="list-style-type: none"> – розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності; – організувати робоче місце, добирати необхідне обладнання до уроку, розташовувати його у правильному порядку; – дотримуватись правильної постави під час сидіння за партою; правильно класти зошит і тримати ручку; 	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності; – самостійно добирати необхідне навчальне приладдя; підтримувати порядок на робочому місці; – дотримуватись певної послідовності виконання завдання, дій на уроці під керівництвом учителя; – уміти переключатися з одного виду на інший; 	<ul style="list-style-type: none"> – самостійно формулювати тему і мету уроку; – скласти план вирішення навчальної проблеми разом із вчителем; – працювати за планом, звіряючи свої дії з метою, коректувати свою діяльність; – раціонально розподіляти час; – у діалозі з вчителем виробляти критерії оцінки і визначати ступінь успішності своєї роботи і роботи інших згідно з цими критеріями; 	<ul style="list-style-type: none"> – самостійно формулювати тему і мету уроку; – скласти план вирішення навчальної проблеми разом із вчителем; – працювати за планом, звіряючи свої дії з метою, коректувати свою діяльність; – раціонально розподіляти час; – у діалозі з вчителем виробляти критерії оцінки і визначати ступінь успішності своєї роботи і роботи інших згідно з цими критеріями;

<p>– проговорювати послідовність дій на уроці;</p> <p>– учитися висловлювати своє передбачення (версію) на основі роботи з матеріалом підручника;</p> <p>– учитися працювати за планом, запропонованим учителем.</p> <p><i>Засобом</i> формування регулятивних УНД служить проблемно-діалогічна технологія</p>	<p>– дотримуватись режиму розумової праці під час виконання домашніх завдань;</p> <p>– учитися висловлювати своє передбачення (версію) на основі роботи з матеріалом підручника;</p> <p>– учитися працювати за планом, запропонованим учителем.</p> <p><i>Засобом</i> формування регулятивних УНД служить проблемно-діалогічна технологія</p>	<p>– використовувати різні способи перевірки та контролю своєї діяльності.</p> <p><i>Засобом</i> формування регулятивних УНД служать технологія продуктивного читання і технологія оцінювання навчальних досягнень (успіхів)</p>	<p>– використовувати різні способи перевірки та контролю своєї діяльності.</p> <p><i>Засобом</i> формування регулятивних УНД служать технологія продуктивного читання і технологія оцінювання навчальних досягнень (успіхів)</p>
Пізнавальні			
<p>– орієнтуватися в підручнику (у змісті, умовних позначках тощо);</p> <p>– знаходити відповіді на питання в ілюстраціях;</p> <p>– перетворювати інформацію з однієї форми в іншу: переказувати невеликі тексти;</p> <p>– аналізувати структуру друкованої й писаної форм букв, знаходити спільне й відмінне у поєднаннях букв у складах та словах;</p> <p>– виконувати мовні завдання – фонетико-графічні.</p> <p><i>Засобом</i> формування пізнавальних УНД служить матеріал підручника, що забезпечує формування функціональної грамотності (первинних навичок роботи з інформацією)</p>	<p>– орієнтуватися в підручнику (у змісті, умовних позначках тощо), у словнику;</p> <p>– знаходити відповіді на питання в тексті, ілюстраціях;</p> <p>– робити висновки в результаті спільної роботи класу і вчителя;</p> <p>– перетворювати інформацію з однієї форми в іншу: докладно переказувати невеликі тексти;</p> <p>– виконувати мовні завдання – фонетико-графічні, лексичні, граматичні.</p> <p><i>Засобом</i> формування пізнавальних УНД служить матеріал підручника, що забезпечує формування функціональної грамотності (первинних навичок роботи з інформацією)</p>	<p>– користуватися різними видами читання: навчальним, оглядовим, ознайомлювальним;</p> <p>– вилучати інформацію, подану в різних формах (суцільний текст; несучільний текст – ілюстрація, таблиця, схема);</p> <p>– перероблювати і перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (складати план, таблицю, схему);</p> <p>– самостійно працювати з підручником;</p> <p>– користуватися словниками, довідниками;</p> <p>– здійснювати аналіз і синтез;</p> <p>– установлювати причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>– зосереджено слухати матеріал;</p> <p>– виконувати мовні завдання – фонетико-графічні, лексичні, граматичні.</p> <p>– аналізувати мовні явища, порівнювати, виділяти головне, вилучати зайве, узагальнювати, групувати й класифікувати за певними ознаками.</p> <p><i>Засобом</i> розвитку пізнавальних УНД слугують тексти підручника та його методичний апарат; технологія продуктивного читання</p>	<p>– користуватися різними видами читання: навчальним, оглядовим, ознайомлювальним;</p> <p>– вилучати інформацію, подану в різних формах (суцільний текст; несучільний текст – ілюстрація, таблиця, схема);</p> <p>– перероблювати і перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (складати план, таблицю, схему);</p> <p>– самостійно працювати з підручником;</p> <p>– користуватися словниками, довідниками;</p> <p>– здійснювати аналіз і синтез;</p> <p>– становлювати причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>– зосереджено слухати матеріал;</p> <p>– виконувати мовні завдання – фонетико-графічні, лексичні, граматичні.</p> <p>– аналізувати мовні явища, порівнювати, виділяти головне, вилучати зайве, узагальнювати, групувати й класифікувати за певними ознаками.</p> <p><i>Засобом</i> розвитку пізнавальних УНД слугують тексти підручника та його методичний апарат; технологія продуктивного читання</p>

Комунікативні

<p>– оформлювати свої думки в усному мовленні (діалогічних і монологічних висловлюваннях на рівні речення чи невеличкого тексту);</p> <p>– слухати і розуміти мовлення інших;</p> <p>– домовлятися з однокласниками разом з учителем про правила поведінки і спілкування й дотримуватися їх;</p> <p>– учитися працювати в парі, групі, виконуючи різні ролі (лідера, виконавця).</p> <p>– прагнути до більш точного висловлювання особистої думки і позиції.</p> <p><i>Засобом</i> формування комунікативних УНД служить організація роботи в парах і малих групах</p>	<p>– оформлювати свої думки в усній формі (на рівні речень чи невеликого тексту);</p> <p>– слухати і розуміти мовлення інших; користуватися прийомами слухання: фіксувати тему (заголовок), ключові слова;</p> <p>– виразно читати і переказувати текст;</p> <p>– домовлятися з однокласниками разом з учителем про правила поведінки, спілкування, самооцінки і дотримуватися їх;</p> <p>– учитися працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця).</p> <p><i>Засобом</i> формування комунікативних УНД служать проблемно-діалогічна технологія та організація роботи в парах і малих групах</p>	<p>– оформлювати свої думки в усній та письмовій формі з урахуванням мовленнєвої ситуації;</p> <p>– адекватно використовувати мовленнєві засоби для вирішення різних комунікативних завдань;</p> <p>– володіти монологічним та діалогічним формами мовлення;</p> <p>– висловлювати й обґрунтовувати свою точку зору;</p> <p>– слухати і чути інших, намагатися прийняти іншу точку зору, бути готовим коректувати свою точку зору;</p> <p>– домовлятися і приходити до спільного вирішення у спільній діяльності;</p> <p>– ставити питання;</p> <p>– зв'язно, послідовно, доказово відповідати.</p> <p><i>Засобом</i> формування комунікативних УНД служать проблемно-діалогічна технологія та організація роботи в парах і малих групах</p>	<p>– оформлювати свої думки в усній та письмовій формі з урахуванням мовленнєвої ситуації;</p> <p>– адекватно використовувати мовленнєві засоби для вирішення різних комунікативних завдань; володіти монологічним та діалогічним формами мовлення;</p> <p>– висловлювати й обґрунтовувати свою точку зору;</p> <p>– слухати і чути інших, намагатися прийняти іншу точку зору, бути готовим коректувати свою точку зору;</p> <p>– домовлятися і приходити до спільного вирішення у спільній діяльності;</p> <p>– ставити питання;</p> <p>– зв'язно, послідовно, доказово відповідати.</p> <p><i>Засобом</i> формування комунікативних УНД служать проблемно-діалогічна технологія та організація роботи в парах і малих групах</p>
--	--	--	---

ПРЕДМЕТНІ РЕЗУЛЬТАТИ

1 КЛАС

Мовні результати	лексичні знання	<ul style="list-style-type: none"> – знати слова з тем, визначених програмою, в тому числі етикетну лексику, міжтемні слова, слова на позначення предметів побуту, української народної символіки; – правильно і доречно вживати засвоєні слова в процесі мовлення; – розрізняти найпоширеніші міжмовні омоніми; – засвоїти слова близькі і протилежні за значенням
	фонетичні знання й орфоепічні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – засвоїти терміни «голосний», «приголосний звук», «твердий», «м'який», «склад», «наголос»; – знати букви алфавіту та звуки, які вони позначають на письмі; – засвоїти вимову голосних і приголосних звуків української мови; – розрізняти звуки слів російської та української мов; – орфоепічно правильно вимовляти звуки, звукосполюки і слова української мови; – розрізняти голосні і приголосні, тверді і м'які приголосні звуки, поділяти на склади слова, визначати наголос; – чітко вимовляти звуки [о], [а] в наголошеній і ненаголошеній позиціях; – твердо вимовляти звук [ч]; – вимовляти фарингальний звук [г] замість задньоязикового [г], у тому числі й у закінченні <i>-ого</i>; – м'яко вимовляти звук [ц']; – дзвінко вимовляти приголосні у кінці складу перед наступним глухим приголосним чи в абсолютному кінці слова; – вимовляти нескладовий [ў] на місці [в] після голосних; – правильно вимовляти подовжені приголосні; – твердо вимовляти звуки [г], [к], [х] перед [и]; – пом'якшено вимовляти приголосні звуки [ж'], [ч'], [ш'] перед [і]; – правильно вимовляти дієслівні форми; – вимовляти звуки [дж], [дз], [дз']; – твердо вимовляти губні приголосні звуки у сполученнях в'я, п'я, м'я;

Мовленнєві результати	граматичні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – засвоїти форми звертання до дітей і дорослих; – говорити, вживаючи слова (іменники і прикметники) у різних відмінкових формах однини і множини; – використовувати у мовленні найбільш уживані іменники, дотримуватися норм чергування голосних і приголосних; – засвоїти рід слів на позначення назв маленьких істот; – розповідаючи, правильно вживати форми іменників у різних відмінках; особових займенників; прикметників вищого і найвищого ступенів; українські дієслівні форми; – уміти правильно вживати граматичні форми іменників у кличному відмінку; – уміти правильно вживати форми закінчень прикметників жіночого, чоловічого і середнього роду в усіх відмінкових формах однини і множини; – уміти узгоджувати іменники з прикметниками та числівниками; – уміти вживати прислівники, прийменники, сполучники 	
	аудіювання	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти на слух мовні одиниці: звуки, склади, слова, словосполучення; – виявляти серед звуків, складів, слів ті, які є «зайвими», відповідають зазначеним прикметам; – слухати і розуміти усне висловлювання (сюжетний текст) — час звучання до 1 хв (80–100 слів); – сприймати розповідь невеликих казок, оповідань, віршів; уміти передати зміст прослуханого, давати загальну оцінку змісту прослуханого; – визначити на слух кількість речень у тексті (2–4 речення); кількість слів у реченні (до 4 слів); – розуміти, про кого чи про що розповідається в тексті; – відповідати на запитання за змістом прослуханого (хто? що? де? коли? як?); – запам'ятовувати слова, невеликі вірші, скоромовки, загадки, сприйняті на слух, а також початок і кінець тексту, послідовність розвитку подій у ньому (що було спочатку і що — потім); – виконувати навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції 	
	говоріння	Діалогічне мовлення	<ul style="list-style-type: none"> – слухати і розуміти запитання і відповідати на них; – відтворювати діалог казкових героїв, правильно інтонуючи його; – будувати та підтримувати діалог, який складається з 3–4 реплік, враховуючи етикетну лексику; – відповідати на запитання за змістом малюнка; – будувати діалог за змістом ситуації та за допомогою ситуативних малюнків; – запитувати українською мовою, щоб одержати інформацію один про одного, батьків, місце помешкання тощо; – вміти висловити згоду чи незгоду, відмову
	говоріння	Монологічне мовлення	<ul style="list-style-type: none"> – розповідати напам'ять вірші, скоромовки, загадувати загадки; – переказувати сприйнятий на слух невеликий текст чи уривок букварного типу (40–45 слів), інструкції до ігор; – за аналогією з прослуханим, побаченим складати невеличкі оповідання, казки, загадки за даним початком, сюжетними малюнками; – складати зв'язне висловлювання з 3–4 речень; – розповідати про себе, свою родину, друга (подругу), іграшку, домашню тварину тощо

Читання	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти прочитане, відповідати на запитання за змістом, знаходити в тексті речення для відповіді на запитання; – правильно інтонувати речення, різні за метою висловлювання та інтонацією, відповідно до розділових знаків; – дотримуватись пауз перед розділовими знаками та в кінці речення; – читати вголос у темпі 20–30 слів за хвилину доступні тексти цілими словами
Письмо	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти види письма: друковане, рукописне, малюнкове; розуміти їх значення для спілкування між людьми; – добирати і записувати (за допомогою вчителя) назву до малюнка; – складати, записувати (самостійно та за допомогою вчителя) речення за ілюстраціями, навчальною ситуацією; – списувати слова і речення, подані рукописними та друкованими шрифтами, записувати на слух склади, слова і речення, вимова і написання яких збігаються; рукописний і друкований текст обсягом 20–30 слів, дотримуючись каліграфічних вимог; – визначити на слух межі речення: починати записувати речення з великої букви, у кінці ставити відповідний розділовий знак; – доповнювати незавершене речення 1–2 словами; самостійно складати речення за малюнком (усно); – писати під диктування слова, речення, зв’язний текст (обсягом 20–30 слів), у яких написання слів відповідає вимові (інші слова записуються на дошці)
Культурологічні відомості	<ul style="list-style-type: none"> – знати назву своєї держави і її столиці; – мати уявлення про українські національні символи (верба, калина); – знати назви предметів побуту та назви українських оберегів; – знати найвідоміші народні і релігійні свята (Свято Миколая, Різдво, Великдень та ін.), обрядові дійства, в яких можуть брати участь діти; – знати українські дитячі ігри й розваги (2–3); 2–3 обрядові пісні (щедрівки, колядки, веснянки); 1–2 колискові пісні; 3–4 народні загадки; 2–3 народні казки, 3–4 скоромовки; – знати і вживати найпростіші українські формули мовленнєвого етикету

2 КЛАС

Мовні результати	лексичні знання	<ul style="list-style-type: none"> – знати слова з тем, визначених програмою, міжтемну лексику і доречно вживати їх у процесі мовлення; – розрізняти схожі слова російської та української мов; – доречно вживати синоніми і антоніми, вживати (за допомогою вчителя) народні вислови, національно марковану лексику; – розрізняти слова, що називають предмети, ознаки, дії; – розрізняти іменники, які відповідають на питання хто? що? – розподіляти слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови); – добирати 1–3 широко вживаних у дитячому мовленні слів із заданим коренем
	фонетичні знання й орфоепічні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти звуки слів російської та української мов; – орфоепічно правильно вимовляти звуки, звукосполуки і слова української мови; – розрізняти голосні і приголосні, тверді і м'які приголосні звуки, поділяти на склади слова, визначати наголос; – вимовляти правильно, відповідно до вивчених орфоепічних норм слова, засвоєні у 1 класі; – правильно вимовляти (самостійно або слідом за вчителем) слова з ненаголошеними голосними [е], [и]; – правильно вимовляти слова з апострофом; – правильно наголошувати слова, передбачені програмою
	граматичні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – правильно вживати граматичні форми слів, засвоєних у 1 класі; – правильно вживати форми звертання до дітей і дорослих; – говорити, вживаючи слова (іменники і прикметники) у різних відмінкових формах однини і множини; – добирати самостійно 4–6 слів, які відповідають на різні питання (хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? та ін.); – змінювати (за зразком) іменники за числами (один – багато); – утворювати словосполучення іменників із прикметниками; – добирати до відомого предмета відповідні ознаки; – у процесі говоріння правильно вживати вказівні слова та особові займенники у різних граматичних формах; – правильно вживати граматичні форми слів – назв предметів, дій під час діалогічного й монологічного мовлення; – розрізняти рід подібних у російській та українській мовах іменників; – правильно вживати граматичні форми слів – назв ознак предметів у процесі мовлення; – уміти вживати прислівники, прийменники, сполучники; – використовувати займенники, прислівники, контекстні синоніми (без уживання термінів) для зв'язку речень у тексті

	Знання з мови, мовні уміння і навички	звук і букви	<ul style="list-style-type: none"> – знати алфавітні назви букв та звуки, які вони позначають; звуки голосні й приголосні та букви, які їх позначають; звуки голосні і приголосні, тверді й м'які; уміти перелічити голосні звуки (шість) і назвати букви на їх позначення (десять); – виконувати звуковий і звуко-буквений аналіз слів із 4–5 звуків; – розташовувати 5–6 слів за абеткою з орієнтацією на першу букву; – ділити дво-, трискладові слова на склади; знати правила переносу слів
		слово	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти корінь у поданих спільнокоренових словах; – знаходити серед поданих слів спільнокореневі
		речення	<ul style="list-style-type: none"> – характеризувати речення за його основними ознаками; – поширювати речення словами за поданими запитаннями; – об'єднувати з допомогою вчителя або в колективній роботі два прості речення в одне складне; – розрізняти зміст двох подібних, але не тотожних між собою речень
		текст	<ul style="list-style-type: none"> – добирати або вибирати з-поміж запропонованих учителем заголовків до навчального тексту, який відповідає його темі чи меті; – визначати в тексті зачин, основну частину, кінцівку; – пояснювати наявність абзаців у навчальних текстах (самостійно та за допомогою вчителя); – розпізнавати тексти різних жанрів, класифікувати їх
Мовленнєві результати	аудіювання	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти на слух мовні одиниці: звуки, склади, слова, словосполучення; встановлювати кількість почутих звуків, складів, слів у реченні (до 5); – слухати і розрізняти ряди слів, які мають певні фонетичні відмінності в російській і українській мовах; – розрізняти на слух завершене і незавершене речення; – визначити на слух кількість речень у тексті (4–5 речень); – розуміти значення почутих слів, словосполучень, зміст речень; – виявляти в усному мовленні слова, які належать не до української мови; – розуміти після 1-2 прослуховувань художній текст — час звучання 1–2 хв (120–200 слів); – запам'ятовувати персонажів, послідовність подій; – розуміти і виконувати сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; – запам'ятовувати слова (до 10) і віршовані тексти (до 4 рядків) сприйняті на слух 	
	говоріння діалогічне мовлення	<ul style="list-style-type: none"> – відповідати на запитання у зв'язку з темами, що вивчаються; – задавати запитання; – відтворювати діалог, вступати в рольову гру; – будувати діалог, який складається з 4–5 реплік (без урахування етикетних формул початку і кінця розмови), уживаючи етикетну лексику, слова звертання та мовленнєві формули у зв'язку з ситуаціями (знайомство, запрошення, привітання, побажання тощо) 	

		<p>МОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> – переказувати текст обсягом 40-50 слів із опорою на допоміжні матеріали (ілюстрації, план, опорні слова, словосполучення); – висловлювати своє ставлення до подій, персонажів тексту; – розповідати про свої спостереження, події з власного життя (за ілюстраціями, поданими частинами тексту); – розповідати напам'ять вірші, скоромовки, загадувати загадки; – за аналогією з прослуханим, побаченим складати невеличкі оповідання, казки, загадки за даним початком, сюжетними малюнками; – описувати когось, щось (за аналогією); – коментувати правильне написання слова відповідно до опрацьованого орфографічного правила
<p>Читання</p>			<ul style="list-style-type: none"> – правильно відтворювати інтонацію розповідних, питальних і спонукальних речень, окличних речень у діалогічному і монологічному текстах; речень із звертаннями, однорідними членами; володіти силою голосу і темпом мовлення; – дотримуватись пауз перед розділовими знаками та в кінці речення; – розуміти прочитане, відповідати на запитання за змістом, знаходити в тексті речення для відповіді на запитання; – читати і розуміти тексти-інструкції до виконання завдань у підручниках, підготовлених учителем картках тощо з різних предметів; інструкції до ігор, зміст листів, записок тощо; – визначати тему і головну думку, ділити текст на частини, добирати заголовки
<p>Писемне мовлення. Правопис. Графічні навички письма</p>			<ul style="list-style-type: none"> – дотримуватись розстановки розділових знаків у кінці речень під час списування, самостійного складання тексту, у диктанті; – складати, записувати 2-3 зв'язаних між собою речень за ілюстраціями, навчальною ситуацією; – наприкінці навчального року створювати і записувати коротке (до 40 слів) зв'язне висловлювання за ілюстрацією (серією малюнків), використовуючи виражальні засоби; – складати тексти з метою письмового спілкування з батьками, вчителем, однокласниками із дотриманням формул звертання, подяки тощо; добирати і записувати заголовки до тексту; – уміти замінювати часто повторювальні слова синонімами (без уживання терміна) та словами він, вона, вони, цей, ця, це, ці в різних формах; – відновлювати і записувати навчальний деформований текст, який складається з 3–4 речень; – впізнавати в реченні, тексті службові слова, писати окремо їх від інших слів; – дотримуватись абзаців у процесі списування текстів; – правильно записувати слова, вимова і написання яких не розходяться; – правильно позначати на письмі м'якість приголосних звуків; – пояснювати різницю між вимовою і написанням слів, що пишуться за вивченими правилами; – дотримуватись правил вживання великої букви на початку речення та у власних назвах; – списувати текст (30–50 слів) із друкованого шрифту, дотримуючись правил каліграфії; перевіряти написане, виправляти помилки;

	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування слова, речення, зв’язний текст (обсягом 30–50 слів), у яких написання слів відповідає вимові або вивченим правилам (інші слова записуються на дошці); – дотримуватись гігієнічних і технічних правил письма; каліграфічно писати літери, дотримуючись відповідних поєднань у словах; робити акуратні виправлення
Культурологічні відомості	<ul style="list-style-type: none"> – знати і записувати назву своєї держави і її столиці; рідного міста чи села, вулиці, на якій мешкає; знати свою домашню адресу; – розпізнавати державні символи (прапор, герб, гімн); – знати про існування в Придністров’ї трьох офіційних мов; – мати уявлення про українські національні символи (верба, калина, вишитий рушник та ін.); – знати слова – назви предметів побуту, одягу, оберегів; – знати і вживати українські формули мовленнєвого етикету вітання, прощання, прохання, вибачення; – свідомо обирати відповідні формули мовленнєвого етикету у спілкуванні з різними людьми; – знати про найвідоміші народні й релігійні свята та звичаї їх зустрічати (звичай щедрувати і засівати на Різдвяні й новорічні свята, співати веснянки тощо); – знати та вміти розповідати: 4–5 віршів, 2–3 колядки, щедрівки, веснянки; 2–3 прислів’я та приказки; 2–3 казки; 3–4 загадки; 1–2 заклички, лічилки, мирилки, знати 2–3 дитячі гри та вміти гратися в них, співати колискові пісні (1–2 пісні), 3–4 скоромовки

3 КЛАС

Мовні результати	лексичні знання	<ul style="list-style-type: none"> – знати слова з тем, визначених програмою, міжтемну лексику і доречно вживати їх у процесі мовлення; – розрізняти схожі слова російської та української мов; – пояснювати лексичне значення слів; – розрізняти слова, які мають пряме та переносне значення, багатозначні слова; найуживаніші омоніми (коса), омоформи (моя мати – мати книжку) та омографи (ру)
	фонетичні знання й орфоепічні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – орфоепічно правильно вимовляти звуки, звукосполуки і слова української мови; – дотримуватись орфоепічних норм під час висловлювань та читання слів, вимова яких не збігається з написанням (слова з ненаголошеними [е], [и], дзвінкими приголосними, африкатами, проривним звуком [г]), з префіксами роз-, без-, з-, с-); – вимовляти правильно, відповідно до вивчених орфоепічних норм слова, засвоєні у 1 та 2 класах; – правильно вимовляти (самостійно або слідом за вчителем) слова з ненаголошеними голосними; – правильно вимовляти слова з апострофом; – знати правила чергування кінцевих звуків основи [г, к, х – з', ц', с'] та [о, е – і] в корені при зміні слів і словосполучень; – знати слова, наголос у яких не збігається в російській та українській мовах; правильно наголошувати такі слова; – правильно наголошувати слова, передбачені програмою

граматичні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – правильно вживати граматичні форми слів, засвоєних у 2 класі; – правильно використовувати форми кличного відмінка; – змінювати слова за питаннями; – утворювати нові слова від заданої основи за допомогою префіксів та суфіксів; – будувати сполучення зі слів, що є різними частинами мови, використовуючи службові слова: пішли до школи; зелена трава; дідусь і бабуся; – визначати рід іменників; – змінювати іменники, прикметники (у сполученні з іменниками) за числами, визначати число іменників; – говорити, вживаючи слова (іменники і прикметники) у різних відмінкових формах однини і множини; – знати відмінки і відмінкові питання; змінювати іменники різних родів за відмінками (з орієнтуванням на зразок, навчальну таблицю); – змінювати прикметники за родами; визначати рід прикметників за закінченням, поставленим питанням, за родом іменників, з якими вони зв'язані; – зв'язувати прикметники, дієслова з іменниками; – розрізняти часові форми дієслів; змінювати дієслова за часами у формах доконаного і недоконаного виду (без уживання термінів) за допомогою питань: що робить? що зробить? що робив? що зробив? 				
	Знання з мови, мовні уміння і навички	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td data-bbox="360 703 416 986" style="width: 15%; text-align: center; vertical-align: middle;">звук і букви</td> <td data-bbox="416 703 2051 986"> <ul style="list-style-type: none"> – відтворювати усно український алфавіт; називати букви на позначення голосних і приголосних звуків, парних дзвінких і глухих приголосних; правильно називати всі літери; – розташовувати слова за абеткою з орієнтацією на другу букву; – позначати голосні звуки, знати про відмінності у їх позначенні в українській та в російській мовах; – робити звуковий аналіз слів з апострофом, вживати апостроф на позначення звука [й] перед [а, о, у, і], що на письмі позначаються буквами я, ю, є, ї; – усно здійснювати аналіз слів, простих за звуковою структурою; послідовно визначати в слові усі звуки; визначати голосні і приголосні звуки, наголошений склад, тверді і м'які приголосні, глухі і дзвінкі </td> </tr> <tr> <td data-bbox="360 986 416 1377" style="width: 15%; text-align: center; vertical-align: middle;">слово</td> <td data-bbox="416 986 2051 1377"> <ul style="list-style-type: none"> – володіти термінами: «основа слова», «закінчення», «корінь», «префікс», «суфікс», «споріднені (однокореневі) слова»; – виділяти корінь у поданих спільнокореневих словах; – знаходити серед поданих слів спільнокореневі; – визначати закінчення, основу, префікс, суфікс у ряді слів з одним і тим самим префіксом, суфіксом; – аналізувати в навчальній роботі під керівництвом учителя слова за будовою; – ділити на групи слова, які відповідають на питання різних частин мови (серед них числівники, прислівники (без уживання термінів)), які розрізняються за родом, числом (іменники, прикметники), стоять у формі того чи іншого часу (дієслова); – мати уявлення про іменник як частину мову; впізнавати в тексті і самостійно добирати іменники; розрізняти назви істот і неістот, власні і загальні назви; – мати уявлення про прикметник як частину мову; впізнавати прикметники в реченні й тексті; – мати уявлення про дієслово як частину мови; впізнавати дієслова в реченні й тексті </td> </tr> </table>	звук і букви	<ul style="list-style-type: none"> – відтворювати усно український алфавіт; називати букви на позначення голосних і приголосних звуків, парних дзвінких і глухих приголосних; правильно називати всі літери; – розташовувати слова за абеткою з орієнтацією на другу букву; – позначати голосні звуки, знати про відмінності у їх позначенні в українській та в російській мовах; – робити звуковий аналіз слів з апострофом, вживати апостроф на позначення звука [й] перед [а, о, у, і], що на письмі позначаються буквами я, ю, є, ї; – усно здійснювати аналіз слів, простих за звуковою структурою; послідовно визначати в слові усі звуки; визначати голосні і приголосні звуки, наголошений склад, тверді і м'які приголосні, глухі і дзвінкі 	слово
звук і букви	<ul style="list-style-type: none"> – відтворювати усно український алфавіт; називати букви на позначення голосних і приголосних звуків, парних дзвінких і глухих приголосних; правильно називати всі літери; – розташовувати слова за абеткою з орієнтацією на другу букву; – позначати голосні звуки, знати про відмінності у їх позначенні в українській та в російській мовах; – робити звуковий аналіз слів з апострофом, вживати апостроф на позначення звука [й] перед [а, о, у, і], що на письмі позначаються буквами я, ю, є, ї; – усно здійснювати аналіз слів, простих за звуковою структурою; послідовно визначати в слові усі звуки; визначати голосні і приголосні звуки, наголошений склад, тверді і м'які приголосні, глухі і дзвінкі 				
слово	<ul style="list-style-type: none"> – володіти термінами: «основа слова», «закінчення», «корінь», «префікс», «суфікс», «споріднені (однокореневі) слова»; – виділяти корінь у поданих спільнокореневих словах; – знаходити серед поданих слів спільнокореневі; – визначати закінчення, основу, префікс, суфікс у ряді слів з одним і тим самим префіксом, суфіксом; – аналізувати в навчальній роботі під керівництвом учителя слова за будовою; – ділити на групи слова, які відповідають на питання різних частин мови (серед них числівники, прислівники (без уживання термінів)), які розрізняються за родом, числом (іменники, прикметники), стоять у формі того чи іншого часу (дієслова); – мати уявлення про іменник як частину мову; впізнавати в тексті і самостійно добирати іменники; розрізняти назви істот і неістот, власні і загальні назви; – мати уявлення про прикметник як частину мову; впізнавати прикметники в реченні й тексті; – мати уявлення про дієслово як частину мови; впізнавати дієслова в реченні й тексті 				

		речення	<ul style="list-style-type: none"> – знати терміни: «речення», «розповідне», «питальне», «спонукальне», «окличне речення»; «крапка», «кома», «знак питання», «знак оклику»; «підмет», «присудок», «другорядні члени»; – складати речення, різні за метою висловлювання; – характеризувати речення за його основними ознаками; – визначати головні (підмет і присудок) і другорядні члени речення (без поділу їх на види); виділяти словосполучення у групі підмета і групі присудка
		Текст	<ul style="list-style-type: none"> – визначати тему і мету тексту; – брати участь у колективному вдосконаленні тексту; – впізнавати за характерними ознаками художні, наукові (правила, визначення), науково-популярні та ділові тексти; – добирати або вибирати з-поміж запропонованих учителем заголовків до навчального тексту, який відповідає його темі чи меті; – визначати в тексті зачин, основну частину, кінцівку; – брати участь у колективному складанні плану прочитаного тексту (під керівництвом учителя); – зв'язувати два речення в тексті за допомогою слів він, вона, воно, вони, цей, ця, це, ці, потім, тоді та ін.; – використовувати синоніми для зв'язку речень у тексті; – впізнавати і визначати кількість абзаців, пояснювати їх наявність у навчальних текстах
Мовленнєві результати	аудіювання		<ul style="list-style-type: none"> – слухати і розуміти після одного прослуховування усне висловлювання (художній чи науково-популярний текст) — час звучання 2–3 хв (220–300 слів); – фіксувати початок і кінець тексту; – розрізняти типи висловлювань — розповідь, опис, міркування; – слухати і розрізняти ряди слів, які мають певні фонетичні та граматичні відмінності в російській і українській мовах; – розрізняти на слух речення, різні за метою висловлювання; – запам'ятовувати персонажів, послідовність подій; – розуміти і виконувати сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; – запам'ятовувати слова (до 10) і віршовані тексти (до 4 рядків) сприйняті на слух
	говоріння	діалогічне мовлення	<ul style="list-style-type: none"> – відповідати на запитання у зв'язку з темами, що вивчаються, за змістом прочитаного, брати участь в обговоренні змісту; – задавати запитання; – відтворювати діалог, вступати в рольову гру; – будувати діалог, який складається з 4-5 реплік (без урахування етикетних формул початку і кінця розмови), уживаючи етикетну лексику, слова-звертання та мовленнєві формули у зв'язку з ситуаціями (знайомство, запрошення, привітання, побажання тощо)

		МОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ	<ul style="list-style-type: none"> – передавати зміст почутого висловлювання «своїми словами» з відтворенням послідовності подій; – переказувати текст обсягом 50–70 слів (докладно і вибірково); – висловлювати своє ставлення до подій, персонажів тексту, їх учинків; – висловлювати власну думку про предмети, явища, події (почуті, прочитані, переглянуті у фільмі тощо); – повторювати зразок короткого висловлювання (3–4 речення), поданого вчителем; – виразно читати напам'ять вірші, прозові уривки, скоромовки; – будувати усне зв'язне висловлювання (усний твір типу розповіді, опису або міркування) за малюнком, ситуацією та з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями) з 5–6 речень (усно) і з 4–5 речень (письмово); – уміти дати загальну оцінку діалогу, в якому взяв участь, та сприйнятому на слух; – складати тексти-інструкції щодо виготовлення окремих предметів, проведення рольових ігор, догляду за домашніми тваринами, кімнатними рослинами та ін.; – складати прості загадки про предмети; – коментувати правильне написання слова відповідно до опрацьованого орфографічного правила; – брати участь в інсценуванні українських народних казок
Читання			<ul style="list-style-type: none"> – миттєво впізнавати добре відомі частотні слова з 3–5 букв та сполучення з 2–3 коротких слів; – поступово переходити до плавного (вільного) читання зв'язних текстів; – правильно відтворювати інтонацію розповідних, питальних і спонукальних речень, окличних речень у діалогічному і монологічному текстах; речень із звертаннями, однорідними членами; володіти силою голосу і темпом мовлення; доречно використовувати логічний наголос; – дотримуватись пауз перед розділовими знаками та в кінці речення; – виразно читати навчальні тексти різних типів і жанрів; – визначати тему і основну думку, ділити текст на частини, добирати заголовки

- відновлювати і записувати навчальний деформований текст: переставляти частини за логікою, вилучати зайві речення, добирати заголовки, кінцівку тощо;
- самостійно складати речення (окремі та зв'язані між собою) за поданими ілюстраціями, спостереженнями, опорними словами, на зазначену тему;
- будувати й записувати 2–3 запитання за змістом прочитаного тексту, на задану тему;
- формулювати письмові відповіді на запитання;
- переказувати текст розповідного змісту (50–70 слів), відтворюючи виражальні засоби;
- складати і записувати зв'язне висловлювання (до 60 слів) за ілюстрацією (серією малюнків), на основі вражень від прочитаного твору, переглянутого фільму, ситуації з життя та ін.;
- використовувати виражальні засоби мови;
- висловлювати своє ставлення до того, що пише;
- складати тексти з метою письмового спілкування з батьками, вчителем, однокласниками з дотриманням формул звертання, подяки тощо (записки, привітання, запрошення, листи другу);
- уміти помічати свої позитивні сторони та недоліки й недоліки в роботі товариша, давати поради щодо їх вдосконалення, орієнтуючись на пам'ятку, підготовлену вчителем;
- дотримуватись правил правопису, які передбачені програмою;
- дотримуватись правил правопису слів, вимова яких не збігається з написанням (слова з ненаголошеними [е], [и], дзвінкими приголосними, африкатами, проривним звуком [г]), з апострофом, з префіксами роз-, без-, з-, с-, зі збігом однакових приголосних);
- вживати в письмових текстах власні іменники з великої букви;
- вживати дієслова з **не** у писемному мовленні;
- дотримуватися розстановки розділових знаків у кінці речень, різних за метою висловлювання, виділяти звертання під час списування, самостійного складання тексту, у диктанті;
- списувати текст (50–60 слів) із друкованого шрифту, дотримуючись правил каліграфії; перевіряти написане, виправляти помилки; звіряти записане за зразком;
- писати переказ розповідного тексту (обсяг початкового тексту 40–60 слів);
- писати під диктування зв'язний текст (обсягом 50–60 слів), у якому написання слів відповідає вимові або вивченим правилам (інші слова записуються на дошці);
- дотримуватися належної висоти, ширини, нахилу великих і малих букв та пунктуаційних знаків у зошиті в одну лінійку;
- безвідривно поєднувати складові елементи букв **н, р, ф**; до 4 графем (рин, лин, мили, трив тощо) у словах вправ підручника;
- виконувати розчерки у зростаючому темпі;
- правильно, охайно оформлювати письмову роботу в зошиті та на дошці

Культурологічні відомості	<ul style="list-style-type: none"> – уміти пояснити значення мови в житті людини; – розрізняти поняття «офіційна» і «рідна» мова; – знати основні ознаки культури усного і писемного мовлення; – знати і розповідати про походження назви держави і її столиці; – знати і записувати назву своєї держави і її столиці; рідного міста чи села, вулиці, на якій мешкає, свою домашню адресу; – розпізнавати державні символи (прапор, герб, гімн), описувати усно прапор і герб; знати напам'ять гімн; – знати про існування в Придністров'ї трьох офіційних мов; – розповідати усно про рідний край, його природу; – розповідати про українські національні символи (верба, калина, вишитий рушник, вишиванка, писанка та ін.); – знати і вживати українські формули мовленнєвого етикету вітання, прощання, прохання, вибачення; – свідомо обирати відповідні формули мовленнєвого етикету у спілкуванні з різними людьми; – знати й пояснювати найпоширеніші народні прикмети; – уміти розповідати про окремі народні звичаї (зустрічати гостей, шанувати хліб, з повагою ставитись до старших, вживаючи пошанну форму Ви) та обереги (рушники, віночок, стрічки, квіти). – знати та вміти розповідати: 5–6 віршів, 2–3 колядки, щедрівки, веснянки; 4–5 прислів'їв та приказок; 2–3 казки; 5–6 загадок; 1–2 заклички, лічилки, мирилки, знати 3–4 дитячі гри та вміти гратися в них, співати колискові пісні (1–2 пісні), 3–4 скоромовки
--------------------------------------	--

4 КЛАС

Мовні результати	лексичні знання	<ul style="list-style-type: none"> – знати слова з тем, визначених програмою, міжтемну лексику і доречно вживати їх у процесі мовлення; – розрізняти слова, які мають пряме та переносне значення, багатозначні слова; найуживаніші омоніми (коса), омоформи (моя мати – мати книжку) та омографи (ру
	фонетичні знання й орфоепічні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – орфоепічно правильно вимовляти звуки, звукосполюки і слова української мови; – дотримуватись орфоепічних норм під час висловлювань та читання слів, вимова яких не збігається з написанням (слова з ненаголошеними [e], [и], дзвінкими приголосними, африкатами, проривним звуком [г]), з префіксами роз-, без-, з-, с-); дієслів на -ться; – вимовляти правильно, відповідно до вивчених орфоепічних норм слова, засвоєні у 1–4 класах
	граматичні уміння	<ul style="list-style-type: none"> – визначати рід і число іменників, прикметників; початкову форму іменника; відмінок іменника в реченні; відмінок прикметника за відмінками іменників; мати поняття про відміни іменників. – змінювати у процесі вивчення іменників приголосні [г], [к], [х] перед – [і] на м'які [з'], [ц'], [с']; голосний [і] на [о], [е]; вживати правильно відмінкові закінчення іменників; перевіряти за словником закінчення іменників в родовому й орудному відмінках на -ар, -яр; – використовувати паралельні форми іменників чоловічого роду – назв істот у давальному і місцевому відмінках однини (брату і братові); – правильно вживати прийменники з іменниками в окремих відмінках; – вживати форми закінчень -ах (-ях) іменників у місцевому відмінку множини (по дорогах, на морях); – визначати час дієслова; змінювати дієслово за особами і числами в теперішньому і майбутньому часі (за таблицею, зразком); в минулому часі за родами (за таблицею, зразком); визначати дієслова, які належать до I і II дієвідміни з опорою на закінчення в 3-ій особі множини; змінювати дієслова за особами і числами в теперішньому і майбутньому часі (за зразком); – змінювати прикметники за родами та числами; зіставляти і порівнювати відмінкові закінчення прикметників з орієнтацією на твердий і м'який приголосний основи

Знання з мови, мовні уміння і навички	звуки і букви	<ul style="list-style-type: none"> – знати напам'ять український алфавіт; розташовувати 10–12 слів за абеткою з орієнтацією на другу і третю букву; – робити аналіз слів нескладних за звуковою структурою; послідовно називати звуки; характеризувати приголосні за дзвінкістю і глухістю; твердістю і м'якістю, визначати і співвідносити кількість звуків і букв у словах типу: <i>льон, емаль, дзига, щит</i>
	слово	<ul style="list-style-type: none"> – володіти термінами: «основа слова», «закінчення», «корінь», «префікс», «суфікс», «споріднені (однокореневі) слова»; – виконувати морфемний аналіз простих за будовою слів: визначати у слові основу, закінчення, корінь, суфікс, префікс; – ділити на групи слова, які відповідають на питання різних частин мови (серед них числівники, прислівники (без уживання термінів)); – розрізняти серед поданих слів прислівники; знати основну їх граматичну ознаку – незмінюваність; ставити до них запитання; – розрізняти частини мови: іменники, прикметники, особові та вказівні займенники, дієслова, прийменники
	речення	<ul style="list-style-type: none"> – знати терміни: «речення», «розповідне», «питальне», «спонукальне», «окличне речення»; «крапка», «кома», «знак питання», «знак оклику»; «підмет», «присудок», «другорядні члени»; – характеризувати речення за його основними ознаками; – визначати головні (підмет і присудок) і другорядні члени речення (без поділу їх на види); виділяти словосполучення у групі підмета і групі присудка; – виконувати навчальні вправи з реченнями з однорідними членами; поєднувати їх сполучниками <i>і, та, а, але</i>; – складати речення за поданими графічними схемами; – відновлювати зміст деформованих речень; – мати уявлення про складне речення; об'єднувати два простих речення в одне; поширювати прості речення однорідними членами речення; – будувати речення з однорідними присудками, вираженими дієсловами, прислівниками (за ілюстраціями, графічними моделями); поширювати речення прислівниками; – виконувати синтаксичний аналіз речень із чотирьох–семи слів, у яких підмет, виражений іменником або особовим займенником у називному відмінку, а присудок – особовими формами дієслова
	текст	<ul style="list-style-type: none"> – визначати тему і мету тексту; добирати заголовки; – зв'язувати два речення за допомогою особових займенників (<i>він, цей, такий</i> у різних відмінках і числах), слів <i>тоді, спочатку, потім, по-перше, по-друге, нарешті</i> тощо; – ділити текст на частини за поданим планом і самостійно; – будувати й аналізувати тексти-міркування, виявляти у них твердження, доказ та висновок; – аналізувати тексти-описи; брати участь у порівнянні однотемних текстів-описів художнього і науково-популярного стилів; – визначати в тексті зачин, основну частину, кінцівку

Мовленнєві результати	аудіювання	<ul style="list-style-type: none"> – слухати і розуміти після одного прослуховування усне висловлювання (художній чи науково-популярний текст) – час звучання 3–4 хв (320–400 слів); – виявляти у сприйнятих на слух текстах образні слова і влучні вислови, коментувати їх; – виконувати сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; – виконувати усні інструкції і настанови вчителя щодо навчальних завдань. – запам'ятовувати слова (до 10) і віршовані тексти (до 4 рядків), сприйняті на слух. – визначати тему і основну думку почутого висловлювання, причинно-наслідкові зв'язки
	діалогічне мовлення	<ul style="list-style-type: none"> – відповідати на запитання у зв'язку з темами, що вивчаються, за змістом прочитаного, брати участь в обговоренні змісту; – задавати запитання; – відтворювати, розігрувати діалог, вступати в рольову гру; – брати участь у відтворенні, розігруванні навчального діалогу на задану тему, за ілюстрацією; будувати діалог, який складається з 5–6 реплік (без урахування етикетних формул початку і кінця розмови), вживаючи етикетну лексику, слова звертання та мовленнєві формули у зв'язку з ситуаціями (знайомство, запрошення, привітання, побажання тощо)
	говоріння	<ul style="list-style-type: none"> – переказувати текст обсягом 70–100 слів (докладно і вибірково); – висловлювати своє ставлення до подій, персонажів тексту, їх учинків; – власну думку про предмети, явища, події (почуті, прочитані, переглянуті у фільмі тощо), доповнювати почуте власними спостереженнями; – повторювати зразок короткого висловлювання (до 5 речень), поданого вчителем, вносити свої доповнення, продовження; – виразно читати напам'ять вірші, прозові уривки, вивчені протягом навчального року; – будувати усне зв'язне висловлювання (усний твір типу розповіді, опису або міркування) за малюнком, ситуацією, спостереженнями та з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями, поданим зачином або кінцівкою,) з 6–7 речень (усно) і з 5–6 речень (письмово); – робити спробу написати замітку до класної стінгазети; брати участь у написанні колективного листа; писати особистого листа ровеснику, близькій людині; – вести письмові спостереження за природними явищами; – виявляти своє ставлення до дійових осіб, їхніх вчинків; пов'язувати, зіставляти почуте із власними спостереженнями, життєвим досвідом; – коментувати правильне написання слова відповідно до опрацьованого орфографічного правила; – брати участь в інсценуванні народних казок різних народів

<p style="text-align: center;">Читання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – миттєво впізнавати в тексті добре відомі частотні слова, словосполучення; – розпізнавати в тексті з побіжного погляду його окремі особливості: наявність діалогів, віршованих вставок, кількість абзаців, кількість слів у невеликому (з 4–5 слів) реченні; – орієнтуватися у змісті книжки, в попередньо опрацьованому тексті; – знаходити швидко у тексті зазначені вчителем елементи змісту під час виконання завдань із вибіркового читання (місце, час, причину дії тощо), елементи опису, міркування. – дотримуватись пауз перед розділовими знаками та в кінці речення, наголосу; використовувати міміку, жести під час читання текстів, вивчених напам'ять; – виразно, інтонаційно правильно читати речення, різні за метою висловлювання, речень із звертаннями, однорідними членами; навчальні тексти різних типів і жанрів
<p style="text-align: center;">Писемне мовлення. Правопис. Графічні навички письма</p>	<ul style="list-style-type: none"> – складати письмову розповідь про походження назви рідного міста чи села, вулиці, про природу рідного краю; – відновлювати і записувати навчальний деформований текст: переставляти частини за логікою, вилучати зайві речення, добирати заголовки, кінцівку; – переказувати текст розповідного змісту з елементами опису (70–100 слів); – складати і записувати зв'язне висловлювання (60–80 слів) типу розповіді, опису, міркування на добре знайомі учням теми; – складати записки з поясненням певного факту, привітання, запрошення, загадку, коротку казку тощо з орієнтацією на читача; – брати участь в обговоренні письмових робіт; уміти помічати свої позитивні сторони та недоліки й недоліки в роботі товариша, давати поради щодо їх вдосконалення; удосконалювати письмовий текст; – дотримуватись правил правопису слів, вимова яких не збігається з написанням (слова з ненаголошеними [е], [и], дзвінками приголосними, африкатами, проривним звуком [г]), з апострофом, з префіксами роз-, без-, з-, с-, зі збігом однакових приголосних); слів з м'яким знаком, подвоєними буквами; прикметників на -ський, -цький, -зький; числівників, передбачених програмою; дієслів на -ться, -шся; – відображати правильно на письмі явища чергування [г], [к], [х] із [з'], [ц'], [с']; голосного [і] з [о],[е]; закінчення -и, -і в родовому відмінку іменників жіночого роду на -а; закінчення -єю, -єю, -ем, -єм в орудному відмінку однини в іменниках чоловічого та жіночого роду з основою на м'який приголосний та [ж], [ч], [ш]; закінчення -ах, -ях у місцевому відмінку множини; закінчення прикметників жіночого роду у давальному і місцевому відмінках; – вживати приставну літеру н після прийменників у займенниках 3-ої особи; правильні форми (за зразком) на означення часу протягом доби; будувати словосполучення з числівником, займенником (за зразком); – відмінювати особові займенники (за зразком); – дотримуватись правил правопису займенників із прийменниками; найуживаніших прислівників; не з дієсловами; – дотримуватися розстановки розділових знаків; – правильно писати слова, передбачені програмою для 1–4 класів; – списувати текст (70–90 слів) із друкованого шрифту, дотримуючись правил каліграфії; перевіряти написане, виправляти помилки; зіставляти записане за зразком; – писати переказ розповідного тексту (обсяг початкового тексту до 90 слів); – писати під диктування зв'язний текст (обсягом 70–90 слів), у яких написання слів відповідає вимові або вивченим правилам (інші слова записуються на дошці); – дотримуватися гігієнічних та технічних правил письма; – безвідривно поєднувати елементи букв х, ж, ю, до 6 графем (сир, день, земля); зберігати пропорційність букв; – правильно, охайно оформлювати письмову роботу в зошиті та на дошці

Культурологічні відомості	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти поняття «офіційна» і «рідна» мова; – знати основні ознаки культури усного і писемного мовлення; – знати і розповідати про утворення назви ПМР і її столиці; – знати і записувати назву своєї держави і її столиці; рідного міста чи села, вулиці, на якій мешкає, свою домашню адресу; – розпізнавати державні символи (прапор, герб, гімн), описувати усно прапор і герб, знати їх символіку; знати напам'ять гімн; – знати про існування в Придністров'ї трьох офіційних мов; – знати державні свята (День Республіки, День Конституції); – знати і вживати українські формули мовленнєвого етикету звертання, вітання, прощання, прохання, вибачення; – пояснювати етимологію найпростіших формул мовленнєвого етикету (добрий день, доброго дня та ін.) і свідомо їх обирати у спілкуванні з різними людьми; – знати і виконувати правила етикетної поведінки у громадських місцях; – знати й пояснювати найпоширеніші народні прикмети, прислів'я та приказки; – уміти розповідати про найвідоміші народні звичаї і традиції (зустрічати гостей із хлібом-сіллю, шанувати хліб, з повагою ставитись до старших, вживаючи пошанну форму Ви, дарувати вишитий рушник) та обереги (рушники, віночок, стрічки, квіти, підкова, часник тощо); – знати імена окремих найвідоміших винахідників, учених, письменників, акторів, музикантів України та Придністров'я; – читати і розповідати народні казки народів Придністров'я; – відгадувати загадки, самостійно їх складати; – знати та вміти розповідати: 6–7 віршів, 2–3 колядки, щедрівки, веснянки; 4-5 прислів'їв та приказок; 4–5 народних казок; 6–7 загадок; 2–3 заклички, лічилки, мирилки, знати 4–5 дитячих ігор, співати колискові пісні (2–3 пісні), 3–4 скоромовки.
--------------------------------------	--

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

1 КЛАС

(8 год на тиждень - всього 264 год; читання - 4 год, письмо – 4 год на тиждень)

I. НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

1. Добукварний період «Формування усного українського мовлення» – 48 год.

Практичне формування в учнів умінь слухати і розуміти українську мову; формування умінь діалогічного і монологічного мовлення; збагачення й активізація словникового запасу; формування правильної вимови; формування елементарних граматичних умінь, аналітико-синтетичних умінь, знань про мову.

Практичне ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, граматичними питаннями до них. Розрізнення предметів за питаннями хто це? що це? Умовне позначення слів. Практичне ознайомлення з реченням. Спосіб умовного позначення речень. Складання речень за заданою схемою. Поділ слів на склади. Поняття про наголос, наголошений склад. Мовні і немовні звуки. Уявлення про голосні і приголосні звуки, тверді і м'які приголосні, умовне позначення їх на письмі. Звуковий аналіз простих за звуковою будовою слів. Побудова звукової схеми слів.

Навчання письма

Посадка учня під час письма. Положення ручки (олівця) під час письма. Підготовка руки до письма. Рух пальців під час зображення графічних фігур. Розташування зошита на парті під час письма. Малювання, заштриховування, складання візерунків, орнаментів, бордюрів, письмо ліній – прямих (коротких і довгих), похилих, півовальних, овальних, хвилястих; письмо елементів рядкових букв. Орієнтування на сторінці зошита та в графічній сітці.

2. Букварний період «Формування писемного мовлення (оволодіння початковими навичками читання і письма). Розвиток мовлення» – 152 год.

Оволодіння початковими умінь читати за підручником, писати в зошитах з друкованою основою і в зошитах із сіткою для 1 класу. Продовжується робота з розвитку мовлення.

Навчання читати

Звуки мовлення. Позначення звуків буквами. Ознайомлення з буквами **о, и, а, у, е, і** на позначення голосних звуків. Засвоєння алфавітних назв букв на позначення приголосних. Вимова м'яких приголосних перед **і**, твердих перед **и**. Уміння здійснювати звуковий та звуко-буквений аналіз слів, вимова і написання яких збігаються.

Ознайомлення з буквою **ь** як позначником на письмі м'якості приголосних звуків. Спостереження за звуковим значенням букв **я, ю, є, ї**. Практичне ознайомлення з випадками позначення цими буквами сполучення звука **й** з голосними звуками. Позначення буквами **я, ю, є** м'якості приголосних та голосних звуків **а, у, е**. Засвоєння звукового значення букви **г, ґ, ш, буквосполучень дж, дз**. Читання слів із ними. Ознайомлення з апострофом. Читання слів з апострофом.

Навчання основного прийому читання прямого складу з орієнтацією на букву, що позначає голосний звук. Читання слів із поступовим ускладненням їх звукової структури. Складове читання і читання цілими словами. Вироблення навички впізнавання найбільш уживаних у підручнику слів, що складаються з 2–4 літер. Навчання читати речення і зв'язні тексти з вивченими буквами. Робота над інтонуванням розповідних, питальних та спонукальних речень. Інтонування окличних речень (без термінів). Читання текстів монологічної та діалогічної будови.

Навчання письма

Комунікативна спрямованість процесу письма. Письмо малих та великих рукописних букв. Способи поєднання букв у склади та слова. Позначення звуків, сприйнятих на слух, відповідними рукописними буквами. Навчання звуковому аналізу і письму слів з вивченими буквами. Зіставлення і порівняння в написанні великих і малих букв. Запис речень (рукописним та друкованим шрифтами), у яких вимова і написання слів збігаються. Списування з друкованого і

рукописного текстів. Ознайомлення з крапкою, знаком оклику, знаком питання; вироблення вмінь вживати їх на письмі. Письмо під диктування. Робота у звичайному зошиті без друкованої основи.

3. Післябукварний період «Удосконалення читацьких навичок і розвиток мовлення (початковий курс літературного читання). Удосконалення правописних навичок і розвиток мовлення (початковий курс української мови)» – 64 год.

Удосконалення основних якостей читацької навички (усвідомленості, правильності, виразності, швидкості) умінь писати, робити елементарні аналітико-синтетичні операції з одиницями різних мовних рівнів. Виконання завдань і вправ із читання і письма за підручником. Продовжується робота з розвитку мовлення.

Навчання читати

Розвиток навичок поскладового читання та читання цілими словами. Удосконалення навичок читання зв'язних текстів. Розуміння змісту прочитаного; відповіді на запитання за змістом прочитаного; знаходження в тексті речень для відповіді на запитання; висловлювання свого ставлення до прочитаного, читання діалогів.

Читання віршів, скоромовок, прислів'їв і приказок, нескладних за змістом текстів – розповідей, описів, народних казок, текстів, що розширюють кругозір дітей, розповідають про життя і працю батьків, дітей – школярів, ознайомлюють з тваринним і рослинним світом, виховують почуття любові до природи, формують такі риси характеру, як чесність, правдивість, доброта, працьовитість, милосердя.

Переказування прочитаного: усних висловлювань на основі сюжетних малюнків, мультфільмів, власних спостережень. Заучування напам'ять невеличких віршів, загадок, скоромовок.

Робота з дитячою книжкою

Знайомити дітей з доступними книжками (читає вчитель), формувати уміння колективно розглядати прочитану книжку, правильно її називати, відповідати на запитання: «Що прочитано (казка, вірш, загадка, сповідання, скоромовка та ін.)? Про що тут розповідається?» Дітям, у яких техніка читання досягла 30–35 слів за хвилину, можна рекомендувати самостійне перечитування вголос 1–1,5 сторінки тексту із бібліотечної книжки.

Ознайомлення із змістом понять: письменник, його прізвище, назва (заголовок) книжки (твору), малюнок (ілюстрація), обкладинка, написи на ній, сторінка. Формування умінь правильно називати книжку (вір): спочатку прізвище письменника, потім назву. Відгадування за заголовком про кого (що) розповідається. Поняття про зміст книжки (якщо це збірка казок, оповідань). На заняттях повинні бути представлені рівномірно народні і авторські твори: вірші, пісні, казки, загадки, оповідання з яскравим емоційним забарвленням (веселі, сумні, урочисті, ліричні, героїчні, смішні).

Ознайомлення з періодичними виданнями – дитяча газета, журнал.

Практичне ознайомлення із поняттями: бібліотека, бібліотекар, читальна зала; з основними правилами гігієни читання-розглядання, із правилами поведінки в бібліотеці.

Навчання письма

Удосконалення письма малих та великих букв, вивчених у букварний період. Письмо великих букв складної конфігурації. Списування слів та речень з друкованого шрифту. Запис складів, слів та речень під диктування і за малюнками. Використання набутих умінь і навичок письма (охоплюючи правописну грамотність) для різного виду письмових робіт. Ознайомлення з переносом слів. Робота у звичайному зошиті без друкованої основи.

II. МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ

1. Слухання – розуміння усного мовлення (протягом року)

Організація слухової уваги до українського мовлення.

Сприймання на слух, розуміння, запам'ятовування:

–матеріалу, складеного із декількох звуків, складів, слів, словосполучень і уміння виділити серед них ті, які є «зайвими», відповідають зазначеним прикметам, наприклад, починаються певним звуком і под. (на початку року – після декількох прослуховувань, у кінці – після 1–2 прослуховувань).

–початку і кінця тексту, змісту невеликих (за складністю подібних до букварних текстів, що належать до художнього й розмовного стилів — казка, розповідь, вірш) з 1–2 прослуховувань. Час звучання тексту 0,5–1 хв;

Сприймання на слух і розрізнення:

–рядів слів, спільних для російської та української мов, які відрізняються певними фонетичними ознаками: звуками ([рлса] – [роса], [ч'ай] – [чай]); місцем наголосу (доска - дошка, ігрушка - іграшка);

–розпізнавання знайомих і нових слів у реченні й тексті та встановлення їх значення з орієнтацією на його зміст;

Сприймання на слух і розуміння:

–завдань та інструкцій учителя;

–скоромовок і загадок, віршів; оповідань і казок та розпізнавання їх;

–прочитаних учителем або розказаних ним невеликих віршів, уривків з казок, оповідань (з попереднім поясненням нових, незрозумілих для учнів слів); текстів інструктивного характеру.

2. Говоріння (протягом року)

Тематика усного мовлення охоплює такі сфери й теми мовленнєвої діяльності: *особистісна* (я, моя родина, людина, друзі, іграшки, ігри); *навчальна* (Школа. Клас. Навчання), *соціально-побутова* (Дім (квартира). Меблі. Посуд. Їжа. Одяг. Взуття), *сусільна* (Країна, в якій я живу. Україна – батьківщина моїх предків. Культура, звичаї тощо), сфера «Природа» (*Пори року. Погода. Кольори. Тваринний світ*).

Діалогічне мовлення

Формування умінь:

– відповідати на запитання вчителя і самим ставити запитання;

– звертатися один до одного і до вчителя, вживаючи етикетну лексику;

– відтворювати, вступати в діалог і підтримувати його;

– відповісти, що зображено на малюнку, поставити запитання за змістом малюнка, вживаючи питальні слова (хто? що? де? коли? звідки? який (-а, -е)? що робить (-в, -ла)?);

– будувати діалог за змістом ситуативного малюнка, уявною ситуацією, за темами, близькими до життєвого досвіду дітей;

– запитувати, щоб одержати інформацію про: імена дітей (сусідів по парті, хлопчиків і дівчаток), про те, як звати тата, маму, братика, сестричку, які вони; хто з ким дружить, хто в яку гру грається; де хто живе (на якій вулиці, у якому місті, селі); хто (що) який? що робить?;

– запрошувати до гри (на прогулянку, додому, в гості).

Монологічне мовлення

Формування умінь:

– розповідати напам'ять скоромовки, вірші, загадувати загадки;

– переказувати сприйняті на слух тексти (невеликі оповідання, казки чи їх уривки) з опорою на подані словосполучення, запитання, план (на початку року – усно, в кінці року – письмово);

– розповідати за аналогією;

– переповідати інструкції до ігор та брати участь у них;

– будувати зв'язні висловлювання (3–4 речення) на матеріалі малюнків до текстів та тем, які вивчалися, за поданим початком, на основі прослуханого тексту, випадку з життя);

– розповідати про себе і свою родину, улюблену іграшку, подругу, друга чи друзів тощо.

3. Читання (протягом року)

Роль уміння читати в житті школярів і дорослих людей. Усвідомлене читання доступних текстів.

Робота з дитячою книжкою.

4. Письмо (протягом року)

Уявлення про те, що письмо є важливим винаходом, який дає змогу передавати інформацію на відстані, зберігати її тривалий час. Роль уміння писати в житті людей. Добір і записування назви малюнків. Складання і записування речень за ілюстраціями, навчальною ситуацією, подіями з життя.

III. ЗНАННЯ З МОВИ. МОВНІ УМІННЯ

1. Лексичні знання (протягом року)

Збагачення словникового запасу відбувається на основі опрацювання таких тем:

1. Придністров'я — мій рідний край. Рідна мова. Звичаї українського народу.
2. Знайомство.
3. Родина.
4. Ввічливість.
5. Школа. Навчальні речі.
6. Природа (пори року).
7. Рослини (Овочі. Фрукти. Ягоди. Деревя. Кущі).
8. Мої друзі. Дружба, товаришування. Дитячі розваги.
9. Людина (частини тіла).
10. Одяг. Український національний одяг.
11. Взуття.
12. Дім. Квартира. Меблі. Посуд.
13. Продукти. Їжа. Українські страви.
14. Свійські й дикі тварини. Птахи.
15. Час. Місяць. Дні тижня. Доба.

Засвоєння між темної лексики: вказівних (ось, це, ця, цей), присвійних займенників (мій, моя, моє, мої), питальних слів (хто? що? який? яка? яке? скільки? коли? куди? де? що робить (-в, -ла)?), дієслів, прислівників на позначення дії та місця дії (йти, бігти, читати, писати і под.; тут, там, скрізь), кількості (багато, мало, кілька), часових відношень (вчора, сьогодні, завтра, торік, минулого року), прикметників на позначення якості (солодкий, гіркий, смачний), ознак (червоний, білий), величини (великий, маленький), форми (круглий, довгий), стверджувальних та заперечних слів (так, ні, ніколи, згоден і под.), засвоєння етикетної лексики (слів вітання й прощання, подяки і вибачення, ввічливості).

Засвоєння власне українських загальноновживаних слів на місці засвоєних окремими учнями в дошкільному житті російських слів: олівець, гумка, рядок, зошит, лялька, годинник, літак, смужка, малюнок, крапка, кишень, сорочка та ін.

Розуміння значення слова, уміння співвіднести слова і зображення відповідного предмета, дії, ознаки вибрати з поміж 2–3 слів те, якому відповідає тлумачення, що дає учитель.

Розрізнення міжмовних омонімів (гóрод – горóд, место – місце – місто і под.).

Засвоєння слів близьких і протилежних за значенням (синонімів і антонімів: будинок, хата, дім; сміливий, хоробрий; великий – малий, довгий – короткий, швидко – повільно).

Засвоєння етнокультурознавчої лексики, народних висловів.

2. Орфоепічні вміння (протягом року)

– чітка вимова звуків [o], [a] в наголошеній і ненаголошеній позиціях: молоко, корова;

– вимова фарингального звука [г] замість задньоязикового [г]: гуска, чорного;

– тверда вимова губних приголосних звуків у сполученнях в'я, п'я, м'я: [в'йаже], [п'йат'], [м'йач];

- тверда вимова звука [ч]: [чашка], [чай];
- м'яка вимова приголосного [ц']: оліве[ц'], пале[ц'];
- дзвінка вимова приголосних у кінці складу перед наступним глухим приголосним чи в абсолютному кінці слова: ду[б], сте[ж]ка;
- вимова нескладового [ў] на місці [в] після голосних: пішов, зробив;
- вимова пом'якшених приголосних звуків [ж'], [ч'], [ш'] перед і: [ж']інка, ово[ч']і, гру[ш']і;
- тверда вимова приголосних звуків [г], [к], [х] перед закінченням – и: дороги, руки, мухи;
- вимова подовжених м'яких приголосних в деяких словах української мови: чита[н':]я, воло[с':]я;
- вимова африкатів [дж], [дз] [дз']: си[дж]у, [дз]еркало, [дз]вінок;
- м'яка вимова закінчень дієслів III особи множини (-ать, -ять, -уть, -ють): пишу[т'], читаю[т'], біжа[т'], стоя[т'].
- дотримання наголосу.

3. Граматичні вміння (протягом року)

Уміння вживати:

- закінчення іменників I відміни у давальному, орудному та місцевому відмінках однини: -і, -ї; -ою, -єю, -єю (мамі, лінії; мовою, землею, Євгенією; на машині);
- закінчення іменників II відміни у давальному, орудному та місцевому відмінках однини: -у (-ові), -ю (-еві, -єві); -ом, -ем, -єм; -і, -ї, -у, -ю (батьку (-ові), коню (-еві), Андрієві; зошитом, м'ячем, краєм; у лісі, у гаї, на малюнку, в гаю);
- закінчення -ю іменників III відміни в орудному відмінку однини перед подовженими приголосними: тінню, осінню;
- граматичні форми іменників IV відміни (назви малих істот): лоша, лошати, лошати, лоша, лошам, на лошати;
- граматичні форми іменників у кличному відмінку: мамо, тату, бабусю, сестро, брате;
- закінчення іменників у називному, родовому, знахідному та місцевому відмінках множини: хлопчики, ночі; птахів, вікон, дверей; по морях, по садах;
- закінчення прикметників жіночого роду в усіх відмінкових формах: жовта, жовтої, жовтій, жовту, жовтою, на жовтій;
- закінчення прикметників -і у називному, знахідному та місцевому відмінках множини: теплі дні, в теплі дні;
- прикметники із суфіксами пестливості: -еньк-, -есеньк-, -ісіньк- та згрубілості: -езн-, -енн- (маленький, малесенький, малюсінький, величезний, здоровенний);
- прикметники вищого та найвищого ступенів порівняння: великий – більший – найбільший; солодкий – солодший – найсолодший; близький – ближчий – найближчий, поганий – гірший – найгірший;
- форми вказівних: цей, ця, ці; та, той, те, ті; особових: вона, її, нею, на ній; відносних: чий, чия, чие; відносно-питальних: хто, що, скільки; присвійних займенників: мій, твій, свій;
- неозначену форму дієслова на -ти: писати, думати;
- форму дієслів чоловічого роду минулого часу з суфіксом -в-: читав, говорив;
- форму дієслів теперішнього часу I дієвідміни в 1-й особі множини: пишемо, читаємо; 3-й особі однини: іде, кидає;
- наказову форму дієслів, ужитих у множині: скажіть, зробіть, не заважайте;
- сполучники та, але, бо, як, який, котрий та ін.: дідусь та бабуся; темний, як ніч; той, котрий сильний;
- прислівники: скрізь, поруч, тут, там, кругом;
- прийменники: про, біля, з, зі, під, в, до, від, крім з родовим відмінком: вийти до дошки; недалеко від нього;

Уміння дотримуватись:

– чергування голосних [o], [e] з [i] у родовому, давальному і місцевому відмінках: сіль – солі, річ – речі, піч – на печі;

– чергування приголосних [г], [к], [х] із [з'] [ц'] [с'] у коренях іменників I і II відмін при словозміні: доро́га – на доро́зі, рука – в руці, му́ха – на му́сі;

– чергування приголосних [г], [з] – [ж]; [д] – [дж]; [т] – [ч], [с] – [ш] у деяких дієсловах: бігти – біжу, казати – кажу, сидіти – сиджу, платити – плачу, писати – пишу;

Уміння узгоджувати:

– прикметники з іменниками (що різняться родом в українській і російській мовах) в роді, числі і відмінку: зубний біль, гарний посуд, сірий пил;

– іменники з числівниками: три огірки, п'ять братів;

Усі граматичні форми засвоюються без уживання термінів.

4. Текст. Речення. Слово (протягом року)

Усні й письмові висловлювання, текст. Зміст, заголовок тексту; відповідність заголовка змісту тексту. Уміння вибрати із поданих або самостійно дібрати заголовок до тексту.

Поділ зв'язного висловлювання на речення; встановлення меж речення на слух і за графічними ознаками (велика літера у першому слові, розділові знаки у кінці).

Практичне ознайомлення з реченням. Виділення речень з мовного потоку: вміння знаходити межі речення; членувати речення на слова; складання речень з 2-3 слів за сюжетними та предметними малюнками і побудова їх графічних моделей; складання речень, які відповідають даним графічним моделям.

Спостереження за інтонацією розповідних, спонукальних, а також окличних речень (без термінів). Уміння інтонаційно правильно вимовити (прочитати) слідом за вчителем речення, різні за структурою і метою висловлювання. Уміння зіставити речення за певною ознакою (речення, яке містить запитання, прохання та ін.).

Поділ речення на слова, розпізнавання в усному мовленні і на письмі прийменників, сполучників, часток як окремих слів (без термінів). Побудова графічних схем речень, які складаються з 1-5 слів. Розташування речень за змістом у деформованому тексті.

Ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, явищ дійсності.

Уміння доповнити речення 1-2 словами, добираючи їх самостійно чи вибираючи із запропонованого учителем ряду слів.

Об'єднання 3-4 речень у зв'язне висловлювання (діалогічне чи монологічне), добір заголовка до нього.

5. Звуки і букви. Склад. Наголос (протягом року)

Звуки мовлення порівняно з немовними звуками; поняття про смислорозрізнявальну роль звуків мовлення; голосні і приголосні звуки, тверді і м'які приголосні звуки, дзвінки і глухі звуки. Уміння розрізнявати звуки за артикуляційними особливостями. Уміння послідовно називати звуки в мовленому слові, позначати їх умовними фішками.

Уміння ділити слова на склади на основі поскладового промовляння, розрізнявати одно-, дво- і трискладові слова на основі артикуляційно-слухових ознак та за кількістю голосних звуків; мати поняття про складотворчу роль голосних звуків.

Поняття про наголос. Уявлення про наголошений склад як сильніше вимовлений. Уміння визначати наголос у двоскладових словах. Робота зі словами, вимовляння і наголошування яких програма вимагає запам'ятати.

Позначення звуків буквами. Абеткові (алфавітні) назви букв.

IV. ПРАВОПИСНІ УМІННЯ Й НАВИЧКИ

Позначення звуків буквами у тих випадках, коли написання відповідає вимові. Використання букв **я, ю, є, і, ь** для позначення м'якості на письмі. Вживання великої літери на початку, розділових знаків у кінці речення.

Списування навчальних друкованих і рукописних текстів. Письмо під диктування.
Слова, значення, вимову і написання яких учні повинні засвоїти: бабу

когось; дізнатися, чи буде виконано намічений захід (прогулянка, екскурсія, похід), якщо так, то коли саме.

Вивчення формул мовленнєвого етикету, культури спілкування.

Монологічне мовлення

Переказування прослуханого чи прочитаного тексту за поданим планом.

Самостійне переказування епізоду з переглянутого фільму, телепередачі тощо, уміння виявляти своє ставлення до подій, персонажів.

Складання розповіді на основі спостереження, власного досвіду, за малюнком, серією малюнків, заданим початком, основною частиною і кінцівкою.

Читання напам'ять віршових і прозових текстів.

3. Читання (протягом року)

Розвиток навичок читання цілими словами. Розвиток навичок миттєвого впізнавання найуживаніших слів, що складаються з 2-3 букв, і коротких словосполучень (*хто ми, ми тут* і подібне).

Формування уміння миттєво (не читаючи всього підряд) розпізнавати окремі характеристики речення: кількість слів, наявність слова з великою літерою в середині речення, зміни порядку слів у двох схожих реченнях; окремі характеристики тексту: наявність або відсутність заголовка, загальна кількість абзаців.

Читання, правильне інтонування речень, що містять звертання, однорідні члени речення. Читання, розуміння значення 2-3 речень, які відрізняються одним словом (у тому числі прийменником, сполучником).

Читання, розуміння речень, подібних за значенням, але які мають відмінні форми (наприклад, замість «зошит без підпису» сказано «непідписаний зошит» і т. ін.).

Читання кількох речень, знаходження серед них тих, у яких йдеться про певний предмет, місце, де відбувається дія, про причину події тощо.

Читання матеріалів, які мають комунікативне навантаження: достатньо розгорнутих (порівняно з попереднім роком навчання) інструкцій до ігрових чи навчальних завдань, листів, записок різного змісту, написаних учителем чи учнями; взаємне читання учнями виконаних творчих робіт.

Виразне читання текстів, які є у вправах підручника.

Читання тексту з діалогом, знаходження слів автора і персонажів.

4. Писемне мовлення (протягом року).

Складання, записування підписів під серією малюнків (назв малюнків), які можуть слугувати планом розповіді.

Побудова і записування речень, що передають зміст малюнка; вид з вікна класу; дії, які виконуються на уроці мови чи з інших предметів.

Складання 2–3 речень на теми, подібні до зазначених вище; пов'язування їх між собою; записування складеного зв'язного висловлювання.

Складання записок, адресованих батькам, однокласникам, учителю, що вміщують інформацію, прохання тощо. Використання в них слів ввічливості.

Добір до тексту заголовка; удосконалення тексту із часто повторюваними словами.

Самостійне письмове висловлювання учня на актуальну для нього тему чи на тему, запропоновану вчителем.

Обговорення письмових робіт у парах, невеликих групах; формування уміння бачити позитивне в роботі, давати поради щодо її доопрацювання, уміння вдосконалювати написане.

Робота з деформованим текстом: перестановка окремих речень; вилучення речення, що не відповідає темі. Записування виправленого тексту.

II. ЗНАННЯ З МОВИ. МОВНІ УМІННЯ

1. Повторення вивченого в 1-му класі

Звуки мовлення і букви. Алфавіт. Малі й великі літери українського алфавіту.

Склад. Перенос слів з рядка в рядок. Перенос слів зі збігом приголосних.

Слово. Речення. Складання речень зі слів та за малюнками. Роздільне написання слів у реченнях.

Норми української літературної вимови.

2. Мова і мовлення

Уявлення про мовлення як засіб спілкування між людьми, про існування різних мов.

Слово, як основна одиниця мови. Називання одних і тих самих предметів в різних словах порізному. Ознайомлення з мовними і немовними одиницями.

Поняття про рідну мову і другу (офіційну) мови. Спорідненість української мови з російською і білоруською. Формування необхідності розмежовувати слова різних мов у власному мовленні (української і російської). Спостереження за звучанням, написанням в значенням слів у споріднених мовах.

Старі і нові слова в мові. Поповнення мови новими словами.

Уявлення про усне і писемне мовлення (говоріння і письмо).

Культура мовлення і культура спілкування. Слова-звертання, слова ввічливості.

Сила голосу і темп мовлення у процесі читання, говоріння, спілкування.

3. Текст.

Розрізнення групи окремих речень і тексту. Тема висловлювання. Визначення за допомогою вчителя теми тексту.

Заголовок, його відповідність змісту тексту. Добір заголовків до текстів та сюжетних малюнків, які відповідають його темі чи меті.

Спостереження за будовою тексту: зачин, основна частина, кінцівка. Спостереження за роллю абзаців у текстах. Дотримання абзаців, які відповідають трьом основним частинам висловлювання.

Спостереження за різними способами зв'язку речень в тексті за допомогою слів: *він, вона, воно, цей, ця, це, ці, тоді, після того*, слів близьких за значенням. Формування вмінь користуватися цими засобами зв'язку речень у власних висловлюваннях.

Спостереження за текстами різних типів: розповіддю, описом, міркуванням (у зіставленні).

4. Речення.

Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні). Окличні речення (термін «окличне речення» не вживається). Зміст і завершене інтонаційне оформлення. Розділові знаки в кінці речень залежно від інтонації. Спостереження за логічними наголосами в питальних реченнях. Велика літера у першому слові речення.

Поширення речення за питаннями, поданими вчителем.

Головні (підмет і присудок) та другорядні члени речення. Формування умінь складати речення за схемами, доповнювати речення за питанням, встановлювати за допомогою питань зв'язок між словами в реченні.

Відновлення деформованих речень (слова задані у правильній граматичній формі).

Складне речення (без уживання терміна). Конструювання складних речень за зразком. Використання безсполучникових зв'язків, а також сполучників *а, і*.

Розрізнення змісту двох подібних, але не тотожних між собою речень.

5. Слово.

Удосконалення правильного вживання граматичних форм слів, засвоєних у 1 класі.

Закріплення уявлення про слово як одиницю мови і мовлення. Спостереження за лексичними значеннями слів. Розвиток уявлень про те, що слово служить для позначення назв предметів, якостей, дій.

Тематичні групи слів. Групування предметів за родовими та видовими ознаками. Добір слів для доповнення, складання речень зазначеного змісту.

Спостереження за вживанням у тексті слів, близьких і протилежних за значенням; за словами, які звучать однаково, а означають різні предмети в російській і українській мовах. Практичне розрізнення найпростіших випадків багатозначності.

Формування початкових уявлень про частини мови; про те, що слова поділяються на групи залежно від того, на яке питання вони відповідають.

Слова, які відповідають на питання хто? що? (**іменники**). Уявлення про один і багато предметів, практичне вживання форм однини і множини (без уживання термінів). Складання груп слів із пропонованим лексичним значенням; знаходження подібних і протилежних за лексичним значенням слів. Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах людей, у кличках тварин, у назвах міст, сіл, вулиць, річок і т.п. Формування умінь розрізняти рід подібних у російській та українській мовах іменників.

Слова, які відповідають на питання який? яка? яке? які? (**прикметники**). Їх зв'язок зі словами, які відповідають на питання хто? що? Роль прикметників у мовленні. Практичне змінювання цих слів за числами. Складання груп слів, які мають різне чи протилежне лексичне значення.

Утворення сполучень слів, які відповідають на питання хто? що? та слів, які відповідають на питання який? яка? яке? які?

Слова, які відповідають на питання що робити? що зробити? що робив? що буде робити? (**дієслова**); їх зв'язок зі словами, які відповідають на питання хто? що?; складання груп дієслів із певним лексичним значенням. Знаходження подібних і протилежних за значенням слів.

Практичне ознайомлення з прислівниками, їх роллю в реченні.

Службові слова, до яких не ставлять питань, але без них неможливо побудувати речення: *на, в, із, по, до, у, над, під, а, але, і, чи, тому що*.

Практичне ознайомлення з прийменниками, їх роллю в реченні. Написання прийменників окремо від інших слів.

Корінь слова. Спільнокореневі слова

Спостереження за значенням спільнокореневих (споріднених) слів. Виділення кореня у поданих спільнокореневих словах. Добір спільнокореневих слів та побудова з ними речень.

Розрізнення спільнокореневих слів і слів близьких за значенням. Спостереження за однаковим написанням коренів у спільнокореневих словах, за словами з омонімічними коренями.

Вимова і правопис слів з ненаголошеними звуками [е], [и] в корені слова.

6. Звуки і букви.

Звуки мовлення. Їх роль у розрізненні лексичних значень слів. Відтворення слідом за вчителем і самостійно ланцюжка звуків слова, що складається з 3-7 звуків. Заміна, додавання, вилучення одного зі звуків слова так, щоб вийшло інше слово (кит-кіт). Розрізнення звуків слів російської та української мов.

Голосні звуки [а], [о] [у], [и] [і], [е]. Спостереження за роботою мовленнєвих органів під час промовляння голосних. Позначення голосних звуків буквами **я, ю, є, ї** (на початку складу). Відпрацювання правильної вимови слів з ненаголошеними голосними [е], [и].

Приголосні звуки. Приголосні звуки, позначення їх на письмі буквами. Спостереження за роботою мовленнєвих органів під час вимови приголосних (язик, губи, зуби). Правильне вимовляння (за зразком учителя), розрізнення на слух дзвінких – глухих, твердих – м'яких приголосних звуків. Практичне засвоєння і вдосконалення нормативної вимови дзвінких приголосних у кінці слова і складу. Тверді і м'які приголосні, їх розрізнення, позначення м'якості приголосних у кінці та в середині слова. Правильна вимова звуків [ф], [г] Нероздільна вимова звуків [дж], [дз], [дз'], позначення їх буквами **дж, дз, дзь**. Буква **щ**, звуки [шч]. Спостереження за

подовженням приголосних звуків у найуживаніших словах. Українська абетка (алфавіт). Назви літер за абеткою. Розташування слів в алфавітному порядку з орієнтацією на першу букву. Уміння користуватися абеткою в роботі зі словником. Вживання апострофа.

Звуковий та звуко-буквений аналіз слів.

Склад. Вимовляння слів, промовляючи їх по складах (ли-си-ця). Перенос частин слів із рядка в рядок по складах. Правила перенесення частин слів із літерами **й** та **ь** у середині слова. Вживання буквосполучення **йо** для позначення звукосполучення [йо]. Складотворна роль голосних. Перенос слів з подвоєнням букв. Перенос слів з апострофом.

Наголос. Вправляння у правильному вимовлянні слів, у яких допускають помилки в наголосі (список слів складається учителем, з урахуванням реальної мовленнєвої ситуації).

Роль наголосу у розрізненні значень слів.

7. Повторення і узагальнення вивченого за рік.

Виконання навчальних і контрольних завдань.

III. ПРАВОПИСНІ УМІННЯ Й НАВИЧКИ (протягом року)

Позначення звуків буквами у тих випадках, коли написання відповідає вимові. Використання **ь** та букв **я, ю, є, і** для позначення м'якості приголосних звуків.

Вимова і написання слів з апострофом.

Позначення подовженого приголосного на письмі двома однаковими буквами (знання, стаття, колосся).

Спостереження за словами з ненаголошеними голосними, в яких вимова не повністю відповідає написанню (зима – зими, весна – весни). Перевірка під час письма ненаголошеного голосного за допомогою зміни слова.

Уживання слів в усному і писемному мовленні за правилами вимови і написання.

Уживання великої літери на початку речення, в іменах людей, кличках тварин, назвах міст, сіл.

Уживання розділових знаків у кінці речень під час списування, самостійного складання тексту, у диктанті, дотримування абзаців у процесі списування текстів.

Письмо під диктування: навчальні диктанти, матеріалом яких є слова, речення, тексти. Контрольний диктант.

Закріплення гігієнічних і графічних правил письма. Формування уміння робити вільні розчерки рухом окремо кожної частини руки: передпліччям, кистю, пальцями; одночасно кистю і пальцями.

Письмо великих, рядкових букв та їх поєднання у розчерках і окремо. Письмо рядкових і великих букв за групами у порядку ускладнення їх написання. Поступове прискорення письма в міру індивідуальних можливостей учнів. Письмо на швидкість і правильність безвідривних поєднань букв типу : *ди, ви, им, ем, ля, шу, ув* та ін. Виписування слів з такими буквосполученнями із текстів підручника та інших допоміжних матеріалів.

Поступовий перехід на письмо у сітці зошита в одну лінію. Дотримання належної висоти, ширини, нахилу букв. Розвиток плавності письма.

Уміння правильно, охайно оформляти письмову роботу: самостійно розташовувати заголовок на рядку, дотримуватись вертикальності лівого краю письмової роботи, не заходити на поля по правому краю. Уміння записувати слова у стовпчик, зображення таблиці і вписування в неї слів.

Уміння підкреслити слово, поєднати слова прямою лінією (під лінійку і від руки), зобразити умовний знак (наприклад, поділити слово на склади, позначити корінь слова, наголос у слові і подібні). Письмо на дошці.

Слова, значення, вимову і написання яких учні мають засвоїти: алф

суб

Складання усних зв'язних висловлювань (розповідь, опис, міркування) самостійно та за допомогою допоміжних матеріалів: даним початком, основною частиною і кінцівкою з орієнтацією на ситуацію мовлення, за даним планом.

Використання виражальних засобів (епітетів, порівнянь тощо).

Орієнтування мовлення на слухача (співрозмовника), врахування ситуації, теми і мети повідомлення.

Оцінювання складеного діалогу або зв'язного висловлювання, відзначення в ньому переваг, виявлення недоліків.

Удосконалення тексту.

Читання напам'ять віршових і прозових текстів.

3. Читання (протягом року)

Удосконалення навичок миттєвого впізнавання добре відомих частотних слів та словосполучень. Розвиток навичок плавного (вільного) читання зв'язних текстів.

Формування умінь розпізнавати в тексті речення і мету їх висловлювання за кінцевими розділовими знаками, використовувати під час їх озвучування відповідну інтонацію. Правильне інтонування речень зі звертаннями, однорідними членами. Виділення силою голосу (логічним наголосом) слів, найважливіших для висловлювання думки.

Дотримання орфоепічних норм під час читання слів, написання яких не збігається з вимовою: чітке вимовляння дзвінких приголосних у кінці слів і в кінці складів перед наступними глухими; нормативне вимовляння африкатів [дж], [дз], [дз'] та [г].

Читання текстів, різних за комунікативним призначенням: роз'яснень (інструкцій) до навчальних та ігрових завдань; листів (особистих і колективних), повідомлень (у т.ч. у дитячих газетах, журналах), телеграм, оголошень, запрошень, привітань тощо.

Читання тексту з діалогом, знаходження слів автора і персонажів.

Виразне читання навчальних текстів підручника, сформульованих у ньому завдань, читання і запам'ятовування правил, уміння користуватися ними в усному та писемному мовленні.

Читання вголос і мовчки.

Обговорення змісту прочитаного.

4. Писемне мовлення (протягом року)

Складання і записування 1 або 2–3 зв'язаних між собою речень, за певними орієнтирами, поданими вчителем або в підручнику, робочому зошиті.

Складання і записування запитань за змістом прочитаного, на задану тему, а також відповідей на запитання.

Робота з деформованим текстом: упорядкування частин тексту, окремих речень; вилучення речення, що не відповідає темі, добір заголовка. Записування виправленого тексту.

Написання переказів (розповідний текст) за колективно складеним планом, з опорою на допоміжні матеріали (ключові слова та сполучення слів, зачин або кінцівка та ін.), дотримуючись тричастинної структури висловлювання.

Складання письмового висловлювання про прочитаний твір, епізод переглянутого фільму, ситуації з життя класу або сім'ї та ін.

Використання виражальних засобів мови в писемному мовленні.

Складання записки, яка містить пояснення певного факту; привітання, запрошення, прохання; написання листа другу. Використання в них слів ввічливості.

Обговорення письмових робіт у парах, невеликих групах; формування уміння бачити позитивне в роботі, давати поради щодо її доопрацювання, уміння вдосконалити написане (відповідність темі, наявність складових частин, логічність і послідовність викладу думок, усунення одноманітних конструкцій речень, повторів).

II. ЗНАННЯ З МОВИ. МОВНІ УМІННЯ

1. Повторення вивченого в 2-му класі

Повторення та узагальнення відомостей про звуки і букви. Норми української літературної вимови. Український алфавіт. Розташування слів в алфавітному порядку за першою і другою буквами. Знаходження слів у словнику за допомогою вчителя.

Голосні звуки і букви, якими вони позначаються. Складотворча роль голосних звуків. Звукове значення букв *я, ю, є, ї* в різних позиціях.

Наголос. Наголошені й ненаголошені голосні.

Приголосні звуки. Тверді і м'які приголосні. Способи позначення на письмі м'якості приголосних перед *о*. М'які подовжені звуки.

Звуковий та звуко-буквений аналізи слів з твердими і м'якими приголосними. Вживання апострофа. Правила переносу слів.

2. Мова і мовлення

Розширення відомостей про мову як засобу людського спілкування.

Розвиток уявлень про різноманітність мов, російську й українську мови як споріднені, спільне й відмінне в них (на прикладах лексики, вимови, алфавіту тощо), українську мову як рідну й офіційну.

Культура усного і писемного мовлення.

Удосконалення умінь вживати слова ввічливості під час розмови в різних ситуаціях.

3. Текст

Розширення поняття про текст, його будову. Уявлення про змістовий зв'язок між частинами тексту.

Спостереження за найголовнішими ознаками художніх, науково-популярних та ділових текстів.

Тема і мета висловлювання у текстах різних типів - розповідях, описах, міркуваннях. Заголовок тексту.

План тексту. Поділ тексту на логічно завершені частини за поданим планом і без нього. Складання плану прочитаного тексту.

Абзац. Роль абзаців у тексті. Дотримання абзаців під час складання текстів.

Спостереження за різними засобами зв'язку речень в тексті. Заміна слів: у реченні займенниками *він, вона, воно, цей, ця, це, ці, той, та, те, ті, тоді, після того*; словами близькими за значенням. Формування вмінь користуватися цими засобами зв'язку речень у власних висловлюваннях.

Написання переказу (усний і письмовий) тексту-розповіді та тексту-опису за колективно складеним планом.

Складання (усно й письмово) текстів-описів, художніх та науково-популярних (без уживання термінів) за поданими зразками з урахуванням ситуації мовлення. Побудова тексту-міркування.

Складання текстів-інструкцій.

4. Речення

Закріплення і узагальнення вивченого у 1–2 класах.

Поділ речень за метою висловлювання та інтонацією. Відпрацьовування правильної інтонації речень, зв'язних висловлювань та усного діалогу.

Використання різних видів речень у висловлюваннях, створених на основі навчальних ситуацій.

Розділові знаки в кінці речення.

Звертання у спонукальних реченнях, розділові знаки при них. Виділення звертань в усному мовленні паузами, а на письмі — розділовими знаками. Використання у ролі звертань форм кличного відмінку.

Головні (підмет і присудок) та другорядні члени речення. Зв'язок слів у реченні, поняття про словосполучення, головне і залежне слово у ньому. Різні способи вираження підмета і присудка (практично).

Формування умінь складати речення за схемами, доповнювати речення за питанням, встановлювати за допомогою питань смисловий і граматичний зв'язок між словами в реченні.

Побудова речень (простих і складних, із однорідними членами) за зразком та схемами і поширення речень за питаннями та схемами.

Перебудова речень: об'єднання двох простих речень в одне просте з однорідними членами; об'єднання двох простих речень в одне складне (за зразком).

5. Слово, значення слова

Значення слова, пряме і переносне значення, випадки багатозначності, найуживаніші омоніми (без уживання терміна).

Поняття про синоніми та антоніми, спостереження за їх роллю в тексті. Ознайомлення з окремими фразеологізмами.

Розвиток умінь помічати в тексті незнайомі слова, з'ясовувати їх значення. Розвиток уявлень про те, що один і той самий зміст у різних мовах може бути переданий різними словами (на прикладі російської й української мов). Розрізнення слів, близьких за звучанням, але різних за значенням у російській та українській мовах.

Добір слів для якнайточнішого вираження думки під час усного та писемного мовлення.

Виховання культури мовленого слова: розрізнення літературної лексичної норми та ненормативної лексики (вульгаризмів, суржику, русизмів тощо) на прикладах спостережень за мовленням учнів.

6. Будова слова

Поняття про закінчення й основу. Роль закінчення як частини слова, за допомогою якої змінюється форма слова (на прикладах з різних частин мови). Закінчення як засіб зв'язку слів у реченні. Визначення закінчення способом зміни слів за питаннями.

Частини основи: корінь, префікс, суфікс.

Корінь. Добір спільнокореневих слів і форм слова, спільнокореневих слів і слів близьких за значенням.

Аналіз будови слова.

Чергування голосних [о], [е] з [і] та приголосних [г], [к], [х] – [ж], [ч], [ш] - [з'], [ц'], [с'] у коренях слів.

Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в корені слова, які перевіряються наголосом.

Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в корені слова, що не перевіряються наголосом.

Поняття «орфограма».

Поглиблення знань про дзвінки та глухі приголосні звуки. Парні і непарні приголосні.

Вимова і правопис слів із дзвінками приголосними в кінці та середині слів перед глухими.

Правило перевірки правопису слів типу *боротьба, нігті*.

Префікс. Спостереження за словотворчою роллю префіксів. Творення слів з найуживанішими префіксами, введення їх у словосполучення і речення. Спостереження за значенням слів з різними префіксами.

Префікси співзвучні з прийменниками.

Вимова і правопис префіксів *з-, с-*. Правопис префіксів *роз-, без-*. Спостереження за збігом однакових приголосних звуків на межі префікса і кореня (*роззутися, беззубий*).

Апостроф після префіксів перед *я, ю, є, ї*

Перенос слів з префіксами.

Суфікс. Спостереження за роллю суфіксів на прикладі спільнокореневих слів у межах однієї частини мови. Творення слів з найуживанішими суфіксами, введення їх у речення, текст.

Спостереження за значенням слів з найпоширенішими суфіксами (у реченнях, у тексті).
Спостереження за збігом однакових приголосних на межі кореня і суфікса (*денний, осінній*).

7. Частини мови

Загальне поняття

Спостереження за словами, що відповідають на питання хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки? котрий? котра? котре? котрі? де? коли? як?, а також за службовими словами, до яких не можна поставити питання (і, та, на, від, до, але тощо). Розпізнавання таких слів.

Розрізнення слів за родовими й видовими ознаками та за смисловими групами у межах кожної частини мови.

Спостереження і добір спільнокореневих слів, які належать до різних частин мови, розрізнення їх за питаннями, значенням, роллю в реченні та граматичним і смисловим зв'язком з іншими словами (в межах словосполучень і речень).

Іменник

Загальне поняття про іменник (питання, значення, роль та зв'язок з іншими словами в реченні за допомогою закінчень та прийменників).

Іменники, що означають назви істот (хто?) й неістот (що?).

Власні і загальні іменники. Велика буква у власних іменниках.

Формування поняття предметності на прикладах іменників, які означають опредмечені якості, дії.

Уживання іменників у прямому і переносному значеннях.

Поняття про граматичні категорії іменника: рід, число, відмінок (без уживання терміна). Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Віднесення слова до одного з родів.

Змінювання іменників за числами (однина і множина).

Практичне ознайомлення з відмінками іменника (назви відмінків, відмінкові питання).

Формування умінь ставити іменники в початкову форму (називний відмінок однини).

Спостереження за влучним вживанням іменників-синонімів, іменників-антонімів у тексті; пояснення їх добору автором. Вибір з даних слів тих, що найбільш відповідають меті й типу висловлювання. Заміна в тексті зайвих лексичних повторів.

Прикметник

Загальне поняття про прикметник (питання, значення, роль у реченні). Зв'язок прикметників з іменниками.

Вживання прикметників у прямому й переносному значеннях.

Прикметники-синоніми, антоніми. Використання їх у зв'язних висловлюваннях.

Спостереження за влучним вживанням прикметників у тексті, пояснення, чому вони дібрані автором. Спостереження за вживанням прикметників у загадках.

Вибір з-поміж поданих прикметників тих, що найточніше характеризують персонажів, події, явища.

Змінювання прикметників за родами у сполученні з іменниками. Родові закінчення прикметників: *-ий, -ій, -а, -я, -е, -є*. Розпізнавання форм прикметників за родовими закінченнями та іменниками, від яких залежать прикметники.

Змінювання прикметників за числами у сполученні з іменниками.

Дієслово

Загальне поняття про дієслово (питання, роль у реченні).

Зв'язок дієслова з іменником у реченні.

Дієслова — синоніми, антоніми. Вживання дієслів у переносному значенні.

Спостереження за влучним доббором дієслів автором тексту для змалювання подій, явищ. Вибір із даних дієслів тих, що найвиразніше передають думку, відповідають меті і типу висловлювання. Удосконалення висловлювання шляхом добору дієслівних синонімів.

Час дієслова. Змінювання дієслів за часами. Розпізнавання часових форм дієслів у тексті. Використання їх у власних висловлюваннях.

Правило написання *не* з дієсловами. Використання дієслів з *не* у монологічному та діалогічному мовленні.

Повторення і узагальнення вивченого за рік
Виконання навчальних і контрольних завдань.

III. ПРАВОПИСНІ УМІННЯ Й НАВИЧКИ (протягом року)

Фонетика і графіка

Українська абетка (алфавіт). Букви на позначення голосних і приголосних звуків. Способи позначення м'якості приголосних на письмі.

Робота з орфографічними та іншими навчальними словниками.

Правопис слів із ненаголошеними голосними [е], [и] в корені слова, що перевіряються наголосом.

Правопис слів із дзвінкими приголосними в кінці слова та складу перед глухими.

Правопис слів із дзвінкими і глухими приголосними, що піддаються уподібненню за дзвінкістю і глухістю.

Правопис префіксів *роз-, без-, з-, с-,*

Вживання апострофа після префіксів на приголосний перед буквами *я, ю, є, ї*.

Правила переносу слів із префіксами та з апострофом після префіксів.

Правопис подвоєних приголосних на межі префікса і кореня, кореня і суфікса. Правила переносу слів із подвоєними буквами.

Велика буква у власних іменниках.

Правопис *не* з дієсловами.

Вживання розділових знаків в кінці речень.

Звертання. Розділові знаки при них.

Списування навчальних друкованих і рукописних текстів із дотриманням правил оформлення письмових робіт.

Письмо під диктування: навчальні диктанти, матеріалом яких є слова, речення, тексти. Контрольний диктант.

Повний перехід до письма в графічній сітці зошита в одну лінію. Дотримання належної висоти, ширини, нахилу букв. Закріплення графічних і технічних навичок письма.

Виконання графічних вправ – розчерків. Закріплення вміння правильно писати рядкові букви за групами у порядку ускладнення їх форми (*і, и, ш, щ... І, Ї, И, Ш...*), за початком написання букв (*с, о, а... С, О, Є*). Удосконалення навички безвідривного поєднання складових елементів рядкових літер: *н, р, ф* у написанні складів і слів.

Розвиток швидкості письма.

Оформлення письмових робіт. Письмо на дошці.

Формування самоконтролю рухових дій у процесі письма таких графічних поєднань.

Слова, значення, вимову і написання яких учні мають засвоїти: абрик

Назви предметів побуту, одягу, оберегів; українських національних символів (рушник, віночок, калина, верба, вишиванка, писанка).

Українські найвідоміші народні і релігійні свята та звичаї їх зустрічати (звичай щедрувати і засівати на Різдвяні й новорічні свята, співати веснянки тощо).

Українські дитячі ігри, розваги й народні пісні, народні загадки, казки, прислів'я та приказки, скоромовки, заклички, лічилки, мирилки.

Найпоширеніші народні прикмети.

Найпростіші українські формули мовленнєвого етикету, формули звертання, вітання, прощання, прохання, вибачення.

4 КЛАС

(5 год на тиждень — всього 170 год;

1 год на 1,5 тижня відводиться на розвиток зв'язного усного й писемного мовлення)

I. МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ

1. Слухання – розуміння усного мовлення (протягом року)

Слухання і розрізнення рядів слів, які мають певні фонетичні відмінності в російській і українській мовах.

Сприймання на слух текстів різних стилів, жанрів і типів, які містять не тільки прості речення, а й ускладнені однорідними членами, порівняльними зворотами та складні.

Робота над усвідомленням елементів фактичного змісту (хто? що? де? коли?), запам'ятовування з одного прослуховування послідовності подій; встановлення причиново-наслідкових зв'язків; визначення теми й основної думки почутого; висловлювання власної думки про персонажів, факти, події.

Сприймання на слух інструкцій, що стосуються виконання навчальних дій.

Запам'ятовування віршованих текстів.

2. Говоріння (протягом року)

Розвиток умінь регулювати дихання, силу голосу, темп мовлення.

Діалогічне мовлення

Відповіді на запитання у зв'язку з темами, що вивчаються. Розвиток умінь задавати запитання.

Відтворення, розігрування діалогів із прослуханих чи прочитаних творів. Складання діалогічного висловлювання за пропонованими учителем допоміжними матеріалами (малюнком, описаною ситуацією тощо), а також самостійно.

Розвиток умінь: правильно відповідати на запитання вчителя і самостійно їх задавати; коментувати правильне написання слова відповідно до опрацьованого орфографічного правила; вступати в соціальні контакти з однолітками й дорослими; повідомити своє бажання щось зробити; дізнатися, де хто живе, де розташований якийсь заклад (школа, аптека, супермаркет тощо), як проїхати, пройти; запросити когось кудись, відмовитись від запрошення, обґрунтувавши це; висловити своє ставлення до когось, чогось; одержати інформацію про зовнішній вигляд когось; дізнатися, чи буде виконано намічений захід (прогулянка, екскурсія, похід), якщо так, то коли саме.

Дотримання правил мовленнєвого етикету, культури спілкування.

Монологічне мовлення

Переказ (детальний або вибірковий) прослуханого чи прочитаного тексту за поданим планом, опорними сполученнями слів, а також без опори на допоміжні матеріали.

Самостійне переказування епізоду з переглянутого фільму, телепередачі, розповіді тощо, уміння виявляти своє ставлення до подій, персонажів.

Висловлення своє думки про предмет почутого, обґрунтування її, доповнення на основі особистого життєвого досвіду.

Повторення зразка зв'язного висловлювання, даного вчителем, внесення деяких змін до тексту.

Складання зв'язного висловлювання (розповідь, опис, міркування) за малюнком, ситуацією, спостереженнями та з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями, поданим зачином або кінцівкою).

Оцінювання (за допомогою вчителя) сприйнятого діалогу або зв'язного висловлювання, відзначення в ньому переваг, пропозиції щодо доопрацювання, удосконалення.

Читання напам'ять віршових і прозових текстів.

3. Читання (протягом року)

Удосконалення навички миттєвого впізнавання найбільш уживаних слів із 4-7 букв, і сполучень коротких слів, складених з такої самої кількості знаків. Розпізнавання окремих характерних ознак друкованого матеріалу: розрізнення очима в тексті з діалогом слів дійових осіб, виділених за допомогою тире або лапок, а також слів автора; розпізнавання з одного погляду кількості слів у реченні, складеному з 4-5 слів, зміни порядку слів у двох схожих реченнях невеликої довжини.

Знаходження у книзі потрібних сторінок, параграфа, окремого оповідання тощо за змістом у кінці. Уміння проглядати заголовки книги, алфавітний довідник і т. ін., знаходити в них потрібний пункт.

Вправлення в орієнтуванні у змісті опрацьованого тексту.

Виявлення елементів опису, міркування у тексті розповідного типу.

Читання вголос із дотриманням правильного вимовляння слів із тими особливостями вимови, над якими на уроках велась робота.

Інтонційно правильне читання речень, різних за метою висловлювання, окличних речень. Правильне інтонування речень, що містять звертання, що стоять на початку, в середині, у кінці речення; речень з однорідними членами, в яких є узагальнювальні слова (без уживання термінів).

Читання мовчки речень (коротких абзаців), що відрізняються 1–2 словами. Вправлення у вимовлянні з-поміж 2–3 речень того, що відповідає зазначеному вчителем змісту.

Самостійне читання мовчки матеріалів, які мають комунікативне навантаження: більш поширені (порівняно з попереднім класом) інструкції до ігрових чи навчальних завдань; листів, записок різного змісту, написаних учителем чи учнями; взаємне читання учнями виконаних творчих робіт.

Самостійне читання мовчки текстів, які є у вправах підручника.

4. Писемне мовлення (протягом року)

Складання і записування зв'язаних між собою речень, які описують зміст малюнка, частину інтер'єру класу, навчальну ситуацію на уроці тощо.

Складання і записування запитань на задану тему та відповідей на запитання, поставлені однокласниками (вчителем).

Робота з деформованим текстом: виділення відсутніх абзаців, переставлення частин тексту, вилучення речень, які не відповідають темі, додавання заключного речення, заміна повторюваних слів тощо. Записування виправленого тексту.

Переказ (детальний та вибірковий) розповідного тексту з елементами опису або міркування за колективно або самостійно складеним планом, з опорою на допоміжні матеріали.

Самостійне складання письмового висловлювання типу розповіді, опису, міркування на добре відомі учням теми: про прочитаний твір, переглянутий фільм, ситуації з життя класу або сім'ї та ін., використання виражальних засобів мови, виявлення свого ставлення до предмета висловлювання.

Складання записок, адресованих батькам, однокласникам, учителю, що вміщують інформацію, привітання, запрошення, прохання тощо. Використання в них слів ввічливості.

Обговорення письмових робіт у парах, невеликих групах; формування уміння бачити позитивне в роботі, давати поради щодо її доопрацювання, уміння вдосконалювати написане.

II. ЗНАННЯ З МОВИ. МОВНІ УМІННЯ

1. Повторення вивченого в 3-му класі

Вживання апострофа.

Вимова і правопис ненаголошених [е], [и].

Вимова і правопис префіксів роз-, без-, з-, с-.

Вимова і правопис слів із дзвінками та глухими приголосними звуками.

Слова з прямим і переносним значенням. Слова, що мають кілька значень. Слова, які звучать і пишуться однаково. Слова, близькі за значенням (синоніми). Слова, протилежні за значенням (антоніми).

2. Мова і мовлення

Закріплення поняття про мову, як найважливіший засіб людського спілкування і мовлення.

Мова – жива скарбниця історії народу. Спорідненість української мови з іншими мовами.

Ознаки усного і писемного мовлення. Культура мовлення і культура спілкування.

Старі і нові слова в мові. Поповнення мови новими словами.

Уявлення про усне і писемне мовлення (говоріння і письмо).

Культура мовлення і культура спілкування. Слова-звертання, слова ввічливості.

3. Текст

Закріплення поняття про будову текстів різних типів. Тема і мета висловлювання. Заголовок.

Роль слів у побудові текстів.

Розвиток умінь визначати тему висловлювання у текстах-розповідях, описах, міркуваннях, знаходити або формулювати самостійно основну думку.

Знаходження та інтонаційне виділення у реченнях тексту (монологічного і діалогічного) слів, найважливіших для висловлюваної думки. Спостереження над засобами зв'язку речень у тексті.

Поділ тексту на частини, складання плану за допомогою учителя та самостійно.

Спостереження за роллю абзаців.

Детальний і стислий переказ текстів-розповідей та описів за поданим планом та складеним самостійно. Складання тексту-розповіді за опорними словами, за спостереженнями, аналогією за прочитаним, за картиною, за окремими епізодами з кінофільму тощо.

Спостереження за особливостями змісту та побудови тексту-міркування: наявність певного твердження, доказів та висновків. Побудова тексту-міркування, добір переконливих доказів, формулювання висновку.

Опис найпростіших трудових процесів, у яких можуть брати участь самі учні. Складання художніх та науково-популярних описів. Вправи на порівняння художнього і науково-популярного описів.

Написання замітки до стінгазети, листів. Оформлення записів спостережень на екскурсії.

4. Речення

Повторення і узагальнення вивченого про види речень за метою висловлювання; про головні і другорядні члени речення. Встановлення зв'язку слів у реченнях: виділення головних і другорядних членів. Визначення, за допомогою чого зв'язуються слова (за допомогою закінчень і прийменників, тільки закінчень).

Поширення речень словами та словосполученнями (без терміна). Складання речень за зразком, за схемою. Відновлення змісту деформованих речень та текстів.

Поняття про однорідні члени речення. Головні і другорядні однорідні члени речення. Спостереження за вживанням речень з однорідними членами і текстів. Кома при однорідних членах речення. Інтонація перелічування та протиставлення.

Складання речень з однорідними членами, поширення їх залежними словами; використання речень з однорідними членами у побудові текстів. Граматичні питання до однорідних членів речення.

Уявлення про складне речення. Побудова складних речень за зразком, за схемою, за малюнками, створеними ситуаціями.

5. Слово. Значення слова. Частини мови

Повторення й узагальнення знань і вмінь учнів про лексичне значення слова, морфемну будову слова, розрізнення слів, що належать до групи спільнокореневих і форм одного і того ж слова.

Іменник

Повторення вивченого про іменник. Розширення уявлень про лексичне значення іменника (слова з абстрактним значенням: радість, сум, сміливість тощо).

Іменники-синоніми, іменники-антоніми, багатозначність окремих іменників. Вживання іменників у прямому і переносному значеннях. Спостереження за точним і влучним вживанням іменників у текстах. Формування уміння вибирати з ряду синонімів ті слова, які найбільше відповідають змісту.

Іменники істоти і неістоти, власні і загальні.

Рід іменників. Змінювання іменників за числами і відмінками. Формування умінь ставити іменники в початкову форму (називний відмінок однини).

Практичне ознайомлення з поділом іменників на відміни. Спостереження за закінченнями іменників, що належать до різних відмін у тому самому відмінку.

Зміна приголосних [г], [к], [х] на [з'], [ц'], [с'] перед закінченням - *і* в іменниках жіночого та чоловічого роду.

Спостереження за явищами чергування кореневих [і] з [о], [е] в окремих іменниках жіночого та чоловічого роду.

Закінчення іменників у родовому відмінку однини.

Закінчення іменників жіночого роду на *-а, (-я)* в родовому відмінку однини з основою на твердий і м'який приголосний та на [ж], [ч], [ш].

Закінчення іменників жіночого і чоловічого роду в орудному відмінку однини. Форми іменників жіночого роду з основою на приголосний в орудному відмінку однини.

Закінчення іменників чоловічого роду в давальному і місцевому відмінках однини. Спостереження над паралельними закінченнями.

Відмінкові закінчення іменників у множині.

Вживання іменників без прийменників і з прийменниками *в, з, за, на, над, під, біля, через, для* та ін. в різних відмінках.

Засвоєння літературних форм іменників у місцевому відмінку множини з прийменником *по*.

Закінчення найуживаніших іменників чоловічого роду на *-ар, -яр*.

Прикметник

Розвиток умінь упізнавати прикметники в тексті, спостереження за їх роллю у мовленні.

Повторення вивченого про прикметник. Значення, питання, зв'язок з іменниками, залежність роду прикметників від іменників. Родові закінчення прикметників.

Прикметники-синоніми і прикметники-антоніми. Вживання прикметників у прямому та переносному значеннях. Спостереження за вживанням прикметників у текстах різних стилів: художньому, науковому, офіційно-діловому (без уживання термінів).

Формування умінь вживати вищий і найвищий ступені прикметників (без вживання термінів, практично): більший – найбільший, синій – синіший, дужий – дужчий; гарний – кращий, поганий – гірший.

Змінювання прикметників за числами та родами. Родові закінчення прикметників. Розрізнення роду і числа прикметників у сполученнях з іменниками.

Відмінювання прикметників у сполученні з іменниками (таблиця відмінювання) в однині та множині. Граматичне питання до прикметника у сполученні з іменником. Визначення відмінку прикметника.

Зіставлення закінчень прикметників з основою на твердий та м'який приголосний в однині і множині.

Побудова сполучень слів і речень з прикметниками в різних відмінкових формах, введення їх у текст.

Побудова речень з однорідними членами, вираженими прикметниками, складних речень за зразком, за схемами з поданими сполучниками, внесення їх у тексти.

Вимова і написання найуживаніших прикметників на **-ський, -цький, -зький**.

Уживання **ь** перед закінченнями прикметників у родовому, давальному, орудному та місцевому відмінках.

Вимова і написання закінчень **-ій** у прикметниках жіночого роду в давальному, орудному і місцевому відмінках однини.

Відмінювання прикметників у множині.

Розвиток умінь вживати прикметники у власних висловлюваннях, що належать до різних стилів (без уживання термінів). Побудова та удосконалення власних текстів за допомогою добору та уточнення вжитих прикметників.

Числівник

Загальне уявлення про числівник як частину мови.

Вимова і правопис найуживаніших числівників, уживання їх у мовленні.

Постановка питання до кількісних, порядкових числівників (без вживання термінів).

Практичне засвоєння вимовляння і письма та відмінкових форм окремих числівників (11, 14, 16, 50, 60, 70, 80, 1000).

Словесні формули на означення показників часу протягом доби.

Займенник

Поняття про займенник як частину мови. Спостереження за роллю різних займенників у тексті.

Особові займенники. Займенники 1, 2, 3 особи однини і множини. Їх значення, синтаксична роль.

Спостереження за змінюванням особових займенників за відмінками. Вживання відмінкових форм займенників: мене, тебе, його, йому, її при побудові словосполучень.

Займенники вказівні (той, та, те, цей, ця, це). Вимова і написання займенників: цього, у цього, цієї.

Побудова сполучень слів і речень із займенниками в різних формах. Вправи на використання займенників для зв'язку речень у текстах. Удосконалення текстів, використовуючи займенники замість лексичних повторів.

Дієслово

Повторення вивченого про дієслово (питання, значення, роль у реченні, зв'язок з іменниками).

Узагальнення і розширення уявлень про лексичне значення дієслів. Спостереження за дієсловами різних семантичних груп. Дієслова-синоніми, дієслова-антоніми, багатозначні дієслова. Вживання дієслів у прямому і переносному значеннях.

Побудова сполучень слів зі спільнокореновими та синонімічними дієсловами різних семантичних груп, введення їх у речення, текст. Побудова речень з однорідними членами – присудками з урахуванням ситуацій мовлення.

Спостереження за роллю дієслів у текстах-розповідях та текстах-описах. Розвиток умінь вибирати із синонімічного ряду дієслів те, яке найбільш відповідає змісту висловлювання, мовній ситуації.

Неозначена форма дієслова. Спостереження за вживанням дієслів неозначеної форми у приказках і прислів'ях, порадах, інструкціях. Побудова порад, інструкцій.

Часи дієслів. Спостереження за змінюванням дієслів за часами і числами.

Змінювання дієслів теперішнього і майбутнього часу за особами і числами. Побудова речень з дієсловами різних особових форм теперішнього і майбутнього часу.

Поділ дієслів на I і II дієвідміни. Особові закінчення дієслів I й II дієвідміни (таблиця змінювання, без уживання терміна).

Дієслова минулого часу. Змінювання дієслів у минулому часі за родами (в однині) і числами. Суфікс **-в-** у дієсловах чоловічого роду минулого часу.

Вимова і правопис дієслівних форм на **-ся (-сь)**. Спостереження за значенням дієслів на **-ся** в тексті. Утворення (за зразком) різних форм дієслів на **-ся** і їх вживання у реченнях, мовленні.

Переконструювання тексту із заміною неозначеної форми особовою і навпаки. Переконструювання та переказ тексту із зміною однієї особи на іншу. Добір особової форми дієслова залежно від змісту тексту, визначення цієї форми. Переконструювання тексту за допомогою заміни однієї часової форми на іншу.

Прислівник

Поняття про прислівник як частину мови (значення, питання, роль у реченні, зв'язок з дієсловами). Незмінюваність — основна граматична ознака прислівників. Практичне ознайомлення з правописом найуживаніших прислівників.

Прислівники, близькі і протилежні за значенням. Поширення речень (тексту) прислівниками. Побудова речень з однорідними членами, вираженими прислівниками.

Спостереження за роллю прислівників у тексті. Вибір з даних прислівників тих, які найбільше відповідають меті та типу висловлювання.

Уживання прислівників під час побудови текстів.

6. Повторення вивченого у початкових класах

Виконання навчальних і контрольних завдань.

III. ПРАВОПИСНІ УМІННЯ Й НАВИЧКИ (протягом року)

Українська абетка (алфавіт).

Робота з орфографічним та іншими навчальними словниками. Використання орфографічного словника для перевірки закінчення іменників чоловічого роду з основою на приголосний у родовому відмінку.

Правопис іменників, у яких при змінюванні кінцеві приголосні основи [г], [к], [х] перед **-і** змінюються на [з'], [ц'], [с']; кореневий [і] в окремих іменниках жіночого роду змінюється на [е], [о].

Правопис закінчень іменників жіночого роду на **-а, (-я)** в родовому відмінку однини з основою на твердий і м'який приголосний та на [ж], [ч], [ш].

Практичне засвоєння правопису закінчень найуживаніших іменників чоловічого роду на **-ар, -яр**.

Позначення подовженого приголосного на письмі двома однаковими буквами (знання, стаття, колосся). Написання слів з апострофом.

Правопис відмінкових закінчень іменників у множині.

Уживання **ь** перед закінченням прикметників у родовому, давальному, орудному та місцевому відмінках однини.

Правопис закінчень іменників жіночого і чоловічого роду в орудному відмінку однини.

Правопис закінчення **-і** у прикметниках називного відмінка множини.

Правопис найуживаніших числівників.

Написання займенників з прийменниками.

Уживання приставної букви **н** у займенниках 3-ої особи після прийменників.

Правопис не з дієсловами.

Правопис ненаголошених особових закінчень дієслів теперішнього і майбутнього часу.

Правопис дієслівних форм на **-ся (-сь)**.

-- Практичне ознайомлення з правописом найуживаніших прислівників.

Уживання розділових знаків. Кома при однорідних членах речення, перед сполучниками **а, але**.

Списування навчальних друкованих і рукописних текстів з дотриманням правил оформлення письмових робіт.

Письмо під диктування слів, речень, текстів за орфографічними правилами, вивченими у 2-4 класах. Контрольний диктант.

Закріплення гігієнічних і графічних правил письма.

Оформлення письмових робіт відповідно норм.

Слова, значення, вимову і написання яких учні мають засвоїти: аеродр

ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Приблизне тематичне планування уроків навчання грамоти I чверть

ДОБУКВАРНИЙ ПЕРІОД (48 год)

Кожен урок добукварного періоду будується із врахуванням видів діяльності, які направлені на розвиток універсальних навчальних дій, тому вони не прив'язуються до тем розділів програми:

- висловлювати свою думку про вид речення;
- визначати мету діяльності (за допомогою вчителя);
- задавати запитання;
- включатися в обговорення питань;
- доводити свою точку зору, використовуючи аргументи;
- домовлятися для сумісної роботи;
- читати моделі речень і слів;
- підбирати речення і слова згідно з моделлю;
- відрізнити правильно виконане завдання від неправильного;
- оцінювати діяльність класу і особисту участь у роботі;
- користуватися умовними позначками підручника і зошитів.

У той же час кожен урок містить специфічні види діяльності, зумовлені темою і змістом уроку.

№ п/п	НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ (24 год)		НАВЧАННЯ ПИСЬМУ (24 год)		Дата
	Тема уроку	Характеристика видів діяльності учнів	Тема уроку	Характеристика видів діяльності учнів	
1	Здрастуй, школо! Придністров'я — мій рідний край. Рідна мова.	<ul style="list-style-type: none"> – засвоїти слова з теми «Придністров'я — мій рідний край»; – познайомитись з правилами поведінки в школі, особливостями взаємовідносин з однолітками і з старшими; – познайомитись з першим підручником «Наша абетка»; – навчитися знаходити потрібну сторінку, ілюстрацію, умовні позначки в підручнику; – вивчити значення умовних позначень і їх роль в процесі роботи з підручником. 	<ul style="list-style-type: none"> Ознайомлення з письмовим приладдям та правилами користування ним. Поза під час письма. Ознайомлення з похилим положенням зошита під час письма, правильним триманням ручки. Розфарбовування малюнків, штригування. 	<ul style="list-style-type: none"> – познайомитись з письмовим приладдям: ручкою, олівцем, зошитом; – познайомитись з правилами користування письмовим приладдям; – практично засвоювати навички правильної пози під час письма, навички правильного тримання ручки, навички правильного розташування зошита; – розфарбовувати малюнки, заштриховувати; – підбирати правильні кольори до малюнків. 	

2	Усне і писемне мовлення. Народні свята, звичаї та обряди народів, що населяють наш край.	<ul style="list-style-type: none"> – практично розрізнати усне й писемне мовлення; – відповідати на запитання за сюжетними малюнками; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – дотримуватися мовного етикету в ситуації навчального співробітництва/спілкування; – розповідати про відомі народні свята, звичаї та обряди народів, що населяють наш край; – складати речення про улюблене свято; – оцінювати результати своєї роботи на уроці; – слухати і заучувати вірші. 	Орієнтація на сторінці зошита. Обведення по контуру, штрихування.	<ul style="list-style-type: none"> – знаходити потрібну сторінку, ілюстрацію; – правильно розташовувати пропис на робочому місці; – демонструвати правильне положення ручки при письмі; – відтворювати (з опорою на наочний матеріал) гігієнічні навички письма; – обводити малюнки по контуру, заштриховувати їх, дотримуючись напрямку руху руки. 	
3	Родина. Поняття про діалог.	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності; – засвоїти слова з теми «Родина»; – засвоїти поняття «діалог» (без уживання терміну); – задавати питання при обговоренні ілюстрацій; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – засвоювати правила роботи в парі; – складати діалог за зразком і малюнком; – складати розповідь про свою родину; – уміти виділити моральний аспект поведінки в сім'ї; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Рух кисті уздовж рядка у процесі виконання графічних вправ. Обведення по контуру і їх штрихування. Письмо по контуру прямої, хвилястої, зигзаподібної і спіралеподібної лінії.	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності; – обводити малюнки по контуру, заштриховувати їх, дотримуючись напрямку руху руки; – писати по контуру пряму, хвилясту, зигзаподібну і спіралеподібну лінії; – використовувати у мовленні слова з теми «Родина»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	
4	Вітання. Наше мовлення складається із речень.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – виділяти із мовлення речення; – познайомитись із формами вітання і прощання в різних ситуаціях; – засвоювати правила роботи в парі; – складати діалог за змістом малюнків за зразком; – усвідомлювати мету і ситуацію усного спілкування; – виділяти на слух кількість речень у висловлюваннях товаришів. 	Види ліній. Письмо коротких прямих і довгих похилих паличок.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – навчатись орієнтуватися на сторінці зошита; – вивчити види ліній; – писати короткі прямі та довгі похилі палички; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; 	

		<ul style="list-style-type: none"> – складати схеми речень; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 		<ul style="list-style-type: none"> – працювати в парі; – використовувати у мовленні слова з теми «Вітання»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці 	
5	Ввічливість. Форма звертання	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти ввічливі слова за темою; – складати діалог за малюнком; – використовувати форму звертання в різних ситуаціях; – складати невеликі висловлювання за малюнком, використовуючи слова ввічливості; – вибирати оптимальні форми у взаєминах з однокласниками; – співвідносити вчинки з нормами поведінки; – складати схеми речень; – складати речення за схемами; – думати над змістом прислів'їв; – оцінювати результати своєї роботи на уроці 	Ознайомлення з основним рядком сітки зошита. Письмо дугоподібних ліній	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – орієнтуватися на сторінці зошита; – засвоїти поняття «робочий рядок», «верхня і нижня робочі лінії»; – писати дугоподібні лінії; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – використовувати у мовленні слова з теми «Ввічливість»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці 	
6	Знайомство. Речення виражає емоції: види речень за метою й інтонацією. Слухання казки «Теремок».	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – будувати діалог при знайомстві, вживаючи слова ввічливості і форму звертання; – слухати-розуміти казку українською мовою; – відтворювати сюжет казки з опорою на серію сюжетних малюнків; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати зміст казки відповідно до позиції «добре», «погано»; – виділяти на слух речення різні за метою висловлювання й інтонацією; – визначати мету питального й окличного речення; – розрізняти графічні позначки окличної й питальної інтонації; – складати діалог за малюнком; – складати схеми речень; 	Письмо малих і великих прямих похилих паличок та паличок із заокругленням знизу і зверху.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – складати діалог за зразком і схемами речень; – заштриховувати малюнки, дотримуючись напрямку руху руки; – знаходити робочий рядок і працювати на ньому; – розрізняти робочий рядок і міжрядковий простір; – спостерігати за зміною елементів, порівнювати їх; – працювати в парі; – писати малі і великі прямі похилі палички та палички із заокругленням знизу і зверху; – використовувати у мовленні слова з теми «Знайомство»; 	

		<ul style="list-style-type: none"> – читання речень за схемами; – думати над змістом прислів'їв; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 		<ul style="list-style-type: none"> – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
7	Дружба. Товаришування. Речення складається зі слів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – будувати висловлювання, розповідати про своїх друзів, улюблену гру; – встановлювати взаємини з однокласниками; – складати діалог за малюнком; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – ділити складені речення на слова з опорою на відповідну схему; – складати діалог за схемами речень; – складати речення за схемами; – думати над змістом прислів'їв; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Ознайомлення з міжрядковою та похилою лінією сітки зошита. Закріплення письма малих і великих похилих паличок із заокругленням знизу і зверху.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – складати висловлювання за ситуативним малюнком; – заштриховувати малюнки, дотримуючись напрямку руху руки; – знаходити робочий рядок і працювати на ньому; – розрізняти робочий рядок і міжрядковий простір; – писати малі й великі похилі палички із заокругленням знизу і зверху; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – уміти знаходити знайомі елементи; – використовувати у мовленні слова з теми «Дружба»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
8	Слова-предмети: істоти і неістоти. Логічні вправи за питаннями хто це? що це? Омоніми (спостереження, без уживання терміну).	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – встановлювати схожість слів-предметів на основі придбаного теоретичного досвіду; – розрізняти слова, які відповідають на питання хто? що?; – групувати предмети, описуючи їх; – знаходити відповіді на питання, використовуючи ілюстрацію підручника; – думати над змістом прислів'їв; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма прямих великих похилих паличок, зигзаподібних елементів та письмо малих і великих овалів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – заштриховувати малюнки, дотримуючись напрямку руху руки; – писати прямі великі похилі, зигзаподібні та малі й великі овали; – порівнювати елементи; – доповнювати букви овалом; – працювати в парі; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
9	Школа. Працівники школи. Вживання прийменників з	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Школа. Клас»; – складати речення за малюнками і креслити до них схеми; 	Закріплення письма зигзаподібних елементів, малих і великих похилих паличок із	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки;

	іменниками.	<ul style="list-style-type: none"> – будувати речення за схемами; – складати запитання за малюнком і відповідати на них; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – будувати розповідь про школу, про тих, хто в ній працює; – складати діалог в парі; – розрізняти форми поведінки, які допустимі або неприпустимі в школі; – вибирати оптимальні форми поведінки в класі; – думати над змістом прислів'їв; – вправлятися у вживанні прийменників з іменниками в різних відмінках; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	заокругленням знизу і зверху.	<ul style="list-style-type: none"> – писати зигзаподібні елементи, малі й великі похилі палички із заокругленням знизу і зверху; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – знаходити в малюнках вивчені елементи і обводити їх по контуру; – використовувати у мовленні слова з теми «Школа»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	
10	Склад. Наголос. Поділ слів на склади. Вправи на виділення наголосу.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – ділити слово на склади, позначати наголошений склад; – відповідати на питання вчителя за сюжетним малюнком; – вправлятися в складанні слів на обмеженому буквенному матеріалі; – оформляти свою думку 1-2 реченнями; – сприймати слово як матеріал для аналізу; – ділити слово на склади, визначати кількість складів у слові; – визначати наголошений склад в словах; – співвідносити слово з його моделлю; – підбирати слова до моделей з опорою і без опори на ілюстрацію; – спостерігати за способом відкидання складів у словах і утворення нових слів; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма прямих малих і великих похилих паличок та прямих малих і великих похилих паличок із заокругленням знизу і зверху.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – писати прямі малі й великі похилі палички та прямі малі й великі похилі палички із заокругленням знизу і зверху; – здійснювати поетапне перетворення елементів; – групувати елементи за певними ознаками; – підбирати до слів їх моделі; – працювати в парі; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	
11	Навчальні речі. Вживання прийменників з іменниками.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – класифікувати навчальні речі; – підбирати за малюнком слова до моделей; – працювати в парі, складаючи один до одного 	Закріплення письма прямих малих і великих похилих паличок із заокругленням знизу	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – заштриховувати малюнки, дотримуючись напрямку руху руки; – писати прямі малі й великі похилі 	

		<p>питання і відповідаючи на них;</p> <ul style="list-style-type: none"> – складати діалог; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – правильно вживати прийменники з іменниками; – думати над змістом прислів'їв; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	і зверху.	<p>палички із заокругленням знизу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – складати речення з опорою на ілюстрації; – підбирати до моделей слова; – відшукувати вивчені елементи у буквах і малюнках; – працювати в парі; – використовувати у мовленні слова з теми «Навчальні речі»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	
12	<p>Немовні звуки та звуки мовлення: голосні й приголосні. Основні мовленнєві органи. Злиття звуків. Спостереження за тим, як зміна звука утворює нове слово. Слухання казки «Лисичка та журавель».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – зрозуміти, якими мовленнєвими органами творяться звуки; – виділяти перший звук в словах і спостерігати за тим, як зі зміною приголосного звука змінюється значення слова; – спостерігати за тим, як зі зміною голосного звука змінюється значення слова; – розрізнити голосні та приголосні, умовно позначати їх фішками; – уміти розглядати і порівнювати; – підбирати звуки до слів, щоб утворилося нове слово; – підбирати слова до звукових моделей; – робити висновки (за допомогою вчителя) про особливості вимови голосних і приголосних звуків; – слухати-розуміти казку українською мовою; – відтворювати сюжет казки з опорою на серію сюжетних малюнків; – давати відповіді на запитання; – оцінювати зміст казки відповідно до позиції «добре», «погано»; – думати над змістом прислів'їв; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Письмо напівовалів та овалів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – писати напівовали та овали; – працювати в парі; – групувати елементи за певними ознаками; – доповнювати елементи вивченими іншими елементами; – підбирати слова до звукових моделей за малюнками; – працювати в парі; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	
13	<p>Пори року. Слова – назви</p>	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; 	Закріплення письма малих і великих	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; 	

	дій предметів.	<ul style="list-style-type: none"> – засвоїти слова з теми «Пори року»; – розрізняти пори року за ознаками, вміти їх пояснювати; – практично вживати прислівники; – практично ознайомитись із словами — назвами дій предметів (дієсловами); – підбирати за малюнком слова до моделей і поділити їх на склади; – спостерігати за зміною місця наголосу в словах, що призводить до зміни значення слова; – складати розповідь (2–3 речення) за сюжетним малюнком за зразком; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	паличок із заокругленням знизу і зверху.	<ul style="list-style-type: none"> – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – писати малі й великі похилі палички і великі похилі палички із заокругленням знизу і зверху; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – виконувати логічні завдання; – уміти розподіляти елементи за певними ознаками; – працювати в парі; – використовувати у мовленні слова з теми «Пори року»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
14	Осінь. Удосконалення умінь складати діалог.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – будувати в парі розповідь про зміни в природі восени за зразком і поданими схемами речень; – складати речення за схемами і сюжетними малюнками; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – продовжувати розповідь за змістом сюжетного малюнка і за зразком; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма малих і великих паличок із заокругленням знизу і зверху.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – заштриховувати малюнки; – писати малі й великі похилі палички і великі похилі палички із заокругленням знизу і зверху; – підбирати слова до звукових моделей; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – складати невелику розповідь за сюжетним малюнком; – уміти розподіляти елементи за певними ознаками; – використовувати у мовленні слова з теми «Осінь»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
15	Час. Дні тижня. Місяці року.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Час. Доба. Дні тижня. Місяці року»; – складати розповідь за зразком за сюжетними 	Письмо зигзагоподібних і дугоподібних елементів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – підбирати слова до звукових моделей;

		<p>картинками за зразком;</p> <ul style="list-style-type: none"> – підбирати слова за моделями; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – думати над змістом приказок; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 		<ul style="list-style-type: none"> – заштриховувати малюнки; – писати зигзаги різної висоти, дугоподібні елементи; – уміти розподіляти елементи за певними ознаками; – працювати в парі; – використовувати у мовленні слова з теми «Час. Дні тижня. Місяці року»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	
16	Кольори. Слова – назви ознак предметів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – вивчити назви кольорів; – групувати слова за спільними ознаками; – практично познайомити з прикметниками-антонімами; – скласти речення за схемами; – підбирати слова до звукових моделей; – описувати пору року за зразком; – скласти діалог за поданими схемами і сюжетним малюнком; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма дугоподібних елементів, овалів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – підбирати слова до звукових моделей; – писати дугоподібних ліній; – доповнювати букви овалом; – скласти речення за малюнком; – використовувати у мовленні слова з теми «Кольори»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	
17	Дикі та свійські тварини. Закріплення понять про голосні та приголосні. Вправлення у звуковому аналізі мовлених слів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Свійські й дикі тварини»; – класифікувати окремо диких і свійських тварин; – скласти розповідь за зразком і сюжетними малюнками; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – підбирати слова до моделей; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма овалів, письмо петлеподібних елементів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – скласти речення за схемами з опорою на ілюстрації; – підбирати слова до звукових моделей; – писати овали, петлеподібні елементи; – скласти опис тварини; – використовувати у мовленні слова з теми «Дикі та свійські тварини»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	

18	Наші пернаті друзі. Робота із звуковими моделями. Складання речень за малюнками.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Птахи»; – будувати звукові моделі слів; – підбирати слова до моделей; – складати розповідь за зразком і сюжетними малюнками; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма овалів, петлеподібних елементів, похилих паличок із заокругленням знизу.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – підбирати слова до звукових моделей; – писати овали, петлеподібні елементи, похилі палички із заокругленням внизу; – використовувати у мовленні слова з теми «Наші пернаті друзі»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
19	Рослини – квіти, дерева і кущі. Родове й видове поняття.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Рослини – квіти, дерева і кущі»; – класифікувати за групами рослини; – складати діалог за малюнком; – складати розповідь за зразком; – складати речення за малюнками; – будувати звукові моделі слів; – підбирати слова до моделей; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Письмо елементу «стрілка» вниз і вгору, складання орнаментів з різних елементів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – підбирати слова до моделей слів; – писати елементи «стрілка» вниз і вгору, складати орнаменти з різних елементів; – працювати в парі; – використовувати у мовленні слова з теми «Рослини – квіти, дерева і кущі»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
20	Рослини – овочі, фрукти, ягоди. Родове й видове поняття.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Рослини – овочі, фрукти, ягоди»; – класифікувати за групами рослини; – складати діалог за малюнком; – будувати звукові моделі слів; – підбирати слова до моделей; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма зигзагоподібних елементів, півовалів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – підбирати слова до моделей слів; – писати зигзагоподібні, великі півовали; – порівнювати елементи, виділяючи в них спільне і відмінне; – використовувати у мовленні слова з теми «Рослини – овочі, фрукти, ягоди»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.

21	Взуття. Звуковий аналіз слів. Складання розповіді за серією малюнків.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Взуття»; – складати діалог в парі за малюнком; – складати розповідь за серією малюнків; – будувати звукові моделі слів; – підбирати слова до моделей; – складати речення за схемами; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма вивчених елементів	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – підбирати слова до моделей слів за малюнком; – писати прями похилі великі палички, малі палички із заокругленням зверху, овалів, петлеподібних елементів; – відповідати на питання; – використовувати у мовленні слова з теми «Взуття»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
22	Одяг. Національний одяг. Закріплення вивченого про речення.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Одяг. Національний одяг»; – розподіляти предмети за семантичними групами; – продовжити діалог в парі за малюнком; – складати розповідь за зразком; – будувати звукові моделі слів; – підбирати слова до моделей; – складати речення за схемами; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма вивчених елементів	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – складати речення за схемами з опорою на ілюстрації; – підбирати слова до моделей слів за малюнком; – складати розповідь за малюнком і схемами речень; – використовувати у мовленні слова з теми «Одяг»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
23	Дім. Квартира. Меблі. Закріплення вивченого про звуки.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Дім. Квартира. Меблі»; – складати запитання і відповідати на них; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – складати діалог в парі за малюнком; – складати розповідь за серією малюнків; – знати норми етикету за столом; – змінювати звуки в словах, щоб утворилося нове слово; – виконувати звуковий аналіз слів; 	Закріплення письма петлеподібних елементів	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – підбирати слова до моделей слів за малюнком; – виконувати логічні завдання; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – писати петлеподібні елементи; – використовувати у мовленні слова з теми «Дім. Квартира. Меблі»;

		<ul style="list-style-type: none"> – будувати звукові моделі слів; – підбирати слова до моделей; – складати речення за схемами; – складати звукові моделі слів за малюнками; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 		<ul style="list-style-type: none"> – оцінювати результати своєї роботи на уроці.
24	Посуд. Продукти. Повний звуковий аналіз слів.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – засвоїти слова з теми «Посуд. Продукти»; – складати діалог в парі за малюнком; – виконувати звуковий аналіз слів; – будувати звукові моделі слів; – підбирати слова до моделей; – складати речення за схемами; – складати звукові моделі слів за малюнками; – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – оцінювати результати своєї роботи на уроці. 	Закріплення письма вивчених елементів	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – підбирати слова до моделей слів за малюнком; – обводити малюнки по контуру і їх заштриховувати, дотримуючись напрямку руху руки; – виконувати логічні завдання; – писати вивчені елементи; – використовувати у мовленні слова з теми «Посуд. Продукти»; – оцінювати результати своєї роботи на уроці.

БУКВАРНИЙ ПЕРІОД (152 год)

Кожен урок букварного періоду будується із врахуванням видів діяльності, які направлені на розвиток універсальних навчальних дій, тому вони не прив'язуються до тем розділів програми:

- усвідомлювати роль мови та мовлення в житті людей;
- емоційно «проживати» текст, висловлювати свої емоції;
- розуміти емоції інших людей, співчувати, співпереживати;
- мати інтерес до вивчення мови;
- розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності;
- організувати робоче місце, добирати необхідне обладнання до уроку, розташовувати його у правильному порядку;
- дотримуватись правильної постави під час сидіння за партою; правильно класти зошит і тримати ручку;
- демонструвати гігієнічні навички письма;
- проговорювати послідовність дій на уроці;
- учитися висловлювати своє передбачення (версію) на основі роботи з матеріалом підручника;
- учитися працювати за планом, запропонованим учителем;
- прогнозувати можливі види завдань на основі конкретного змісту, висловлювати різні точки зору, аргументувати свою пропозицію;
- орієнтуватися в підручнику (у змісті, умовних позначках тощо);
- знаходити відповіді на питання в ілюстраціях;
- перетворювати інформацію з однієї форми в іншу: переказувати невеликі тексти;
- виділяти звук (звуки) у слові;

<ul style="list-style-type: none"> – знаходити слова із заданим звуком; – розрізняти звуки і букви, буква як знак звуку; – аналізувати структуру друкованої й писемної форм букв, знаходити спільне й відмінне у поєднаннях букв, у складах та словах; – виконувати мовні завдання – фонетико-графічні; – писати букви, буквосполучення, склади, слова, речення з дотриманням гігієнічних норм; – оформлювати свої думки в усному мовленні (діалогічних і монологічних висловлюваннях на рівні речення чи невеличкого тексту); – слухати і розуміти мовлення інших; – аналізувати графічні елементи, освоєні в добукарний період; – домовлятися з однокласниками разом з учителем про правила поведінки і спілкування й дотримуватися їх; – учитися працювати в парі, групі, виконуючи різні ролі (лідера, виконавця); – прагнути до більш точного висловлювання особистої думки і позиції; – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – продуктивно працювати в парі з товаришем; – здійснювати контроль власних дій на основі спільної перевірки виконаного завдання; – порівнювати власні письмові літери з запропонованим зразком, відзначати умовним значком (крапкою) найбільш точно і охайно написані літери; – відзначати найбільш продуктивну роботу однокласників на уроці; – оцінювати результати своєї роботи на уроці, відображати особисту результативність за допомогою умовного знака в робочому зошиті. <p>У той же час кожен урок містить специфічні види діяльності, зумовлені темою і змістом уроку.</p>
--

№ п/п	НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ (76 год)		НАВЧАННЯ ПИСЬМУ (76 год)		Дата
	Тема уроку	Характеристика видів діяльності учнів	Тема уроку	Характеристика видів діяльності учнів	
1	Звук [а], позначення його буквою Аа («а»). Розмежування понять «звук» – «буква». Складання речень із 2–3 слів. Моделювання слів і речень.	<ul style="list-style-type: none"> – працювати за планом, запропонованим вчителем; – відповідати на питання за сюжетним малюнком; – сприймати на слух поетичні твори молдавських поетів; – характеризувати емоційні особливості почутих творів; – висловлювати свою думку про роль використання при спілкуванні добрих, ласкавих і ніжних слів; – міркувати на основі тексту прислів'їв; – виділяти звук [а] у слові; – знаходити слова із звуком [а] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [а] і букву «а» як знак звуку; 	Письмо малої букви а . Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучення аа . Звуковий аналіз слів.	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви; – писати малу букву а, буквосполучення аа. – моделювати букву а на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи; – відтворювати букву в поєднанні з елементом «овал»; – працювати з звуковими моделями слів: відзначати звук [а]. 	

		<ul style="list-style-type: none"> – порівнювати і розрізняти велику і малу друковані літери Aa; – відновлювати слова, додаючи букву а. – підбирати слова до звукових моделей; – складати речення із 2-3 слів; – моделювати слова і речення; – думати над змістом приказок. 			
2	<p>Складання речень із 2–3 слів. Моделювання слів і речень. Виділення звука [a] у складах і словах. Складання речень за поданими графічними моделями.</p> <p>РЗМ. Слухання казки «Лисиця та вовк».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [a] у слові; – знаходити слова із звуком [a] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [a] і букву «а» як знак звуку; – складати речення із 2-3 слів; – складати речення за поданими графічними моделями; – складати запитання за малюнками; – слухати-розуміти казку «Лисиця та вовк»; – відновлювати хронологію подій в казці на основі ілюстративного ряду; – оцінювати героїв казки з позиції «дурний» або «довірливий», «хитрий» або «винахідливий»; – працювати над артикуляцією, правильно промовляти скоромовку; – співвідносити звук [a] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв). 	<p>Письмо великої букви A. Безвідривне з'єднання букв. Написання буквосполучення Aa. Складання речень за малюнками.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви; – писати велику букву A, дотримуватися пропорції елементів букви, буквосполучення Aa; – складати речення за малюнками; – визначати відсутні елементи букви на основі її аналізу і дописувати відсутні елементи букви; – бачити практичне застосування освоєного вміння: доповнювати слова буквою A; – пояснювати правопис слів з великої букви. 	
3	<p>Звук [y], позначення його буквою Уу («у»). Виділення звука [y] в складах і словах. Звуковий аналіз слів, його моделювання.</p> <p>РЗМ. Усний опис людини на основі малюнка за зразком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – виділяти звук [y] у слові; – знаходити слова із звуком [y] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [y] і букву «у» як знак звуку; – підбирати слова до звукових моделей; – складати речення із 2-3 слів; – відповідати на запитання за сюжетним малюнком; – складати речення за моделлю до ілюстрації, використовуючи різні інтонації; 	<p>Письмо малої букви y. Написання буквосполучень. Виділення вивчених букв у словах.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви; – писати малу букву y, дотримуватися пропорції елементів букви, буквосполучення з цією буквою; – відтворювати малу букву y з'єднанні з малою буквою a і деякими елементами, освоєними в добукварний період; – впізнавати та виділяти малу букву y серед літер схожої графічної конструкції. 	

		<ul style="list-style-type: none"> – вправлятися у вимові скоромовки; – складати усний опис на основі малюнка за зразком. 			
4	Закріплення звукового значення букви у . Звуковий аналіз слів, його моделювання.	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – виділяти звук [y] у слові; – знаходити слова із звуком [y] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [y] і букву «у» як знак звуку; – виконувати звуковий аналіз слів, його моделювання; – підбирати слова до звукових моделей; – вправлятися у вимові скоромовки; – співвідносити звук [a] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв). 	Написання великої букви У , її поєднання з буквою а . Підготовчі графічні вправи.	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви; – писати велику букву У, дотримуватися пропорції елементів букви, буквосполучення у з а; – моделювати велику букву У на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – відтворювати велику літеру У в з'єднанні з малою буквою а, визначати вид з'єднання; – оформляти запис Уа! у відповідності з правилами оформлення пропозиції на листі, проговорювати ці правила. 	
5	Звук [о] , позначення його буквою Оо («о») . Слухання пісні «Ходить гарбуз по городу».	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – відповідати на запитання за змістом прослуханої пісні; – виділяти звук [o] у слові; – знаходити слова із звуком [o] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [o] і букву «о» як знак звуку; – вправлятися у вимові скоромовки; – міркувати на основі тексту прислів'я; – слухати-розуміти пісню «Ходить гарбуз по городу»; – підбирати слова до звукових моделей; – спостерігати над особливостями вимови звука [o], доводити, що це звук голосний; – вести пошук предметів (з опорою на малюнок) у назві яких міститься звук [o]; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають. 	Письмо малої букви о . Поєднання її з вивченими буквами. Виділення вивчених букв у словах.	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви; – писати малу букву о, буквосполучення з цією буквою; – аналізувати малі літери подібної графічної конструкції і знаходити малу букву о, правильно називати елемент, що становить малу букву о; – відтворювати малу букву о в поєднанні з елементом «похила із закругленням вгорі ліворуч і внизу праворуч», визначати вид з'єднання; – бачити практичне застосування освоєного графічного вміння: доповнювати власні імена великою літерою; загальні — малими буквами а, о. 	

6	<p>Закріплення звукового значення букви о. Написання імен з великої букви. Читання і доповнення речень. РЗМ. Слухання казки «Ріпка».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [о] у слові; – знаходити слова із звуком [о] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [о] і букву «о» як знак звуку; – складати речення за схемами; – підбирати слова до звукових моделей; – слухати і переказувати за серією малюнків казки; – відновлювати хронологію подій в казці на основі ілюстративного ряду; – співвідносити звук [о] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – співвідносити (в парі з товаришем) слова з звуковими моделями і підбирати відповідну, аргументувати свій вибір звукової моделі до кожного слова; – відтворювати і застосовувати правила роботи в парі; – складати речення за схемами і малюнками. 	<p>Письмо великої букви О. Поєднання її з іншими буквами. Звуковий аналіз слів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви; – писати велику букву О, буквосполучення з іншими буквами; – порівнювати малу та велику букви о, О, вказувати схожість в зображенні і відмінність в початковій точці написання букв; – писати малу та велику букви о, О згідно із зразком, дотримуватися пропорції букв; – розпізнавати власні імена, пояснювати їх правопис. 	
7	<p>Звук [и]. Позначення його буквою «и». Звуковий аналіз слів. РЗМ. Слухання казки «Царівна-жаба».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [и] у слові; – знаходити слова із звуком [и] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [и] і букву «и» як знак звуку; – складати речення за схемами і малюнками; – підбирати слова до звукових моделей; – слухати-розуміти казку «Царівна-жаба»; – відповідати на запитання вчителя за сюжетом казки; – будувати висловлювання у вигляді 2–3 речень; – складати текст з 2 речень з основою на запропоновану модель, ілюстрацію і зміст казки; – міркувати на основі тексту прислів'я; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – складати звукові моделі за малюнками. 	<p>Письмо малої букви и. Безвідривне з'єднання букв.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву и, буквосполучення з цією буквою; – моделювати малу букву и на основі графічного елемента, освоєного в добукарний період, правильно називати вибраний елемент; – писати рядкову букву і згідно із зразком, дотримуватися пропорції елементів букви; – пояснювати трансформацію знайомих букви схожої графічної структури; – відтворювати рядкову букву и в поєднанні з малими буквами о, а, у, пояснювати вид з'єднання букв; – бачити практичне застосування освоєного вміння: доповнювати слова літерами и, о, а, у. 	

8	<p>Закріплення вивчених букв. Звуковий аналіз слів. РЗМ. Відновлення змісту казки «Лисичка з качалкою».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки [а], [у], [и], [о] у словах; – знаходити слова із вивченими звуками у промовлених складах, словах; – складати речення за схемами; – підбирати слова до звукових моделей; – відповідати на запитання вчителя за сюжетом казки; – складати речення за малюнками і схемами; – складати запитання за малюнками; – міркувати на основі тексту прислів'я; – відновлювати слова за вивченими буквами. 	<p>Письмо малої букви и. Безвідривне з'єднання букв.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви; – писати малу букву и, буквосполучення з цією буквою; – доповнювати звукове моделювання, визначаючи місце голосного звука в моделі, постановку наголосу; – виписувати літери вивчених звуків на основі аналізу звукової моделі в з'єднанні, дотримуючись виду з'єднання букв; – відтворювати рядкову букву и в поєднанні з малими буквами о, а, у, пояснювати вид з'єднання букв; – бачити практичне застосування освоєного вміння: доповнювати слова літерами и, о, а, у. 	
9	<p>Звук [м], позначення його буквою Мм («ем»). Голосні і приголосні звуки. Приголосні дзвінки й глухі. Читання прямих складів з вивченими літерами зливо. Інтонаційне читання слів, речень. РЗМ. Усна розповідь на основі малюнка за зразком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [м] у слові; – знаходити слова із звуком [м] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [м] і букву «ем» як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені; – читати прями складів з вивченими літерами зливо; – інтонаційно читати слова, речення; – підбирати моделі до малюнків; – порівнювати і розрізняти велику і малу друковані літери Мм; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – вправлятися у вимові скоромовки; – розгадувати ребуси; – складати усну розповідь на основі малюнка за зразком. 	<p>Письмо малої букви м, буквосполучень з буквою м.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати структуру друкованої й писаної форм букви, знаходити спільне й відмінне у поєднаннях букв у складах та словах; – моделювати букву м на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи; – писати малу букву м згідно із зразком, дотримуватися пропорції елементів букви, буквосполучення з цією буквою; – відтворювати малу букву м у поєднанні з малими буквами а, у, и, о; – визначати фонетичні особливості приголосного звука [м] у словах; аргументувати своє рішення; – перекладати слова друкованого шрифту в письмовий шрифт з дотриманням усіх освоєних графічних умінь. 	

10	<p>Закріплення звукового значення букви м, умінь читати з нею склади, слова і речення. Велика буква на початку речення. РЗМ. Складання діалогу шляхом створення мовленнєвих ситуацій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [м] у слові; – знаходити слова із звуком [м] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [м] і букву «ем» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо; – пояснювати, що речення починається з великої букви; – складати діалог шляхом створення мовленнєвих ситуацій; – співвідносити звук [м] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – вправлятися у вимові скоромовки; – продовжувати речення за малюнком; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – розрізняти значення слів, що різняться одним звуком. 	<p>Письмо великої букви М. Підготовчі графічні вправи. Написання складів та слів із буквою М.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – моделювати велику букву М на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – писати велику літеру М згідно із зразком, дотримуватися пропорції елементів букви, склади і слова із буквою М; – писати велику літеру М у поєднанні з вивченими буквами, називати в кожному випадку тип з'єднання; – демонструвати вміння перекладу друкованого шрифту в письмовий шрифт, записувати власні імена, пояснювати правопис великої літери; – вести підбір вивчених букв письмового шрифту у відповідності з заданим типом з'єднання, аргументувати своє рішення, бачити варіанти виконання завдання. 	
11	<p>Звук [i], позначення його буквою і («і»). Буква і в ролі окремого слова. Утворення та аналіз складів із твердими та м'якими приголосними. Звуковий аналіз слів. Читання речень.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [i] у слові; – знаходити слова із звуком [i] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [i] і букву «і» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо; – складати речення за схемами і малюнками; – розрізняти тверді і м'які приголосні; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – вправлятися у вимові скоромовки; – будувати висловлювання з 2–3 речень; – спостерігати над особливостями вимови звука [i], доводити, що звук [i] голосний; – знаходити у вірші слова з буквою і; – підбирати моделі до малюнків. 	<p>Письмо малої букви і. Написання буквосполучень, складів. Закріплення вміння писати вивчені букви. Виділення вивчених букв у словах.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву і, буквосполучення з цією буквою; – характеризувати складові конструкції слів (твердий приголосний, м'який приголосний звук); – моделювати малу букву і на основі графічного елемента; – писати малу букву і згідно із зразком, дотримуватися пропорції елементів букви; – відтворювати малу букву і в поєднанні з вивченими буквами, пояснювати вид з'єднання букв; – доповнювати звукове моделювання, визначаючи місце голосного звука в моделі, постановку наголосу. 	

12	<p>Читання складів і слів із вивченими буквами. Утворення та аналіз складів із твердими та м'якими приголосними. Звуковий аналіз слів. Читання речень.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [i] у слові; – знаходити слова із звуком [i] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [i] і букву «i» як знак звуку; – підбирати малюнки до звукових моделей; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення; – спостерігати роботу голосного звука як показника твердості попереднього приголосного [a], [y], [o], [и] або як показника м'якості попереднього приголосного звуку [i] в ході складання і читання складів; – відновлювати слова із пропущеною буквою i; – вправлятися у вимові скоромовки; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – читати речення з відповідною інтонацією. 	<p>Письмо великої букви I, поєднання її з вивченими буквами. Списування буквосполучень, поданих друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву I, буквосполучення з іншими буквами, слова; – списувати буквосполучення, подані друкованим шрифтом; – розпізнавати власні імена, пояснювати їх правопис; – бачити практичне застосування освоєного графічного вміння: доповнювати запис вивченими літерами письмового шрифту. 	
----	--	---	--	---	--

II чверть

13	<p>Звуки [н], [н'], буква Нн («ен»). Тверді й м'які приголосні. Речення із звертанням. Написання імен з великої букви.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [н] у слові; – знаходити слова із звуком [н] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [н] і букву «ен» як знак звуку; – зрозуміти поняття «тверді й м'які приголосні звуки»; – розрізняти голосні та приголосні звуки; голосні наголошені і ненаголошені, приголосні: дзвінкі й глухі, тверді й м'які; – підбирати слова до звукових моделей; – читати прямі склади з вивченими літерами злито; – інтонаційно читати слова, речення; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або читаючих учнів; – засвоїти форму звертання; – засвоїти, що імена пишуться з великої букви. 	<p>Письмо малої букви н, буквосполучень, складів, слів із нею. Списування буквосполучень, поданих друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву н, буквосполучення з цією буквою; – моделювати букву н на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – відтворювати малу букву н у поєднанні з малими буквами а, у, и, і; – диференціювати вид з'єднання малої букви н з графічними даними зразками, а також визначати вид з'єднання з буквою н; – визначати фонетичні особливості приголосного звука [н] у словах; аргументувати своє рішення; – списувати буквосполучення, подані друкованим шрифтом; – перекладати слова друкованого шрифту в письмовий шрифт з дотриманням усіх освоєних графічних умінь. 	
----	---	--	--	--	--

14	<p>Закріплення звукового значення букви н, умінь читати з нею склади, слова і речення.</p> <p>РЗМ. Усна розповідь на тему: «Мое улюблене заняття» за зразком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [н] у слові; – знаходити слова із звуком [н] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [н] і букву «ен» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо; – пояснювати, що речення починається з великої букви; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – розуміти, що одне слово може мати кілька значень; – підбирати слова до звукових моделей; співвідносити звук [н] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв»); – навчитись розшифровувати слова; – складати усну розповідь на тему: «Мое улюблене заняття» за зразком. 	<p>Письмо великої букви Н, буквосполучень, складів, слів із нею.</p> <p>Списування буквосполучень, поданих друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву Н, буквосполучення з іншими буквами, слова; – писати під диктування склади; – моделювати велику букву Н на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – писати велику літеру Н згідно із зразком, дотримуватися пропорції елементів букви; – списувати буквосполучення, подані друкованим шрифтом; – демонструвати вміння перекладу друкованого шрифту в письмовий шрифт, записувати власні імена, пояснювати правопис великої літери. 	
15	<p>Звук [в], буква Вв («ве»). Читання складів, слів, речень.</p> <p>РЗМ. Складання діалогу за ситуативним малюнком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [в] у слові; – знаходити слова із звуком [в] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [в] і букву «ве» як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки; голосні наголошені і ненаголошені, приголосні: дзвінки й глухі, тверді й м'які; – підбирати слова до звукових моделей; – відрізняти слова-займенники від інших слів; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо; – вправлятися у вимові скоромовки; – розгадувати ребуси; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – складати діалог за ситуативним малюнком. 	<p>Письмо малої букви в. Підготовчі графічні вправи.</p> <p>Написання буквосполучень, складів та слів.</p> <p>Звуковий аналіз слів.</p> <p>Особові займенники, правильне вживання їх у мовленні.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву в, дотримуватися пропорції елементів букви, буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати букву в на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – правильно вживати у мовленні особові займенники; – освоювати алгоритм перевірки списаного. 	
16	<p>Закріплення звукового значення</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [в] у слові; – знаходити слова із звуком [в] у промовлених 	<p>Письмо великої букви В. Підготовчі</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву В, буквосполучення з іншими буквами, слова; 	

	букви в , уміння читати склади, слова, тексти.	складах, словах; – розрізнати звук [в] і букву « <i>ве</i> » як знак звуку; – писати під диктування склади, слова; – складати звукові моделі до малюнків; – розшифровувати слова; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – співвідносити звук [в] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – розгадувати ребуси.	графічні вправи. Написання складів, слів.	– порівнювати власні письмові літери з запропонованим зразком, відзначати умовним значком (крапкою) найбільш точно і акуратно написані літери; – бачити практичне застосування освоенного графічного вміння: доповнювати власні імена, аргументувати свій вибір, бачити варіанти виконання завдання; – вправлятися в перекладі друкованого шрифту в письмовий шрифт; – освоювати алгоритм перевірки списаного.
17	Звуки [л], [л'], позначення їх буквою Лл («ел»). Складове читання слів.	– відповідати на тестові запитання; – виділяти звук [л] у слові; – знаходити слова із звуком [л] у промовлених складах, словах; – розрізнати звук [л] і букву «ел» як знак звуку; – розрізнати голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінкі й глухі; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – складати слова зі складів; – впізнавати за ілюстрацією казку.	Письмо малої букви л . Підготовчі графічні вправи. Написання складів і слів із буквою л .	– писати малу букву л , дотримуватися пропорції букв, буквосполучення, слова із цією буквою; – вести пошук тих елементів, які складуть малу букву л , правильно називати елемент, що становить малу та велику букву; – відтворювати букви голосних звуків у з'єднанні з малою буквою л , визначати вид з'єднання, пояснювати його; – писати, перекладаючи друкарський шрифт в письмовий; виписувати з заданого набору склади; – складати речення на основі заданого початку і різних закінчень.
18	Закріплення вміння читати букварні тексти з літерою л . Інтонційне читання речень. Вправи на доповнення незавершених речень.	– виділяти звук [л] у слові; – знаходити слова із звуком [л] у промовлених складах, словах; – розрізнати звук [л] і букву «ел» як знак звуку; – розрізнати голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінкі й глухі; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо; – підбирати слова до звукових моделей;	Письмо великої букви Л . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів із літерою Л . Списування речень, поданих друкованим шрифтом.	– писати велику букву Л , буквосполучення з іншими буквами, слова; – вести пошук тих елементів, які складуть велику букву Л , правильно називати елемент, що її становить; – порівнювати малу та велику букви л , Л , вказувати схожість в зображенні і початковій точці написання букв, відмінність у розташуванні на робочому рядку;

		<ul style="list-style-type: none"> – доповнювати незавершені речення; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або читаючих учнів; – співвідносити звук [л] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – вправлятися у вимові скоромовки; – складати висловлювання про тварин з 2-4 речень. 		<ul style="list-style-type: none"> – списування речень, поданих друкованим шрифтом; – складати речення на основі заданого початку. 	
19	<p>Звуки [с], [с'], позначення їх буквою Сс («ес»). Закріплення аналітико-синтетичних умінь на рівні складів, слів та речень. Практичне ознайомлення з анаграмами. РЗМ. Складання діалогу за ситуативним малюнком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [с] у слові; – знаходити слова із звуком [с] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [с] і букву «ес» як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінкі й глухі; – читати прямі склади з вивченими літерами злито; – ділити слова на склади; – будувати звукові моделі слів; – розгадувати ребуси; – вживати кличний відмінок у формі звертання; – розшифровувати слова; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – співвідносити звук [с] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – складати діалог за ситуативним малюнком. 	<p>Письмо малої букви с. Написання складів та слів із буквою с. Списування слів, поданих друкованим шрифтом. Робота із звуковими моделями.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву с, буквосполучення, слова із цією буквою; – аналізувати малі букви, що містять правий півовал, правильно називати елемент, що становить малу букву с; – відтворювати малу букву с в з'єднанні, визначати вид з'єднання; – співвідносити речення та їх моделі, бачити невідповідності в моделях, вносити необхідні корективи в модель кожного речення, аргументувати всі внесені корективи; – списувати з письмового шрифту слова, коментувати написання літер. 	
20	<p>Закріплення звукового значення букви с. Читання складів, слів, речень, текстів «У лісі», «Ліс». Знайомство з поняттям «текст».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти звук [с] і букву «ес» як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінкі й глухі; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, тексти; – ділити слова на склади; 	<p>Письмо великої букви С, складів та слів із нею. Написання буквосполучень, складів та слів із буквою с.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова; – писати велику букву С, буквосполучення з іншими буквами, слова. – порівнювати малу та велику букви с, С, вказувати схожість в зображенні і відмінність в початковій точці написання букв; 	

		<ul style="list-style-type: none"> – визначати ознаки тексту, змістову єдність речень в тексті; – розшифровувати слова; – переказувати прочитані тексти; – складати слова із складів. 		<ul style="list-style-type: none"> – списувати з письмового шрифту речення, коментувати написання великих літер. 	
21	Звук [к] , позначення його буквами Кк («ка») . Словниково-логічні вправи. РЗМ. Складання розповіді за поданим початком.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [к] у слові; – знаходити слова із звуком [к] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [к] і букву «ка» як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінки й глухі; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення; – ділити слова на склади; – міркувати над змістом прислів'їв; – складати розповідь за поданим початком. 	Письмо малої букви к . Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень, складів та слів із буквою к .	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву к, буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати літеру к на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи; – писати малу букву к згідно із зразком, дотримуватися пропорції елементів букви; – відтворювати малу букву к у поєднанні з іншими вивченими літерами письмового шрифту, диференціювати вид з'єднання; – відзначати схожість виконаного запису за текстом. 	
22	Закріплення літери к . Читання слів, речень, текстів. РЗМ. Складання опису тварини за зразком.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [к] у слові; – знаходити слова із звуком [к] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [к] і букву «ка» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення; – ділити слова на склади; – підбирати слова до звукових моделей; – вправлятися у вимові скоромовки; – розгадувати ребуси; – спостерігати над різним значенням одного слова; – співвідносити звук [к] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – складати опис тварини за зразком. 	Письмо великої букви К . Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень. Складання і записування слів із вивчених букв.	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву К, буквосполучення, слова із цією буквою; – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – пояснювати правопис великої літери; – складати і записувати слова із вивчених букв; – прогнозувати можливі види завдань на основі конкретного змісту, висловлювати різні точки зору, аргументувати свою пропозицію; – зупинятися на найбільш прийнятному варіанті завдання, запропонованому однокласниками. 	
23	Звук [п] , буква Пп («пе») . Практичне	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [п] у слові; – знаходити слова із звуком [п] у промовлених 	Письмо малої букви п . Підготовчі	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву п, буквосполучення, слова із цією буквою; 	

	ознайомлення анаграмами. 3	складах, словах; – розрізняти звук [п] і букву « <i>пе</i> » як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінкі й глухі; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, текст; – міркувати над змістом прислів'я; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – співвідносити звук [п] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв).	графічні вправи. Написання складів. Складання і записування слів із вивчених букв.	– моделювати малу букву <i>n</i> на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – пояснювати трансформацію знайомих букв схожої графічної структури; – вести пошук заданого типу з'єднання на основі малої букви <i>n</i> , бачити варіанти виконання завдання; – складати і записувати слова із вивчених букв; – освоювати алгоритм перевірки списаного; – записувати під диктування 2–3 слова простої складової конструкції після попереднього аналізу.	
24	Закріплення літери <i>n</i> . Читання слів, речень, текстів. Словниково-логічні вправи. РЗМ. Складання розповіді за поданим початком.	– виділяти звук [п] у слові; – знаходити слова із звуком [п] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [п] і букву « <i>пе</i> » як знак звуку; – розшифровувати слова; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, текст; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – складати розповідь за поданим початком.	Письмо великої букви <i>П</i> . Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень, слів та речень під диктування.	– писати велику букву <i>П</i> , буквосполучення, слова із цією буквою, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – моделювати велику букву <i>П</i> на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи, відзначати відсутній елемент, який не вивчався в добукварний період; – вести пошук заданого типу з'єднання на основі великої літери <i>П</i> , бачити варіанти виконання завдання; – бачити практичне застосування освоєного графічного вміння: писати імена власні у відповідності з зображенням, аргументувати вибір власного імені до кожного зображення.	
25	Звуки <i>[p]</i> , <i>[p']</i> , буква <i>Pp</i> (« <i>ер</i> »). Інтонаційне читання.	– виділяти звук [p] у слові; – знаходити слова із звуком [p] у промовлених складах, словах;	Письмо малої букви <i>p</i> . Підготовчі графічні вправи.	– писати малу букву <i>p</i> , буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати букву <i>p</i> на основі синтезу	

	РЗМ. Складання розповіді за сюжетним малюнком.	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти звук [p] і букву «ep» як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінкі й глухі; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, текст; – ділити слова на склади; – будувати звукові моделі слів; – вправлятися у вимові скоромовки; – міркувати над змістом прислів'їв; – підбирати слова до звукових моделей; – розшифровувати слова; – складати розповідь за сюжетним малюнком. 	Написання складів та слів із буквою p .	<p>окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи;</p> <ul style="list-style-type: none"> – називати предмети, виписувати деякі букви вивчених звуків на основі аналізу звукових моделей даних слів; – переводити друкарський шрифт в письмовий: записувати речення, дотримуватися правила оформлення речення на листі; – освоювати алгоритм перевірки списаного; – аналізувати набір елементів букв, доповнювати їх до букви, бачити варіанти виконання завдання. 	
26	Закріплення звуків [p], [p'] . Читання слів, речень, текстів. РЗМ. Складання опису квітки за зразком.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [p] у слові; – знаходити слова із звуком [p] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [p] і букву «ep» як знак звуку; – писати під диктування склади, слова, речення; – вправлятися у вимові скоромовки; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, текст; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – співвідносити звук [p] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв). 	Письмо великої букви P . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів та речень.	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву P, буквосполучення, слова із цією буквою, речення; – моделювати букву P на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи, відзначати відсутній елемент, який не вивчався в добукарний період; – порівнювати власні письмові літери з запропонованим зразком, відзначати умовним значком (крапкою) найбільш точно і акуратно написані літери; – відтворювати велику букву P в поєднанні з іншими вивченими літерами письмового шрифту, диференціювати вид з'єднання; – читати слова, співвідносити їх з малюнками, диференціювати власні імена на імена і клички тварин; – переводити друкарський шрифт в письмовий шрифт: підписувати малюнки, 	

				бачити варіанти у виконанні частини завдання; – записувати під диктування склади або слова простої складової конструкції після попереднього аналізу.
27	Звуки <i>[m]</i> , <i>[m']</i> , буква <i>Tm</i> (« <i>те</i> »). Читання складів, слів, тексту з буквою <i>m</i> . РЗМ. Складання розповіді про професію батьків.	– виділяти звук [т] у слові; – знаходити слова із звуком [т] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [т] і букву « <i>те</i> » як знак звуку; – розрізняти голосні та приголосні звуки, голосні наголошені і ненаголошені, тверді та м'які, дзвінки й глухі; – читати прямі й зворотні склади з вивченими літерами злито, слова, речення, тексти; – ділити слова на склади; – утворювати нові слова в прямому і зворотньому порядку; – розгадувати ребуси; співвідносити звук [т] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв). – складати розповідь про професію батьків.	Письмо малої букви <i>m</i> . Підготовчі графічні вправи. Письмо складів та слів із буквою <i>m</i> .	– писати малу букву <i>m</i> , буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати букву <i>m</i> на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – відтворювати рядкову малу букву <i>m</i> в поєднанні з іншими вивченими літерами письмового шрифту, диференціювати вид з'єднання; – списувати з письмового шрифту слова з буквою <i>m</i> , називати вид з'єднання букв з малою буквою <i>m</i> і аргументувати своє спостереження; – вести пошук слів у заданому слові, бачити варіанти виконання завдання; – виконувати звуко-буквений розбір слова за зразком, коментувати свої дії.
28	Закріплення букви <i>m</i> у словах, реченнях, текстах. Інтонаційне читання діалогічного тексту «Котик і півник».	– виділяти звук [т] у слові; – знаходити слова із звуком [т] у промовлених складах, словах; – виконувати звуковий аналіз слів; – розрізняти звук [т] і букву « <i>те</i> » як знак звуку; – виразно інтонаційно читати текст; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – вправлятися у вимові скоромовки; – підбирати слова до звукових моделей; – утворювати нові слова в прямому і зворотньому порядку.	Письмо великої букви <i>T</i> . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів і речень. Звуковий аналіз слів.	– писати велику букву <i>T</i> , буквосполучення, слова із цією буквою, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – моделювати букву <i>T</i> на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи, відзначати відсутній елемент, який не вивчався в добукварний період; – писати велику літеру <i>T</i> згідно із зразком, дотримуватися пропорції елементів букви; – записувати речення, переводячи друкарський шрифт в письмовий;

				пояснювати правопис великої літери.
29	Звук [e], буква <i>Ее</i> («е»). Закріплення уявлень про систему голосних звуків укр. мови. РЗМ. Складання розповіді за сюжетним малюнком.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [e] у слові; – знаходити слова із звуком [e] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [e] і букву «е» як знак звуку; – характеризувати голосні звуки (наголошені й ненаголошені); – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення; – ділити слова на склади; – підбирати слова до звукових моделей; – складати слова із складів; – вправлятися у вимові скоромовки; – складати розповідь за сюжетним малюнком про святкування Великодня. 	Письмо малої букви <i>е</i> . Написання складів, слів. Складання і записування слів із вивчених букв.	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву <i>е</i>, буквосполучення, слова із цією буквою; – порівнювати малі літери <i>с</i> і <i>е</i>, відзначати схожість і відмінності в написанні букв; – намічати (з допомогою вчителя) алгоритм написання букви <i>е</i> з опорою на вміння писати букву <i>с</i>; – писати рядкову букву <i>е</i> в сполученні з іншими буквами, засвоєними раніше згідно із зразком, дотримуватися пропорції букв; – складати словосполучення, бачити варіанти виконання завдання; – доповнювати звукове моделювання, визначаючи місце голосного звука в моделі, постановку наголосу.
30	Закріплення звука [e], букви «е». Читання тексту «Село веселе». РЗМ. Складання розповіді за сюжетними малюнками.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [e] у слові; – знаходити слова із звуком [e] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [e] і букву «е» як знак звуку; – характеризувати голосні звуки (наголошені й ненаголошені); – підбирати слова до звукових моделей; – спостерігати за словами, що різняться одним звуком і змінюють своє значення; – міркувати над значенням прислів'їв; співвідносити звук [e] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – складати розповідь за сюжетним малюнком. 	Письмо великої букви <i>Е</i> . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів та речень.	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву <i>Е</i>, дотримуючись пропорції елементів букви, буквосполучення, слова із цією буквою, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – моделювати літеру <i>Е</i> на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – відтворювати велику літеру <i>Е</i> в з'єднанні (написання власних імен), диференціювати вид з'єднання.
31	Звуки [d], [d'], позначення їх буквою <i>Дд</i> («де»). Робота над літературною вимовою слів із дзвінками	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [d] у слові; – знаходити слова із звуком [d] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [d] і букву «де» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); 	Письмо малої букви <i>д</i> . Підготовчі графічні вправи. Написання складів. Складання і записування слів із вивчених букв.	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву <i>д</i>, дотримуючись пропорції елементів букви, буквосполучення, слова із цією буквою; називати загальний елемент у запропонованому наборі малих букв; – моделювати букву <i>д</i> на основі виділених загальних елементів раніше освоєних

	приголосними [d], [d'] у зіставленні з [m], [m']. РЗМ. Складання розповіді про свій відпочинок.	<ul style="list-style-type: none"> – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення, тексти; – ділити слова на склади; – розгадувати ребуси; – складати розповідь про свій відпочинок. 		<ul style="list-style-type: none"> малих букв; аргументувати своє рішення; – доповнювати речення малою буквою d, безпомилково списувати будь-яке речення, застосовувати алгоритм самоперевірки списаного. 	
32	Закріплення звуків [d], [d'], літер Дд. Опрацювання тексту «Парк на пустирі». РЗМ. Складання розповіді за сюжетним малюнком.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [d] у слові; – знаходити слова із звуком [d] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [d] і букву «де» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінкі й глухі, тверді й м'які); – переказувати текст; співвідносити звук [d] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – вправлятися у вимові скоромовки; – складати розповідь за сюжетним малюнком, про спостереження та участь у садінні дерев. 	Письмо великої букви Д, складів та слів із нею. Списування слів і речень, поданих друкованим шрифтом.	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву Д, буквосполучення, слова із цією буквою, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати слова і речення, подані друкованим шрифтом; – пояснювати (на основі зразка) алгоритм написання великої літери Д; зазначати повну невідповідність букви засвоєним у добукарний період елементів; -відтворювати велику букву Д у поєднанні з іншими буквами, називати та пояснювати вид з'єднання букв; – вести пошук заданого типу з'єднання на основі знову освоєної великої літери Д; – читати набір імен власних, пояснювати їх зміст. 	
33	Звуки [z], [z'], позначення їх буквою Зз («зе»). Дзвінка вимова звуків [z], [z'] у кінці слова, складу. РЗМ. Розповідь або переказ казки «Морозко».	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [z] у слові; – знаходити слова із звуком [z] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [z] і букву «зе» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінкі й глухі, тверді й м'які); – дзвінко вимовляти звуки [z], [z'] у кінці слова, складу; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення, тексти; – ділити слова на склади; – редагувати деформовані речення; – складати звукові моделі до малюнків; – спостерігати за словами, що різняться одним 	Письмо малої букви з. Підготовчі графічні вправи. Написання складів та слів із буквою з. Звуковий аналіз слів. Редагування деформованих речень.	<ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву з, буквосполучення, слова із цією буквою; – записувати під диктування 3-4 слова простої складової конструкції після попереднього аналізу; – редагувати деформоване речення; – класифікувати даний набір складів: відтворювати рядкову букву з у поєднанні з іншими вивченими літерами письмового шрифту, диференціювати вид з'єднання; бачити варіанти виконання завдання; – освоювати алгоритм перевірки списаного. 	

		<p>звучом і змінюють значення;</p> <ul style="list-style-type: none"> – утворювати нові слова в прямому і зворотньому порядку; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – розповідати або переказувати казку «Морозко». 			
34	<p>Закріплення звуків [з], [з'] та букви Зз. Логічні вправи «Свійські і дикі тварини». Читання тексту «У зоопарку». РЗМ. Переказування тексту «У зоопарку».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [з] у слові; – знаходити слова із звучом [з] у промовлених складах, словах; – розрізнати звук [з] і букву «зе» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – дзвінко вимовляти звуки [з], [з'] у кінці слова, складу; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення, тексти; – ділити слова на склади; – спостерігати за словами, що різняться одним звучом і змінюють значення; – вправлятися у вимові скоромовки; співвідносити звук [з] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – переказути текст «У зоопарку». 	<p>Письмо великої букви З. Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів та речень із буквою З під диктування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати велику букву З, буквосполучення, слова із цією буквою, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – пояснювати трансформацію великої літери схожої графічної структури, вказувати, які зміни були зроблені: прибраний видозмінений елемент «пряма лінія з петлею вниз»; – вести пошук заданого типу з'єднання на прикладі знову засвоєної великої літери З; – освоювати алгоритм перевірки списаного; – бачити варіанти виконання окремих завдань. 	
35	<p>Буква ь (м'який знак). Позначення ним на письмі м'якості приголосних звуків. Практичне ознайомлення із правилом позначення м'якості приголосних у кінці слів, складів, перед голосним [о]. Опрацювання тексту</p>	<ul style="list-style-type: none"> – знаходити слова із ь у промовлених складах, словах; – засвоїти правило позначення м'якості приголосних у кінці слів, складів, перед голосним [о]; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які); – читати склади з вивченими літерами зливо, слова, речення, тексти; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; співвідносити звук [ь] з графічним класифікатором (доводити правильність 	<p>Письмо букви ь. Підготовчі графічні вправи. Письмо слів із буквою ь. Звуковий аналіз слів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати букву ь, буквосполучення, слова із цією буквою; – позначати ь на письмі м'якість приголосних звуків; – доповнювати пари слів відповідно до завдання, виконувати звуко-буквений розбір записаних слів, пояснювати причини розбіжності кількості звуків і букв у словах; – співвідносити звукові моделі з назвами предметів; – виділяти в словах букву голосного звуку і ділити дані слова на склади; 	

	«На радість усім». РЗМ. Переказування тексту.	розташування у стрічці букв); – переказувати близько до тексту його зміст.		– змінювати дані слова відповідно із завданням; – робити висновок (за допомогою вчителя, на основі практичного досвіду) про місцезнаходження літери ь під час складоподілу, звіряти свій висновок з тим, який запропонований у робочому зошиті.	
36	Закріплення буква ь (<i>м'який знак</i>). Опрацювання текстів «Льон», «Дарунки лісу». РЗМ. Переказування тексту.	– знаходити слова із ь у промовлених складах, словах; – використовувати правило позначення м'якості приголосних у кінці слів, складів, перед голосним [о] під час читання; – підбирати слова до звукових моделей; – порівнювати під час читання твердість і м'якість приголосних; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – переказувати близько до тексту його зміст.	Письмо слів із буквою ь . Звуковий аналіз слів.	– писати букву ь , буквосполучення, слова із цією буквою; – позначати ь на письмі м'якість приголосних звуків; – використовувати правило позначення м'якості приголосних у кінці слів, складів, перед голосним [о]; – робити висновок (за допомогою вчителя, на основі практичного досвіду) про місцезнаходження літери ь під час складоподілу, звіряти свій висновок з тим, який запропонований у робочому зошиті.	
37	Звук [б] , буква Бб (<i>«бе»</i>). Відпрацювання літературної вимови слів зі звуком [б] в кінці складу і слова (дуб, рибка). РЗМ. Складання розповіді про допомогу батькам.	– виділяти звук [б] у слові; – знаходити слова із звуком [б] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [б] і букву «бе» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – дзвінко вимовляти звук [б] у кінці слова, складу; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення, тексти; – ділити слова на склади; – спостерігати за словами, що різняться одним звуком і змінюють значення; – співвідносити звук [б] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – міркувати над значенням прислів'їв;	Письмо малої букви б . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів та речень під диктування.	– писати під диктування склади, слова, речення; – писати малу букву б , буквосполучення, слова із цією буквою; – називати загальний елемент у запропонованому наборі малих букв; – моделювати букву б на основі виділеного загального елемента «овал» і елемент «пряма похила лінія», називати вибрані елементи; правильно визначати початкову точку написання малої букви б , аргументувати своє рішення; – відтворювати рядкову букву б у складі, спостерігати види з'єднань букви б з іншими буквами письмового шрифту; – прогнозувати можливі види завдань на основі конкретного змісту, висловлювати різні точки зору, аргументувати свою	

		– складати розповіді про допомогу батькам.		пропозицію; – доповнювати слова вивченою малою буквою б ; – виконувати звуко-буквений розбір слів; – класифікувати заданий набір букв письмового шрифту, бачити варіанти виконання завдання.	
38	Закріплення літери б . Зіставлення звуків [б]-[п] за вимовою та звучанням. Опрацювання тексту «Бабусин подарунок». РЗМ. Складання розповіді за сюжетним малюнком на основі прочитаного.	– виділяти звук [б] у слові; – знаходити слова із звуком [б] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [б] і букву «бе» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінкі й глухі, тверді й м'які); – розшифровувати слова; – вправлятися у вимові скоромовки; – підбирати звукові моделі до малюнків; – дзвінко вимовляти звук [б] у кінці слова, складу; – складати розповідь за сюжетним малюнком на основі прочитаного.	Письмо великої букви Б . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів та речень. Закріплення правопису букв б-п . Редагування деформованих речень.	– писати велику букву Б , буквосполучення, слова із цією буквою, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – редагувати деформовані речення; – вести пошук заданого типу з'єднання на прикладі знову засвоєної великої літери Б ; – освоювати алгоритм перевірки списаного; – бачити варіанти виконання окремих завдань.	
39	Закріплення звукового значення вивчених літер. РЗМ. Складання розповіді за уявною ситуацією.	– читати склади з вивченими літерами злито, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – характеризувати приголосні звуки (дзвінкі й глухі, тверді й м'які); – будувати звукові моделі; – складати розповідь за уявною ситуацією.	Закріплення правопису вивчених букв.	– писати вивчені малі та великі букви, буквосполучення, слова з цими буквами, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – співвідносити звукові моделі з назвами предметів; – виділяти в словах букву голосного звуку і ділити дані слова на склади; – виконувати звуко-буквений аналіз слів.	
40	Закріплення звукового значення вивчених літер. РЗМ. Складання діалогу за ситуативним малюнком.	– читати склади з вивченими літерами злито, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – характеризувати приголосні звуки (дзвінкі й глухі, тверді й м'які); – будувати звукові моделі;	Закріплення правопису вивчених букв.	– писати вивчені малі та великі букви, буквосполучення, слова з цими буквами, речення; – писати під диктування склади, слова, речення; – співвідносити звукові моделі з назвами предметів;	

		– складати діалог в парі за ситуативним малюнком.		– виділяти в словах букву голосного звуку і ділити дані слова на склади; – виконувати звуко-буквений аналіз слів.	
III чверть					
41	Звук [z], буква Гz («ге»). Засвоєння дзвінкої вимови звука [z] в кінці слів і складів (<i>біг, ріг, бігти, могли</i>). Логічні вправи «Де живе?», «Де росте?». РЗМ. Розповідь про свято зустрічі весни.	– виділяти звук [г] у слові; – знаходити слова із звуком [г] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [г] і букву «ге» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – дзвінко вимовляти звук [г] у кінці слова, складу; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, текст; – підбирати звукові моделі до малюнків; – вправлятися у вимові скоромовки; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – міркувати над значенням прислів'їв; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; співвідносити звук [г] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – складати розповідь про свято зустрічі весни.	Письмо малої букви z. Підготовчі графічні вправи. Написання складів та слів із буквою z. Списування речень, поданих друкованим шрифтом.	– писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати малу букву z, буквосполучення, слова із цією буквою, дотримуватися пропорції елементів букв, називати вид з'єднання букви z з іншими буквами; – безпомилково списувати речення, переводячи друкарський шрифт в письмовий шрифт, використовуючи прийом коментування.	
42	Закріплення звукового значення букви «ге». Опрацювання тексту «Голуби». РЗМ. Складання діалогу за ситуативним малюнком.	– виділяти звук [г] у слові; – знаходити слова із звуком [г] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [г] і букву «ге» як знак звуку; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – утворювати нові слова із букв і складів; – засвоїти, що однакові слова можуть мати різне значення; – складати діалог за ситуативним малюнком.	Письмо великої букви Г. Підготовчі графічні вправи. Написання складів та слів із буквою Г. Списування речень, поданих друкованим шрифтом.	– писати під диктування склади, слова, речення; – писати велику букву Г, буквосполучення, слова із цією буквою; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – пояснювати трансформацію великої літери схожої графічної структури, вказувати які зміни були зроблені; – безпомилково списувати речення, переводячи друкарський шрифт в письмовий шрифт, використовуючи	

				<p>прийом коментування;</p> <ul style="list-style-type: none"> – виконувати завдання до записаного речення; – застосовувати алгоритм самоперевірки списаного речення. 	
43	<p>Звук [r], буква Гг («ге»). Читання складів, слів.</p> <p>Опрацювання тексту «Голуби».</p> <p>РЗМ. Складання діалогу за ситуативним малюнком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [r] у слові; – знаходити слова із звуком [r] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [r] і букву «ге» як знак звуку; – чітко вимовляти звук [r] у скороговках; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, текст; – виконувати звуковий аналіз слів; – співвідносити звук [r] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – підбирати слова до звукових моделей; – складати діалог за ситуативним малюнком. 	<p>Письмо малої букви г. Підготовчі графічні вправи.</p> <p>Написання складів та слів із буквою г.</p> <p>Списування речень, поданих друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати малу букву г, буквосполучення, слова із цією буквою; – безпомилково списувати речення, переводячи друкарський шрифт в письмовий шрифт, використовуючи прийом коментування; – виконувати завдання до записаного речення; – застосовувати алгоритм самоперевірки списаного речення. 	
44	<p>Закріплення букви Г.</p> <p>Робота над виразністю читання діалогічних текстів.</p> <p>Опрацювання тексту «Весела гра».</p> <p>РЗМ. Складання опису пташки малюнком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [r] у слові; – знаходити слова із звуком [r] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [r] і букву «ге» як знак звуку; – чітко вимовляти звук [r] у скороговках; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення, текст; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – виконувати звуковий аналіз слів; – підбирати слова до звукових моделей; – розгадувати ребуси; – складати опис пташки за малюнком. 	<p>Письмо великої букви Г. Підготовчі графічні вправи.</p> <p>Написання складів та слів із буквою Г.</p> <p>Списування речень, поданих друкованим шрифтом.</p> <p>Редагування деформованих речень.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – редагувати деформовані речення. – писати велику букву Г, буквосполучення, слова із цією буквою; – безпомилково списувати речення, переводячи друкарський шрифт в письмовий шрифт, використовуючи прийом коментування; – виконувати завдання до записаного речення; – застосовувати алгоритм самоперевірки списаного речення. 	
45	<p>Звук [ч], буква Чч («че»). Робота над орфоепічно</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [ч] у слові; – знаходити слова із звуком [ч] у промовлених складах, словах; 	<p>Письмо малої букви ч. Підготовчі графічні вправи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим 	

	<p>правильним (твердим) вимовлянням звука [ч] перед усіма голосними, крім [і].</p> <p>Опрацювання тексту «Дві пари очей».</p> <p>РЗМ. Складання розповіді за уявною ситуацією.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти звук [ч] і букву «че» як знак звуку; – твердо вимовляти звук [ч] у скоромовках; – орфоепічно правильно (твердо) вимовляти звук [ч] перед усіма голосними, крім [і]; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення, текст; – підбирати моделі до слів; – розшифровувати слова; – розгадувати ребуси; – виконувати звуковий аналіз слів; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – міркувати над значенням прислів'я; – складати розповідь за уявною ситуацією. 	<p>Написання складів, слів та речень.</p> <p>Словниковий диктант.</p>	<p>шрифтом;</p> <ul style="list-style-type: none"> – писати малу букву ч, дотримуючись пропорції елементів букви, буквосполучення, слова із цією буквою; – писати напам'ять слова, вимову і правопис яких треба знати; – моделювати букву ч на основі одного графічного елемента, правильно називати вибраний елемент і доповнювати його у відповідності з особливістю малої букви ч; 	
46	<p>Закріплення букви ч.</p> <p>Опрацювання тексту «На полонині».</p> <p>РЗМ. Складання розповіді за сюжетним малюнком на основі прочитаного.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [ч] у слові; – знаходити слова із звуком [ч] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ч] і букву «че» як знак звуку; – читати виразно тексти; – виконувати звуковий аналіз слів; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – підбирати слова до звукових моделей; – співвідносити звук [ч] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – складати розповідь за сюжетним малюнком на основі прочитаного. 	<p>Письмо великої букви Ч, складів і слів із нею.</p> <p>Порівняння написання букв Ч та У. Списування речень, поданих друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати велику букву Ч, буквосполучення, слова із цією буквою; – пояснювати трансформацію великої літери схожої графічної структури, вказувати, які зміни були зроблені; – порівнювати власні письмові літери з запропонованим зразком, відзначати умовним значком (крапкою) найбільш точно та акуратно написані літери. 	
47	<p>Звук [й], буква Йй («ій», «йот»).</p> <p>Характеристика звука. Читання слів, тексту з вивченою буквою.</p> <p>Опрацювання тексту «Айстра».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [й] у слові; – знаходити слова із звуком [й] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [й] і букву «ій», «йот» як знак звуку; – читати зливо прямі склади з вивченими літерами, слова, речення; – виконувати звуковий аналіз слів; 	<p>Письмо малої букви й, буквосполучень, слів із нею.</p> <p>Підготовчі графічні вправи.</p> <p>Редагування деформованих речень.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – редагувати деформовані речення; – писати малу букву й, буквосполучення, слова із цією буквою; – засвоїти правило правопису буквосполучення йо; – писати напам'ять слова, вимову і 	

	РЗМ. Складання діалогу за ситуативним малюнком.	<ul style="list-style-type: none"> -будувати звукові моделі до слів; – співвідносити звук [ч] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – вправлятися у вимові скоромовки; – складати діалог за ситуативним малюнком. 		<p>правопис яких треба знати;</p> <ul style="list-style-type: none"> – прогнозувати можливі види завдань на основі конкретного змісту, висловлювати різні точки зору, аргументувати свою пропозицію; – називати предмети, виписувати деякі букви вивчених звуків на основі аналізу звукових моделей даних слів; – відокремлювати власне знання від незнання: називати (за допомогою вчителя) незнайомі письмові літери, які зустрілися в реченнях. 	
48	Закріплення звука [й], букви «йй», «йот». Вживання її перед буквою <i>о</i> . Ознайомлення з буквосполученням <i>йо</i> . Інтонування окличних та питальних речень у діалогічному тексті «Пасіка». РЗМ. Відтворення діалогу на основі прочитаного.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [й] у слові; – знаходити слова із звуком [й] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [й] і букву «йот» як знак звуку; – читати з окличною та питальною інтонацією речення у діалогічному тексті; – виконувати звуковий аналіз слів; – розшифровувати слова; – спостерігати над однаковими словами з різним змістом; – утворювати нові слова в прямому і зворотньому порядку; – вправлятися у вимові скоромовки; – відтворювати діалог на основі прочитаного. 	Письмо великої букви <i>Й</i> , буквосполучень, слів із ними. Складання і записування словосполучень, речень. Списування з друкованого тексту.	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати малу та велику букви <i>й Й</i>, буквосполучення, слова із цією буквою; – писати напам'ять слова, вимову і правопис яких треба знати; – аналізувати освоєні букви письмового шрифту з точки зору заданого параметра: наявність у їхньому складі одного і того ж елемента; – виписувати літери відповідні заданому параметру. 	
49	Звук [x], буква <i>Xx</i> («ха»). Інтонування окличних та питальних речень у діалогічному тексті «Пісенька про козлика».	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [x] у слові; – знаходити слова із звуком [x] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [x] і букву «ха» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – дзвінко вимовляти звук [x] у кінці слова, складу; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення; 	Письмо малої букви <i>x</i> , складів із нею. Складання і записування слів. Редагування деформованих речень.	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – редагувати деформовані речення; – писати малу букву <i>x</i>, буквосполучення, слова із цією буквою; – відзначати подібність і відмінність у написанні нових букв; – прогнозувати можливі види завдань на основі конкретного змісту та 	

		<ul style="list-style-type: none"> – читати з окличною та питальною інтонацією речення у діалогічному тексті; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – будувати звукові моделі до малюнків; – складати слова із складів; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – співвідносити звук [ч] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – вправлятися у вимові скоромовки; – правильно інтонувати питальні речення. 		попереднього досвіду виконання аналогічних завдань.	
50	<p>Зіставлення [к] і [х] за вимовою та звучанням. Вимова звука [г] в кінці слів та складів.</p> <p>Опрацювання тексту «Пряник і Колосок».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [х] у слові; – знаходити слова із звуком [х] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [х] і букву «ха» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які); – дзвінко вимовляти звук [х] у кінці слова, складу; – виконувати звуковий аналіз слів; – вправлятися у вимові скоромовки; – розшифровувати речення; – добирати склади, щоб утворилося нове слово; – виразно читати тексти. 	<p>Письмо великої букви Х. Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень, слів під диктування. Списування речень, поданих друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати велику букву Х, буквосполучення, слова із цією буквою; – пояснювати трансформацію малої і великої літер схожої графічної структури, вказувати, які зміни були зроблені; – відзначати подібність і відмінність у написанні нових букв; – писати велику літеру Х в поєднанні з малою буквою х, вказувати вид з'єднання. 	
51	<p>Буква Яя, позначення нею сполучення звуків [йа]. Позначення буквою я звука [а] та м'якості попереднього приголосного. РЗМ. Складання розповіді про свою</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки [а] та [йа] у слові з буквою я; – розрізняти звуки [а] та [йа] і букву «я» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою я; – будувати звукові моделі до слів; – співвідносити букву я з графічним класифікатором (доводити правильність 	<p>Письмо малої букви я. Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів і речень. Письмо під диктування складів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – писати малу букву я, дотримуючись пропорції букви, буквосполучення, слова із цією буквою; – вести пошук тих елементів, які лежать в основі малої букви я, правильно їх називати, позначати відсутній елемент, який не вивчався в добукварний період, але входить до складу літери; 	

	родину.	розташування у стрічці букв); – вправлятися у вимові скоромовки; – складати розповідь про свою родину.		– бачити практичне застосування освоенного графічного вміння: позначати однією буквою я звуки [й] [а] на початку слова і після букви голосного звука; – робити звуко-буквений розбір всіх слів, зіставляти кількість звуків і букв у словах з буквою я .	
52	Читання слів, речень і текстів з буквою я в різних позиціях. Розвиток умінь чути сполучення [іа] , м'яких приголосних з наступним голосним [а] . Читання і переказування тексту «Світло маяка».	– виділяти звуки [а] та [йа] у слові з буквою я; – розрізнити звуки [а] та [йа] і букву «я» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою я; – складати слова із складів; – розгадувати ребуси; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – вправлятися у вимові скоромовки; – переказувати текст.	Письмо великої букви Я . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів і речень. Письмо під диктування складів, слів, речень.	– писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати велику букву Я , буквосполучення, слова із цією буквою; – порівнювати малу та велику букви я Я , вказувати схожість в зображенні і початковій точці написання, відмінність у розташуванні на робочому рядку; – пояснювати трансформацію малої букви я і великої літери, вказувати які зміни були зроблені щодо великої літери Я ; – бачити практичне застосування освоенного графічного вміння: позначати однією буквою я звуки [й] [а] на початку слова і після букви голосного звука.	
53	Звук [ж] , буква Жж («же»). Вправлення у чіткій вимові звука [ж] у складах і словах. Неоглушена вимова звука [ж] в кінці слів та складів. Опрацювання тексту «Василькові книжки». РЗМ. Відтворення діалогу на основі прочитаного.	– виділяти звук [ж] у слові; – знаходити слова із звуком [ж] у промовлених складах, словах; – розрізнити звук [ж] і букву «же» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які); – дзвінко вимовляти звук [ж] у кінці слова, складу; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – вправлятися у вимові скоромовки;	Письмо малої букви ж . Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень та слів із буквою ж . Звуковий аналіз слів. Редагування деформованого тексту.	– писати під диктування склади, слова, речення; – писати малу букву ж , буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати малу букву ж на основі синтезу окремих графічних елементів, освоенних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – порівнювати власні письмові літери з запропонованим зразком, відзначати умовним значком (крапкою) найбільш точно і акуратно написані літери; – відтворювати букву ж у сполученні з іншими буквами, визначати вид з'єднання;	

		<ul style="list-style-type: none"> – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або читаючих учнів; – співвідносити звук [ж] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – відтворювати діалог на основі прочитаного. 		– редагувати деформований текст.	
54	<p>Закріплення звука [ж] букви Жж. Інтонційне читання казки «Лисиця і Журавель». РЗМ. Продовження казки за поданим початком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [ж] у слові; – знаходити слова із звуком [ж] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ж] і букву «же» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які); – дзвінко вимовляти звук [ж] у кінці слова, складу; – підбирати слова до звукових моделей; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – розшифровувати слова; – розгадувати ребуси; – вправлятися у вимові скоромовки; – продовжувати казку за поданим початком. 	<p>Письмо великої букви Ж. Підготовчі графічні вправи. Написання складів. Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати велику букву Ж, буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати велику букву Ж на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи. 	
55	<p>Звук [ш], букви Шш («ша»).</p> <p>Опрацювання тексту «Хороша гра». РЗМ. Складання правил для пішоходів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [ш] у слові; – знаходити слова із звуком [ш] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ш] і букву «ша» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – читати прямі склади з вивченими літерами злино, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – розгадувати ребуси; – співвідносити звук [ш] з графічним класифікатором (доводити правильність 	<p>Письмо малої букви ш. Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів та речень. Списування тексту, поданого друкованим шрифтом. Редагування деформованого тексту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – редагувати деформований текст; – писати малу букву ш, буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати малу букву ш на основі набору елементів, освоєних в добукарний період; – писати склади з освоєними літерами, дотримуватися пропорції букв і виду з'єднання. 	

		розташування звуку у стрічці букв); – засвоїти і озвучувати правила для пішоходів.		
56	Закріплення звуку [ш] , букви «ша». Зіставлення [ш]-[ж] за звучанням та вимовою. Опрацювання тексту «Шипшина». РЗМ. Переказування тексту.	– виділяти звук [ш] у слові; – знаходити слова із звуком [ш] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ш] і букву «ша» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – інтонаційно читати діалогічний текст; – будувати звукові моделі до малюнків; – підбирати слова до звукових моделей; – читати в особах; – вправлятися у вимові скоромовки; – переказувати текст.	Письмо великої букви Ш . Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень, слів та речень. Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.	– списувати текст, поданий друкованим шрифтом; – писати велику букву Ш , буквосполучення, слова із цією буквою; – писати велику букву Ш у поєднанні з малою буквою ш , вказувати вид з'єднання;
57	Буква ї , позначення нею звукосполучення [їі] . Вправи на звуко-буквений аналіз слів. Опрацювання тексту «Наше Придністров'я». РЗМ. Переказування тексту.	– виділяти звуки [їі] у слові з буквою ї; – знаходити слова із звуками [їі] у промовлених складах, словах; – читати правильно слова, речення; – інтонаційно читати діалогічний текст; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою ї; – розшифровувати слова; – співвідносити букву ї з графічним класифікатором (доводити правильність розташування у стрічці букв); – розгадувати ребуси; – складати речення з поданих слів.	Письмо малої букви ї , буквосполучень із нею. Складання і записування слів із вивчених букв. Редагування деформованого тексту.	– писати під диктування слова, речення; – писати малу букву ї , буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати малу букву ї на основі графічного елемента; – відтворювати малу букву ї в поєднанні з вивченими буквами, пояснювати вид з'єднання букв; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою ї , вказуючи на його постійну ознаку – позначення звуками [їі]; – редагувати деформований текст.
58	Закріплення літери ї . Виразне читання віршів «Українська мова», «Рідний край». РЗМ. Складання розповіді про рідний край.	– виділяти звуки [їі] у слові з буквою ї; – знаходити слова із звуками [їі] у промовлених складах, словах; – читати правильно слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою ї; – складати речення за схемами; – складати слова зі складів;	Письмо великої букви Ї , складів та слів із нею. Записування речень. Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.	– писати велику букву Ї , слова із цією буквою; – писати під диктування слова, речення; – списувати текст, поданий друкованим шрифтом; – розпізнавати власні імена, пояснювати їх правопис; – виконувати звуковий аналіз слів з

		– складати розповідь про рідний край.		буквою ї , вказуючи на його постійну ознаку – позначення звуками [йі]; – бачити практичне застосування освоенного графічного вміння: доповнювати запис вивченими літерами письмового шрифту.
59	Звуки [ц], [ц'] буква Цц («це»). Читання слів, тексту «Циркова залізниця». РЗМ. Переказування тексту.	– виділяти звуки [ц], [ц'] у словах; – знаходити слова із звуками [ц],[ц'] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ц], [ц'] і букву «це» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення; – ділити слова на склади; – будувати звукові моделі; – розшифровувати слова; – співвідносити звук [ц] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – виконувати звуковий аналіз слів; – переказувати текст близько до тексту.	Письмо малої букви ц . Підготовчі графічні вправи. Письмо складів та слів із буквою ц . Редагування деформованого тексту.	– писати під диктування склади, слова, речення; – писати малу букву ц , буквосполучення, слова із цією буквою; – відзначати подібність і відмінність у написанні нових букв; – писати склади з малою буквою ц , правильно з'єднуючи букви в склади; – бачити практичне застосування освоенного графічного вміння: безпомилково списувати речення з письмового шрифту, застосовувати алгоритм самоперевірки і взаємоперевірки, виконувати завдання з виписаними реченнями; – редагувати деформований текст.
60	Закріплення літери ц . Опрацювання тексту «Слухняні капці». РЗМ. Переказування тексту.	– виділяти звуки [ц], [ц'] у словах; – знаходити слова із звуками [ц], [ц'] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ц], [ц'] і букву «це» як знак звуку; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – вправлятися у вимові скоромовки; – переказувати текст близько до тексту.	Письмо великої букви Ц , буквосполучень та слів із нею. Написання речень. Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.	– писати під диктування склади, слова, речення; – списувати текст, поданий друкованим шрифтом; – писати велику букву Ц , буквосполучення, слова із цією буквою, вказувати вид з'єднання. – пояснювати трансформацію малої і великої літер схожої графічної структури, вказувати, які зміни були зроблені; – відзначати подібність і відмінність у написанні нових букв; – відповідати на питання про відповідність запропонованого запису тексту, аргументувати свою відповідь.

61	<p>Буква ю на позначення звука [y] та м'якості приголосного.</p> <p>РЗМ. Переказування тексту з опорою на малюнок.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки [y] та [йу] у слові з буквою ю; – розрізняти звуки [y] та [йу] і букву «ю» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами злито, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою ю; – співвідносити букву ю з графічним класифікатором (доводити правильність розташування у стрічці букв); – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – переказувати текст з опорою на малюнок; – здогадуватися про мету завдання. 	<p>Письмо малої букви ю, складів та слів із нею. Написання речень. Письмо під диктування.</p> <p>Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – писати малу букву ю, буквосполучення, слова із цією буквою; – моделювати букву ю на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – бачити практичне застосування освоєного графічного вміння: писати слова і речення, в яких зустрічається мала буква ю; – пропонувати можливі варіанти переносу слів з рядка на рядок; – безпомилково виконувати фонетичне завдання, аргументувати своє виконання завдання; – правильно виконувати звуко-буквений розбір слів, пояснювати причину розходження кількості букв і звуків. 	
62	<p>Закріплення літери ю.</p> <p>Опрацювання тексту «Усі книжечки хороші».</p> <p>РЗМ. Переказування тексту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – сприймати на слух поетичні твори у виконанні вчителя або учнів, що читають; – використовувати у мовленні різні слова з однаковим значенням; – вправлятися у вимові скоромовки; – переказувати текст близько до тексту. 	<p>Письмо великої букви Ю, складів та слів із нею. Написання речень.</p> <p>Письмо під диктування.</p> <p>Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – моделювати велику букву Ю на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукварний період, правильно називати вибрані елементи; – писати велику літеру Ю в поєднанні з іншими буквами, дотримуватися пропорції елементів букви; – пояснювати причини розходження кількості звуків і букв у всіх записаних словах; – безпомилково списувати з друкованого тексту, дотримуючись виду з'єднань букв у словах, застосовувати алгоритм взаємоперевірки списаного тексту. 	

63	<p>Буква Єє на позначення звукосполучення [йє], звука [e] та м'якості приголосного. РЗМ. Робота з деформованим текстом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки [e] та [йє] у слові з буквою є; – розрізняти звуки [e] та [йє] і букву «є» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою є; – підбирати слова до звукових моделей; – складати нові слова з поданого слова; – складати речення за опорним словом; – розшифровувати слова; – відновлювати деформований текст. 	<p>Письмо малої букви є. Підготовчі графічні вправи. Написання складів та слів із буквою є. Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування склади, слова, речення; – порівнювати малі літери с і є, відзначати схожість і відмінності в написанні букв; – намічати (за допомогою вчителя) алгоритм написання букви є з опорою на вміння писати букву с; – списувати текст, поданий друкованим шрифтом; – писати малу букву є в сполученні з іншими буквами, засвоєними раніше згідно із зразком, дотримуватися пропорції букв; – вести пошук слів, відповідних даним звуковим моделям, аргументувати свою відповідь; – доповнювати звукове моделювання, визначаючи місце голосного звука в моделі, постановку наголосу; – працювати з деформованим реченням, прогнозувати можливі завдання, зупинятися на оптимальних завданнях. 	
64	<p>Закріплення літери є. Опрацювання казки «За щучим велінням». РЗМ. Переказування казки за серією сюжетних малюнків.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки [e] та [йє] у слові з буквою є; – розрізняти звуки [e] та [йє] і букву «є» як знак звуку; – читати прямі склади з вивченими літерами зливо, слова, речення; – ділити слова на склади; – інтонаційно читати діалоги в казці; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою є; – підібрати слова до звукових моделей; – розгадування ребусів; – вправлятися у вимові скоромовки; – переказувати казку за серією сюжетних малюнків. 	<p>Письмо великої букви Є. Написання буквосполучень та речень. Списування речень, поданих друкованим шрифтом. Диктант. Складання речень.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – порівнювати великі літери С і Є, відзначати схожість і відмінності в написанні букв; – намічати (за допомогою вчителя) алгоритм написання букви Є з опорою на вміння писати букву С; – писати велику букву Є, буквосполучення, слова із цією буквою; – писати під диктування невеликий текст; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – складати непоширені речення, розуміти (на практичному рівні, без теоретичного супроводу) необхідність узгодження використовуваних частин мови; – виконувати звуко-буквений розбір слів, 	

				відзначати відмінності в кількості букв і кількості звуків.
65	Буква Щщ («ща»), позначення нею звукосполучення [шч] . РЗМ. Складання розповіді за сюжетним малюнком на основі прочитаного.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки [шч] у слові з буквою щ; – знаходити слова із звуками [шч] у промовлених складах, словах; – ділити слова на склади; – підбирати слова до звукових моделей; – будувати звукові моделі слів за малюнками; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою щ; – вправлятися у вимові скоромовки; – відновлювати межі слів; – співвідносити букву щ з графічним класифікатором (доводити правильність розташування у стрічці букв); – складати розповідь за сюжетним малюнком на основі прочитаного. 	Письмо малої букви щ . Підготовчі графічні вправи. Написання складів, слів, речень. Списування тексту, поданого друкованим шрифтом.	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування слова, речення; – списувати текст, поданий друкованим шрифтом; – писати малу букву щ, буквосполучення, слова із цією буквою; – бачити практичне застосування освоенного графічного вміння: <ul style="list-style-type: none"> 1) замінювати в даному наборі слів літери, безпомилково записувати нові слова з буквою щ, дотримуючись правильного з'єднання букв у словах; 2) доповнювати склад до слова за допомогою підбору різних інших складів (із запропонованого набору); записувати складені слова, виділяти можливе зайве слово на основі класифікації, аргументувати вибір зайвого слова; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою щ, вказуючи на його постійну ознаку – позначення звуками [шч].
66	Закріплення звукового значення літери «ща». РЗМ. Складання оповідання за поданим початком. Складання опису тварини.	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки [шч] у слові з буквою щ; – знаходити слова із звуками [шч] у промовлених складах, словах; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів з буквою щ; – вправлятися у вимові скоромовки; – продовжувати оповідання за поданим початком; – складати опис тварини. 	Письмо великої букви Щ , буквосполучень та слів із нею. Складання і записування речень. Редагування деформованого тексту.	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування слова, речення; – писати велику букву Щ, буквосполучення, слова із цією буквою; – складати і записувати речення; – порівнювати звукове звучання і запис слів з буквою щ. – пояснювати трансформацію малої і великої літер схожої графічної структури, вказувати які зміни необхідно зробити для отримання малої і великої літер щ Щ; – відзначати подібність і відмінність у написанні нових букв.
67	Звук [ф] , буква Фф («еф»). Робота над правильним артикулюванням і	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук [ф] у словах; – знаходити слова із звуками [ф] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ф] і букву «еф» як знак 	Письмо малої букви ф . Підготовчі графічні вправи. Написання	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування слова, речення; – списувати речення, подані друкованим шрифтом; – писати малу букву ф, буквосполучення,

	<p>вимовою звука [ф]. Робота над текстом «Фазани». Переказування тексту. РЗМ. Відтворення діалогу на основі прочитаного тексту.</p>	<p>звуку; – орфоепічно правильно вимовляти вимовляти звук [ф]; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – читати злито слова; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – підбирати слова до звукових моделей; – переказувати текст; – співвідносити звук [ф] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв); – відтворювати діалог на основі прочитаного тексту.</p>	<p>буквосполучень, слів. Списування речень, поданих друкованим шрифтом.</p>	<p>слова із цією буквою; – моделювати малу букву ф на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи; – бачити практичне застосування освоєного графічного вміння: 1) виписувати з набору слова згідно із завданням; 2) доповнювати речення словом, закодованим у малюнку, записувати речення, використовуючи прийом орфографічного промовляння.</p>	
68	<p>Закріплення звука [ф]. Робота над текстом «Жарт». РЗМ. Переказування тексту. Складання опису птаха за малюнком.</p>	<p>– виділяти звук [ф] у словах; – знаходити слова із звуками [ф] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [ф] і букву «ef» як знак звуку; – орфоепічно правильно вимовляти вимовляти звук [ф]; – переказувати текст; – вправлятися у вимові скоромовки; – розгадувати ребуси; – розшифровувати слова; – складати опис птаха за малюнком.</p>	<p>Письмо великої букви Ф, буквосполучень та слів із нею. Складання й записування речень.</p>	<p>– писати велику букву Ф, буквосполучення, слова із цією буквою; – складати і записувати речення; – моделювати велику букву Ф на основі синтезу окремих графічних елементів, освоєних в добукарний період, правильно називати вибрані елементи; – бачити практичне застосування освоєного графічного вміння: 1) складати слова на основі даного набору складів, пояснювати лексичний зміст складених слів, записувати складені слова без помилок; 2) замінювати букву приголосного звуку в слові і записувати нове слово; – відокремлювати власне знання від незнання: виявляти можливе утруднення у визначенні лексичного значення окремих слів, звертатися за допомогою до однокласників чи вчителя.</p>	

69	<p>Звуки $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$, буквосполучення dz. Відпрацювання правильної вимови африката $[\hat{d}z]$. Робота над текстами «Кукурудза», «У кого дзьоб кращий?».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$ у словах; – знаходити слова із звуками $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$ у промовлених складах, словах; – розрізняти звуки $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$ і буквосполучення dz; – орфоепічно правильно вимовляти африкати $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – будувати звукові моделі до слів за малюнками; – інтонаційно читати діалогічний текст; – добирати слова із тексту до звукових моделей; – вправлятися у вимові скоромовки; – співвідносити звук $[\hat{d}z]$ з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв). 	<p>Письмо буквосполучення dz, слів із ними Безвідривне поєднання букв. Складання і записування речень. Редагування деформованого тексту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування слова, речення; – безвідривно поєднувати букви; – редагувати деформований текст; – писати буквосполучення dz, слова з ним; – складати і записувати речення; – порівнювати звукове звучання і запис слів з буквосполученням dz. – виконувати звуковий аналіз слів з буквосполученням dz, вказуючи на його постійну ознаку – позначення звуками $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$. 	
70	<p>Закріплення звуків $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$, буквосполучення dz. Відпрацювання правильної вимови африката $[\hat{d}z]$. Робота над текстами «Лісовий майстер», «Гудзик». РЗМ. Відтворення діалогів з текстів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звуки $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$ у словах; – знаходити слова із звуками $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$ у промовлених складах, словах; – розрізняти звуки $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$ і буквосполучення dz; – орфоепічно правильно вимовляти африкати $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – міркувати над змістом прислів'їв; – відтворювати діалоги з текстів. 	<p>Письмо буквосполучення Dz, слів із ними. Редагування деформованого тексту. Диктант.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування слова, речення; – безвідривно поєднувати букви; – редагувати деформований текст; – писати буквосполучення dz-Dz, слова з ними; – складати і записувати речення; – порівнювати звукове звучання і запис слів з буквосполученням dz. – виконувати звуковий аналіз слів з буквосполученням dz, вказуючи на його постійну ознаку – позначення звуками $[\hat{d}z]$, $[\hat{d}z']$; – писати під диктування невеликий текст. 	
71	<p>Звук $[\hat{d}z]$, буквосполучення dż. Відпрацювання правильної вимови</p>	<ul style="list-style-type: none"> – виділяти звук $[\hat{d}z]$ у словах; – знаходити слова із звуком $[\hat{d}z]$ у промовлених складах, словах; – розрізняти звук $[\hat{d}z]$ і буквосполучення dz; – орфоепічно правильно вимовляти африкат 	<p>Письмо буквосполучень dż, слів із ним. Безвідривне поєднання букв.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – безвідривно поєднувати букви; – писати буквосполучення dz, слова з ним; – писати під диктування слова, речення; – складати і записувати речення; 	

	африката [дж]. Робота над текстом «Джерельце». РЗМ. Складання розповіді про улюблені ігри.	[дж]; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – виконувати звуковий аналіз слів; – будувати звукові моделі до слів за малюнками; – вправлятися у вимові скоромовки; – співвідносити звук [дж] з графічним класифікатором (доводити правильність розташування звуку у стрічці букв). – складати розповідь про улюблені ігри.	Складання і записування речень.	– порівнювати звукове звучання і запис слів з буквосполученням дж . – виконувати звуковий аналіз слів з буквосполученням дж , вказуючи на його постійну ознаку – позначення звуком [дж].	
72	Закріплення звука [дж], буквосполучення дж . Відпрацювання правильної вимови африката [дж]. Робота над текстом «Бджілка». РЗМ. Відтворення діалогу за прочитаним текстом. Складання діалогу на основі ситуації.	– виділяти звук [дж] у словах; – знаходити слова із звуком [дж] у промовлених складах, словах; – розрізняти звук [дж] і буквосполучення дж; – орфоепічно правильно вимовляти африкат [дж]; – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – виконувати звуковий аналіз слів; – будувати звукові моделі до слів; – вправлятися у вимові скоромовки; – відтворювати діалог з тексту; – складати діалог на основі ситуації.	Письмо буквосполучень дж , Дж , слів із ними. Безвідривне поєднання букв. Складання і записування речень. Диктант.	– безвідривно поєднувати букви; – писати буквосполучення дж , слова з ним; – писати під диктування слова, речення; – складати і записувати речення; – порівнювати звукове звучання і запис слів з буквосполученням дж . – виконувати звуковий аналіз слів з буквосполученням дж , вказуючи на його постійну ознаку – позначення звуком [дж]; – писати під диктування невеликий текст.	
73	Апостроф. Спостереження за звуками, позначуваними літерами, між якими ставиться апостроф. Робота над текстом «Хом'ячок». РЗМ. Складання опису тварини за малюнком.	– усвідомити, що апостроф – це графічний знак; – спостерігати за звуками, позначуваними літерами, між якими ставиться апостроф; – правильна вимова слів з апострофом; – читати правильно слова з апострофом; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – будувати звукові моделі до слів за малюнками; – розгадувати ребуси; – вправлятися у вимові скоромовки; – складати опис тварини за малюнком.	Правопис (апострофа), () – дужок . Словниковий диктант. Вимова і написання слів з апострофом.	– писати правильно слова з апострофом; – писати під диктування словникові слова; – будувати звукові моделі до слів; – виконувати звуковий аналіз слів з апострофом, вказуючи на те, що букви я , ю , є після апострофа мають по два звуки.	

74	Закріплення поняття про апостроф. Спостереження за звуками, позначуваними літерами, між якими ставиться апостроф. Робота над текстом «Лічилочка-крапиночка». РЗМ. Складання розповіді про улюблені іграшки.	<ul style="list-style-type: none"> – спостерігати за звуками, позначуваними літерами, між якими ставиться апостроф; – правильна вимова слів з апострофом; – читати правильно слова з апострофом; – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – складати речення за схемами; – розгадувати ребуси; – знаходити в тексті слова з апострофом; – складати розповідь про улюблені іграшки. 	Правопис ' (<i>апострофа</i>), () – <i>дужок</i> . Вимова і написання слів з апострофом. Диктант.	<ul style="list-style-type: none"> – писати правильно слова з апострофом; – писати під диктування невеликий текст; – будувати звукові моделі до слів; – виконувати звуковий аналіз слів з апострофом, вказуючи на те, що букви я, ю, є після апострофа мають по два звуки. 	
75	Закріплення вивченого. Робота над текстом «Прапори».	<ul style="list-style-type: none"> – характеризувати приголосні звуки (дзвінки й глухі, тверді й м'які, парні й непарні); – ділити слова на склади; – виконувати звуковий аналіз слів; – розуміти мету завдання; – складати нові слова з одного слова; – вправлятися у вимові скоромовки; 	Закріплення правопису вивчених букв. Диктант.	<ul style="list-style-type: none"> – писати під диктування невеликий текст; – будувати звукові моделі до слів; – виконувати звуковий аналіз слів; – складати і записувати речення. 	
76	Алфавіт. Читання (заучування напам'ять) українського алфавіту. Робота над текстом «Казка про Алфавіт». РЗМ. Переказування тексту казки.	<ul style="list-style-type: none"> – вивчити алфавіт; – узагальнити знання про класифікацію букв і звуків, голосних і приголосних звуків; – читати і переказувати текст; – вивчити тлумачення слів: алфавіт, абетка, азбука. 	Правопис слів алфавіту. Редагування деформованого тексту.	<ul style="list-style-type: none"> – писати малі і великі букви, порівнювати написане із зразком; – будувати звукові моделі до слів; – виконувати звуковий аналіз слів; – редагувати деформований текст; – складати і записувати речення. 	
ПІСЛЯБУКВАРНИЙ ПЕРІОД					
64 год					
IV чверть					
<p>Кожен урок післябукварного періоду будується із врахуванням видів діяльності, які направлені на розвиток універсальних навчальних дій, тому вони не прив'язуються до тем розділів програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати роль мови та мовлення в житті людей; 			<p>Кожен урок післябукварного періоду будується із врахуванням видів діяльності, які направлені на розвиток універсальних навчальних дій, тому вони не прив'язуються до тем розділів програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усвідомлювати роль мови та мовлення в житті людей; 		

<ul style="list-style-type: none"> – емоційно «проживати» текст, висловлювати свої емоції; – розуміти емоції інших людей, співчувати, співпереживати; – розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності; – організувати робоче місце, добирати необхідне обладнання до уроку, розташовувати його у правильному порядку; – проговорювати послідовність дій на уроці; – учитися висловлювати своє передбачення (версію) на основі роботи з матеріалом підручника; – учитися працювати за планом, запропонованим вчителем; – прогнозувати можливі види завдань на основі конкретного змісту, висловлювати різні точки зору, аргументувати свою пропозицію; – орієнтуватися в підручнику (у змісті, умовних позначках тощо); – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – перетворювати інформацію з однієї форми в іншу: переказувати невеликі тексти; – оформлювати свої думки в усному мовленні (діалогічних і монологічних висловлюваннях на рівні речення чи невеличкого тексту); – слухати і розуміти мовлення інших; – домовлятися з однокласниками разом з учителем про правила поведінки і спілкування й дотримуватися їх; – учитися працювати в парі, групі, виконуючи різні ролі (лідера, виконавця); – прагнути до більш точного висловлювання особистої думки і позиції; – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – продуктивно працювати в парі з товаришем; – брати участь у навчальному діалозі, включатися в групову роботу; – здійснювати контроль власних дій на основі спільної перевірки виконаного завдання; – відзначати найбільш продуктивну роботу однокласників на уроці; – оцінювати результати своєї роботи на уроці, відображати особисту результативність за допомогою умовного знака в робочому зошиті. <p>У той же час кожен урок містить специфічні види діяльності, зумовлені темою і змістом уроку.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – мати інтерес до вивчення мови; – розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності; – організувати робоче місце, добирати необхідне обладнання до уроку, розташовувати його у правильному порядку; – дотримуватися правильної поведінки під час сидіння за партою; правильно класти зошит і тримати ручку; – демонструвати гігієнічні навички письма; – проговорювати послідовність дій на уроці; – учитися висловлювати своє передбачення (версію) на основі роботи з матеріалом підручника; – учитися працювати за планом, запропонованим вчителем; – прогнозувати можливі види завдань на основі конкретного змісту, висловлювати різні точки зору, аргументувати свою пропозицію; – орієнтуватися в підручнику (у змісті, умовних позначках тощо); – знаходити відповіді на питання в ілюстраціях; – виділяти звук (звуки) у слові; – знаходити слова із заданим звуком; – розрізняти звуки і букви: буква як знак звуку; – аналізувати структуру друкованої й писемної форм букв, знаходити спільне й відмінне у поєднаннях букв у складах та словах; – виконувати мовні завдання – фонетико-графічні; – писати букви, буквосполучення, склади, слова, речення з дотриманням гігієнічних норм; – оформлювати свої думки в усному мовленні (діалогічних і монологічних висловлюваннях на рівні речення чи невеличкого тексту); – слухати і розуміти мовлення інших; – аналізувати графічні елементи, освоєні в добукарний період; – домовлятися з однокласниками разом з учителем про правила поведінки і спілкування й дотримуватися їх; – учитися працювати в парі, групі, виконуючи різні ролі (лідера, виконавця); – прагнути до більш точного висловлювання особистої думки і позиції; – усвідомлювати навчальні завдання, що відповідають темі уроку; – продуктивно працювати в парі з товаришем;
---	--

				<ul style="list-style-type: none"> – брати участь у навчальному діалозі, включатися в групову роботу; – здійснювати контроль власних дій на основі спільної перевірки виконаного завдання; – відзначати найбільш продуктивну роботу однокласників на уроці; – оцінювати результати своєї роботи на уроці, відображати особисту результативність за допомогою умовного знака в робочому зошиті. <p>У той же час кожен урок містить специфічні види діяльності, зумовлені темою і змістом уроку.</p>	
	Початковий курс літературного читання 32 год		Початковий курс української мови 32 год		дата
	Тема уроку	Характеристика видів діяльності учнів	Тема уроку	Характеристика видів діяльності учнів	
1	<p><i>Книги – віконце у світ.</i> Практичне ознайомлення із поняттями: «бібліотека, бібліотекар, читальна зала», з основними правилами гігієни читання-розглядання, із правилами поведінки в бібліотеці. Вибір книжки у бібліотеці. Ознайомлення з книгою «Літературне читання». Читання тексту Л.Кир'яненко «Розмова на книжковій полиці».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – познайомитись з новим підручником, знаходити зміст; – розуміти поняття: «бібліотека, бібліотекар, читальна зала»; – запам'ятовувати основні правила гігієни читати-розглядати та виконувати правила поведінки в бібліотеці; – вчитись вибирати книжку для читання; – розігрувати діалог на тему: «У бібліотеці». 	<p>Ознайомлення з книгою «Українська мова». <i>Звуки мовлення. Букви.</i> Звуки голосні та приголосні, тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків буквами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – познайомитись з новим підручником, знаходити зміст; – читати і розуміти зміст завдань до вправ; – виділяти звуки в слові; – знаходити слова із заданими звуками; – характеризувати звуки (голосні: наголошені, ненаголошені; приголосні: дзвінкі – глухі; парні – непарні; тверді – м'які; шиплячі); – характеризувати функцію голосних звуків, букв я, ю, є, ї, ь, щ; – писати малі й великі букви, порівнювати їх із зразком; – знати алфавітні назви букв. 	
2	<p><i>Шкільними стежинами.</i> Читання вірша Л.Компанієць «Отак у нас – щодня». Беседа «Навіщо вчитися у школі?».</p>	<ul style="list-style-type: none"> – правильно і виразно читати; – переказувати тексти; – вивчити нові слова; – відповідати на питання після текстів; 	<p>РЗМ. Складання вітальної листівки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – засвоїти свята, з якими вітають; – вживати звертання в кличному відмінку; – уміти скласти вітальну листівку; 	

		– розігрувати діалог на тему: «На уроці».		– дотримуватись правил вживання великої букви.
3	<i>Рідна мова – барвінкова.</i> Вірш Ю. Косинської «Рідна мова». Робота з прислів'ями. Читання тексту «Мова нашого народу».	– виразно читати твори; – сприймати прочитаний текст з першого разу; – відповідати на питання після текстів; – пояснювати значення мови для людини; – пояснювати зміст прислів'їв.	Звуковий аналіз слів. Словниковий диктант	– характеризувати звуки (голосні: наголошені, ненаголошені; приголосні: дзвінкі – глухі; парні – непарні; тверді – м'які; шиплячі); – характеризувати функцію голосних звуків, букв я, ю, є, ї, ь, щ; – знаходити слова із заданими буквами; – підбирати слова до відповідної звукової схеми; – писати по пам'яті словникові слова.
4	<i>У світі цікавого.</i> Ознайомлення з дитячими газетами і журналами.	– усвідомити те, що дитячі газети і журнали розповідають про цікаве; – вибирати цікаве для читання; – розігрувати діалог на тему: «Ми журналісти».	<i>Склад. Наголос.</i> Поділ слів на склади. Визначення наголошених складів. Перенос слів.	– ставити наголос; – ділити слова на склади; – визначати наголошені склади; – правильно переносити слова; – підбирати слова до звукових схем.
5	<i>Ввічливе слово – цілюще повітря.</i> Виразне читання віршів Л.Савчук «Здрастуйте», Б.Бірюков «Добрі слова». Слухання оповідання В.Сухомлинського «Сідайте, будь ласка».	– виразно читати вірші; – відповідати на питання після тексту; – сприймати прочитаний текст з першого разу; – вибірково читати, шукаючи відповіді на запитання; – розігрувати діалог на тему: «Привітання», вживаючи слова ввічливості.	РЗМ. Побудова власних висловлювань за серією сюжетних малюнків.	– складати розповідь за серією сюжетних малюнків, дотримуючись правильної послідовності.
6	<i>Зростаєте справжніми людьми.</i> Слухання оповідання П.Влодека «Як гукнеш, так і відгукнеться». Виразне читання вірша Л.Савчук «Квочка».	– виразно читати вірш; – відповідати на питання після тексту; – сприймати прочитаний текст з першого разу; – переказувати текст.	Звукове значення букв я, ю, є, ї . Перевірна робота.	– виконувати звуковий аналіз слів з буквами я, ю, є, ї ; – підбирати слова до відповідної звукової схеми; – писати під диктування слова з буквами я, ю, є, ї , що мають різне звукове значення (крім ї).

7	<i>Надійшла весна прекрасна.</i> Виразне читання віршів Л. Савчук «Принесли весну лелеки», А. Костецького «Починається весна».	– виразно читати вірші; – відповідати на питання; – скласти розповідь про прихід весни; – вивчити напам'ять вірш Л. Савчук.	РЗМ. Складання оповідання за поданим початком.	– визначати головну думку тексту; – засвоїти структуру тексту; – скласти оповідання за поданим початком.
8	<i>Великдень.</i> Виразне читання віршів Л. Полтави «Великодні писанки», Я. Яковенко «Про писанки».	– виразно читати вірші; – розповідати про традицію святкування Великодня; – брати участь в розігруванні сценівки «Великоднє свято».	<i>Орфографічні уміння й навички.</i> Правопис буквосполучень йо,ьо.	– запам'ятати правила правопису буквосполучень йо,ьо; – виконувати різні практичні вправи.
9	<i>Кольорові віршики.</i> Виразне читання віршів А.Костецького «Квіткові сни», Є.Горевої «Кольоровий віршик».	– виразно читати вірші; – дотримуватися відповідної інтонації під час читання; – виконувати вправи на швидкість і правильність читання; – скласти розповідь на тему: «Мої сни».	Правопис ненаголошених голосних [е],[и].	– запам'ятовувати правила правопису ненаголошених голосних [е], [и]; – уміти підібрати перевірне слово; – ставити наголос у словах; – виконувати різні практичні вправи.
10	<i>У колі рідної сім'ї.</i> Ознайомлення з текстами Д.Чердиченка «Родовідне дерево», В.Осєєвої «Сім'я у нас одна».	– сприймати прочитаний текст з першого разу; – переказувати текст; – скласти запитання до тексту; – розповідати про свою родину.	Позначення на письмі подовжених приголосних звуків.	– запам'ятовувати правила правопису подовжених приголосних звуків; – виконувати різні практичні вправи.
11	Опрацювання твору В.Чухліба «Радість», вірша Н.Поклад «Гість».	– виразно читати вірш; – визначати дійових осіб; – правильно інтонувати речення, різні за метою висловлювання; – скласти розповідь про свою бабусю.	Велика буква в словах.	– запам'ятовувати правила вживання великої букви; – пояснювати правила вживання великої букви; – знаходити в текстах власні назви; – вибирати і записувати на слух власні назви.
12	Опрацювання твору С. Матвійчук «Де кому жити». Виразне читання вірша М. Підгірянки «Мій дідусь».	– інтонаційно виразно читати вірш; – визначати дійових осіб; – правильно інтонувати речення, різні за метою висловлювання; – інтонаційно виразно читати в особах.	Чергування голосних [о], [е] з [і] у родовому, давальному і місцевому відмінках (практично). Словниковий диктант.	– запам'ятовувати правила чергування голосних [о], [е] з [і] у родовому, давальному і місцевому відмінках; – змінювати слова за відмінками за зразком;

				– писати по пам'яті словникові слова.	
13	<i>Що за диво — небиліці.</i> Опрацювання небиліць Н. Поклад, Я. Яковенко, І. Січовика.	– виразно читати небиліці; – виконувати вправи на розвиток швидкості читання; – складати фантастичну розповідь.	Чергування приголосних [г], [к], [х] із [з'] [ц'] [с'] у коренях іменників І і II відмін при словозміні (практично). Словниковий диктант.	– запам'ятовувати правила чергування приголосних [г], [к], [х] із [з'] [ц'] [с'] у коренях іменників І і II відмін при словозміні; – змінювати слова за зразком, дотримуючись чергування приголосних; – писати по пам'яті словникові слова.	
14	<i>Вчися бути охайним.</i> Читання казки Лесі Мовчун «Як чепурили Їжачка». Виразне читання вірша В. Забави «Їжачок-лісовичок».	– виразно читати вірш; – визначати настрій вірша; – інтонаційно виразно читати в особах; – переказувати близько до тексту; – складати продовження казки; – створення словесної ілюстрації до вірша.	Чергування приголосних [г], [з] – [ж]; [д] – [дж]; [т]– [ч], [с]– [ш] у деяких дієсловах (практично). Словниковий диктант.	– запам'ятовувати правила чергування приголосних [г], [з] – [ж]; [д] – [дж]; [т]– [ч], [с]– [ш]; – змінювати слова за зразком, дотримуючись чергування приголосних; – писати по пам'яті словникові слова.	
15	<i>Квіти – це наша природа.</i> Опрацювання віршів А. Григорука «Чарівний ліхтарик», А. Камінчука «Бабусині квіти».	– інтонаційно виразно читати вірші; – виконувати вправи на розвиток швидкості і правильності читання; – створювати словесні ілюстрації до вірша.	Правопис слів з апострофом.	– запам'ятовувати правила правопису апострофа; – виконувати різні практичні вправи.	
16	<i>Землю красить сонце, а людину – праця.</i> Опрацювання оповідання Є. Пермяка «Для чого потрібні руки?», виразне читання вірша П. Ребра «Немає ледарів у нас».	– інтонаційно виразно читати вірш; – інтонаційно виразно читати в особах; – сприймати і розуміти прочитаний текст з першого разу; – відповідати на питання за змістом прочитаного вірша.	Перевірна робота.	– закріпити знання з теми «Правописні уміння й навички».	

17	<i>Яка пташка, така й пісня.</i> Опрацювання вірша П.Ребра «Гусакові панчішки». Слухання вірша І.Січовика «Гава».	<ul style="list-style-type: none"> – виразно читати вірші, передаючи настрої вірша; – відповідати на питання після віршів; – створювати словесний діафільм, кінофільм; – відшукувати слова-ознаки, якими описані образи; – порівнювати зміст прочитаних віршів. 	Слово. Слова — назви предметів. Хто? Що?	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти слова, які відповідають на питання хто? що?; – класифікувати слова за питаннями хто? що?; – ставити до слів питання хто? що?; – об'єднувати слова в тематичні групи; – розрізняти слова, які називають істот і неістот; – встановлювати в реченні дійову особу чи предмет; – конструювати словосполучення і речення.
18	<i>Краса природи – дощ.</i> Читання оповідання В.Чухліба «Голубий дощик». Виразне читання вірша Г.Бойка «Дощик, дощик».	<ul style="list-style-type: none"> – виразно читати оповідання; – відповідати на питання після тексту; – інтонаційно виразно читати в особах; – відповідати на питання за змістом прочитаного; – вивчити вірш напам'ять. 	Слова – назви ознак. Який? Яка? Яке?	<ul style="list-style-type: none"> – класифікувати слова за питаннями який? яка? яке? які?; – ставити питання від слова до слова (хто?.. який? хто?.. що робить?..) – знаходити в реченнях слова, що відповідають на дані питання; – конструювати речення із слів з опорою на питання.
19	<i>Учись у дружбі жити.</i> Читання вірша С.Жупанина «Бджілка і світлячок». Слухання оповідання В.Осєєвої «До першого дощу».	<ul style="list-style-type: none"> – сприймати і розуміти прочитаний текст з першого разу; – відповідати на питання після тексту; – знаходити відповіді на питання в тексті; – підбирати іншу назву до тексту; – розігрувати діалоги на тему «Ми з другом». 	Слова – назви дій. Що робить?	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти слова, які відповідають на питання що робить? що робив? що буде робити?; – класифікувати слова за питаннями що робить? що робив? що буде робити?; – конструювати речення із слів з опорою на питання.
20	<i>Твори без кінця.</i> Читання віршів-безконечників у посібнику.	<ul style="list-style-type: none"> – правильно інтонувати речення, різні за метою висловлювання; – виконувати вправи на розвиток швидкості і правильності читання; 	Прийменники, їх роль в реченні.	<ul style="list-style-type: none"> – розпізнавати прийменники; – характеризувати роль прийменників у мовленні; – писати прийменники окремо;

		– вивчити один твір напам'ять.		– запам'ятати найбільш вживані применники; – конструювати речення із слів з опорою на питання.	
21	<i>У неволі щастя не буває.</i> Читання оповідання С.Шаповалова «Коли скриплять стрибунці»	– правильно й виразно читати текст; – відповідати на питання після тексту; – переказувати текст; – складати питання до тексту; – малювати словесну картину.	Описуємо предмет. Вибіркове письмо (частини мови).	– класифікувати слова за питаннями хто? що?; який? яка? яке? які?; що робить? що робив? що буде робити? – вміти описувати предмет, використовуючи слова близькі за значенням; – вибирати і виписувати слова з опорою на питання.	
22	<i>Хмари в небі синім.</i> Опрацювання оповідання О.Кротюк «Наша хмара». Самостійне читання вірша В.Федоренко «Жаліслива хмара».	– виконувати вправи на розвиток швидкості і правильності читання; – переказувати близько до тексту; – відповідати на питання після тексту; – складати розповідь про хмарку, використовуючи текст; – складати опис природи.	РЗМ. Складання запрошення.	– вживати у мовленні форму звертання; – складати запрошення, дотримуючись вивченої структури.	
23	<i>Весела городина.</i> Опрацювання вірша В. Парамонові «Сперечались овочі».	– інтонаційно виразно читати діалогічний текст; – відповідати на питання після тексту; – читати в особах; – пояснювати назву твору.	<i>Речення.</i> Зв'язок слів у реченні. Поширення речень за питаннями.	– встановлювати зв'язок слів у реченні; – поширювати речення за питаннями; – називати ознаки речення. – складати схеми речень і речення за схемами; – списувати речення, правильно оформляти їх на письмі; – ставити розділові знаки в кінці речення, обирати знак у відповідності зі змістом і інтонацією речення; – читати речення з різною інтонацією.	
24	<i>Світ тварин.</i> Опрацювання вірша П.Ребра «Кладочка-загадочка». Слухання	– сприймати і розуміти прочитаний текст з першого разу; – відповідати на питання за змістом	Вправи на дописування речень .	– виконувати різні практичні вправи на дописування речень.	

	оповідання Г. Мазур «Вигадливе слонення».	прочитаного; – переказувати оповідання; – пояснювати назву твору.			
25	<i>Описуємо предмет.</i> Читання тексту К. Ушинського «Лисичка-сестричка». Самостійне читання вірша А. Музичука «Муха».	– переказувати текст; – відповідати на тестові завдання; – складати опис лисички за малюнком.	РЗМ. Складання та запис речень про рідне слово.	– висловлюватись про значення рідного слова для людини; – складати і записувати речення про рідне слово.	
26	<i>Рано-вранці у віконце заглядає сонце.</i> Опрацювання оповідання А.М'ястківського «Кому світить сонечко?» та вірша Г.Манів «Сонечкова донечка». Самостійне опрацювання вірша Л. Новикової «Котики».	– переказувати текст; – відповідати на тестові завдання; – мати уявлення про слова, що звучать однаково, але мають різне значення; – відповідати на питання за змістом прочитаного; – переказувати оповідання.	РЗМ. Побудова власних висловлювань на основі переглянутого фільму.	– складати власні висловлювання на основі переглянутого фільму за зразком.	
27	<i>У світі казки чарівної.</i> Російська народна казка «Міньба».	– інтонаційно виразно читати діалогічний текст; – відповідати на питання після тексту; – читати в особах; – добирати до поданих слів близькі за значенням; – переказувати казку; – мати поняття про особливості російських народних казок.	<i>Текст.</i> Робота з деформованим текстом.	– працювати над структурою тексту: підбирати заголовок, коректувати і редагувати порядок речень і частин тексту (абзаців); – відновлювати деформований текст; – називати ознаки тексту. – відрізнити текст від набору речень, записаних як текст. – підбирати заголовок до тексту; – усвідомлювати зв'язок заголовка із темою тексту, з головною думкою.	
28	Молдавська народна казка «Два брати».	– відповідати на тестові питання до прослуханої казки; – переказувати казку; – мати поняття про особливості молдавських народних казок.	Списування друкованого тексту.	– списувати текст згідно із заданим алгоритмом; – контролювати етапи своєї роботи.	
29	Українська народна казка «Лисичка-сестричка і вовк-панібрат».	– інтонаційно виразно читати діалогічний текст; – відповідати на питання після тексту; – читати в особах;	Малюнкові диктанти. Складання опису за малюнком.	– писати диктанти за малюнками; – складати опис за малюнком.	

		<ul style="list-style-type: none"> – добирати до поданих слів близькі за значенням; – придумувати кінцівку казки; – мати поняття про особливості українських народних казок. 			
30	<i>Літо, літо золоте.</i> Виразне читання віршів Л.Савчук «Літо, літечко» та «Ходить червень», Б.Вовка «Любе літечко».	<ul style="list-style-type: none"> – виконувати вправи на розвиток швидкості і правильності читання; – читати в особах; – малювати словесну картину. 	Складання та запис тексту за опорними словами.	– скласти текст за опорними словами.	
31	<i>Канікули! Канікули!</i> Виразне читання вірша А.Костецького «Канікули».	<ul style="list-style-type: none"> – виконувати вправи на розвиток швидкості і правильності читання; – малювати словесну картину; – скласти розповідь «Як я хочу провести канікули». 	РЗМ. Складання розповіді про літні канікули (колективно).	– скласти розповідь про літні канікули.	
32	Систематизація вивченого.	– навчитися вибирати книжку для самостійного читання.	Урок систематизації знань.	– систематизувати вивчений матеріал, представлений у вигляді схеми, опорного конспекту.	

2 КЛАС (170 ГОД)

ПРИБЛИЗНЕ ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Кожен урок будується із врахуванням видів діяльності, які направлені на розвиток універсальних навчальних дій, тому вони не прив'язуються до тем розділів програми:

- усвідомлювати роль мови та мовлення в житті людей;
 - емоційно «проживати» текст, висловлювати свої емоції;
 - розуміти емоції інших людей, співчувати;
 - цікавитися читанням;
 - цікавитися вивченням мови;
 - звертати увагу на особливості усних і письмових висловлювань інших людей (інтонацію, темп, тон мовлення; вибір слів і розділових знаків: крапка або три крапки, крапка або знак оклику);
 - розуміти визначену вчителем мету навчальної діяльності;
 - самостійно добирати необхідне навчальне приладдя; підтримувати порядок на робочому місці;
 - дотримуватись певної послідовності виконання завдання, дій на уроці під керівництвом учителя;
 - переключатися з одного виду на інший;
 - дотримуватись режиму розумової праці під час виконання домашніх завдань;
 - висловлювати своє передбачення (версію) на основі роботи з матеріалом підручника;
 - працювати за планом, запропонованим вчителем;
 - орієнтуватися в підручнику (у змісті, умовних позначках тощо), у словнику;
 - знаходити відповіді на питання в тексті, ілюстраціях;
 - робити висновки в результаті спільної роботи класу і вчителя;
 - перетворювати інформацію з однієї форми в іншу: докладно переказувати невеликі тексти;
 - виконувати мовні завдання – фонетико-графічні, лексичні, граматичні;
 - слухати і розуміти мовлення інших; користуватися прийомами слухання: фіксувати тему (заголовок), ключові слова;
 - виразно читати і переказувати текст;
 - домовлятися з однокласниками разом з учителем про правила поведінки, спілкування, самооцінки і дотримуватися їх;
 - працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця).
- У той же час кожен урок містить специфічні види діяльності, зумовлені темою і змістом уроку.

№ п/п уроку	Тема уроку	Характеристика видів діяльності учнів	Дата
І чверть			
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 1 КЛАСІ			
1	Рідна мова, мова державна.	– познайомитись з новим підручником, знаходити зміст; – читати і розуміти зміст завдань до вправ; – називати правильно букви в алфавітному порядку; – пояснювати, де і коли в житті може знадобитися знання алфавіту; – розставляти задані слова в алфавітному порядку; – писати велику букву в іменах власних географічних назвах. – виділяти звуки в слові; – знаходити слова із заданими звуками; – характеризувати звуки (голосні: наголошені, ненаголошені; приголосні: дзвінки – глухі; парні – непарні; тверді – м'які; шиплячі); – характеризувати функцію голосних звуків, букв <i>я, ю, є, ї, ь, щ</i> ; – писати малі й великі букви, порівнювати їх із зразком; – підбирати слова до відповідної звукової схеми;	
2	Звуки мовлення, букви якими вони позначаються. Вимова і написання слова <i>вересень</i> .		
3	Алфавітні назви літер. Голосні і приголосні звуки. Тверді і м'які приголосні. РЗМ. Усна розповідь на тему «Наші літні канікули».		
4	Великі літери української абетки. Вимова і написання слова <i>танок</i> . Спостереження за смислорозрізнявальною роллю звуків.		
5	Склад. Перенос слів з рядка в рядок складами. Словниковий диктант.		
6	Правило переносу слів зі збігом приголосних звуків.		

7	Правило переносу слів з буквами <i>й</i> та <i>ь</i> . Закріплення правил переносу слів з рядка в рядок.	<ul style="list-style-type: none"> – ставити наголос; – ділити слова на склади; – визначати наголошені склади; – правильно переносити слова; – складати усну розповідь, дотримуючись її структури: зачин, основна частина, кінцівка; – перевіряти письмову роботу за алгоритмом (знаходження «небезпечних місць»), графічне позначення, виправлення помилки, якщо вона виявлена). – виконувати роботу над помилками під керівництвом учителя. – писати по пам'яті словникові слова. 	
8	Слово. Речення. Окреме написання слів у реченні..	<ul style="list-style-type: none"> – називати ознаки речення; – відрізнити речення від групи слів; 	
9	РЗМ. Усна розповідь на тему «Домашні заготівлі на зиму». Вимова і написання слів завдання, ведмідь .	<ul style="list-style-type: none"> – складати схеми речень і речення за схемами; – списувати речення, правильно оформляти їх на письмі; 	
10	Контрольне списування з граматичним завданням	<ul style="list-style-type: none"> – ставити розділові знаки в кінці реченні, обирати знак у відповідності зі змістом і інтонацією речення; – читати речення з різною інтонацією; – складати усну розповідь, дотримуючись її структури: зачин, основна частина, кінцівка; – запам'ятати словникові слова. 	
МОВА І МОВЛЕННЯ			
11	Уявлення про мову як засіб людського спілкування. Знакова природа мови. Мова знаків.	<ul style="list-style-type: none"> – засвоїти правила уподібнення приголосних, пояснюючи, як вимовляються і як пишуться слова; – пояснювати значення вивчених старих і нових слів; 	
12	Рідна мова і споріднені мови. Спостереження над звучанням, написанням і значенням слів у споріднених мовах.	<ul style="list-style-type: none"> – правильно наголошувати вивчені слова; – відповідати на запитання у зв'язку з темами, що вивчаються; 	
13	Старі і нові слова в нашій мові. Вимова і написання слів <i>шофер, телевізор</i> .	<ul style="list-style-type: none"> – відтворювати діалог, вступати в рольову гру; – будувати діалог (4–5 реплік), уживаючи етикетну лексику, слова звертання та мовленнєві формули у зв'язку з ситуаціями, які передбачають знайомство, одержання певної інформації, запрошення, привітання зі святом, побажання; 	
14	Усне і писемне мовлення (говоріння і письмо). Культура мовлення. Вимова і написання слова <i>червоний</i> .	<ul style="list-style-type: none"> – переказувати прочитаний або сприйнятий на слух текст; 	
15	Практичне ознайомлення зі словами-звертаннями. РЗМ. Побудова діалогу за поданими запитаннями.	<ul style="list-style-type: none"> – помічати і виправляти помилки у власному мовленні і однокласників; – зосереджено слухати текст, відповідати на запитання за змістом; 	
16	Спостереження над силою голосу і темпом мовлення за текстами різних типів. РЗМ. Усний опис тварини.	<ul style="list-style-type: none"> – описувати тварину за зразком; – писати правильно під диктування словникові слова. 	
17	Слова ввічливості. Ситуативні діалогічні вправи для засвоєння етикетних форм спілкування.		
18	Практичні вправи на слухання-розуміння текстів, говоріння монологічного-діалогічного. Вимова і написання слів <i>українець, український</i> .		

19	РЗМ. Практичні вправи на слухання-розуміння текстів, говоріння монологічного-діалогічного. Словниковий диктант		
20	Контрольна робота №1	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Мова і мовлення».	
ТЕКСТ			
21	Робота над помилками. Що таке текст.	– працювати над помилками, допущеними в контрольній роботі; – доводити, що набір речень — це текст; – добирати або вибирати з-поміж запропонованих учителем заголовки до навчального тексту, який відповідає його темі чи меті; – визначати в тексті зачин, основну частину, кінцівку; – пояснювати наявність абзаців у навчальних текстах (самостійно та за допомогою вчителя); – розпізнавати тексти різних жанрів, класифікувати їх; – переказувати текст за запитаннями; – складати текст на основі початку тексту і ілюстрації; – встановлювати засоби зв'язку речень у тексті.	
22	Добір до тексту заголовка.		
23	Будова тексту. Зачин, основна частина, кінцівка.		
24	РЗМ. Усний переказ тексту за запитаннями. Складання тексту на основі початку тексту і ілюстрації.		
25	Уявлення про типи текстів – розповідь, опис, міркування. Вимова і написання слова <i>засць</i> .		
26	РЗМ. Усний навчальний переказ «Пізня осінь»		
27	Вправи на розрізнення видів текстів. Засоби зв'язку речень у тексті.		
28	Самостійна робота з теми «Текст»	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Текст»	
РЕЧЕННЯ			
29	Речення як група зв'язаних між собою слів, що виражають закінчену думку. Вимова і написання слів <i>учитель, учителька</i> .	– характеризувати речення за його основними ознаками; – поширювати речення словами за поданими запитаннями; – об'єднувати з допомогою вчителя або в колективній роботі два прості речення в одне складне; – розрізняти зміст двох подібних, але не тотожних між собою речень; – характеризувати речення за метою висловлювання, знати їхні ознаки; – розрізняти окличні речення; – називати ознаки речення; – відрізняти речення від групи слів; – складати схеми речень і речення за схемами; – списувати речення, правильно оформляти їх на письмі; – ставити розділові знаки в кінці речень, обирати знак у відповідності зі змістом і інтонацією речення; – читати речення з різною інтонацією; – складати усний твір за ілюстрацією і за її змістом та запитаннями; – складати усну розповідь за ілюстрацією та планом; – переказувати текст за планом і зразком;	
30	Спостереження за основними ознаками речення. Зв'язок слів у реченні.		
31	Розповідні речення.		
32	Питальні речення. Засвоєння питальних слів. Вимова і написання слова <i>дятел</i> . Словниковий диктант.		
33	Вправи на інтонаційне виділення слів, важливих для вираження думки.		
34	РЗМ. Усний твір за ілюстрацією і за її змістом та запитаннями.		
35	Спонукальні речення.		
36	Узагальнення знань про розповідні, питальні і спонукальні речення. Знак оклику в кінці речень, що вимовляються з сильним почуттям.		

37	РЗМ. Усна розповідь за ілюстрацією та планом на тему «З днем народження!» Вимова і написання слова <i>листопад</i> .	– переконструювати речення різні за метою висловлювання; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
38	Вправи на переконструювання речень різних за метою висловлювання.		
39	РЗМ. Усний переказ за планом і зразком на тему « Прийшла осінь»		
40	Повторення вивченого	– повторити загальні відомості про речення в процесі діяльності на уроці	
41	Контрольна робота № 2	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Речення»	
42	Робота над помилками.	– працювати над помилками, допущеними в контрольній роботі	
43	Узагальнення вивченого. Тестова перевірка.	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Речення» в тестовій формі	
44	Систематизація вивченого	– задавати запитання по темі «Речення»	
45	Підсумковий урок	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця).	

II чверть

46	Головні слова в реченні.	– визначати головні члени речення;	
47	Визначення головних слів у реченні. Побудова речень за графічними схемами.	– називати ознаки речення; – відрізняти речення від групи слів;	
48	Зв'язок слів у реченні за питаннями. Поширення речень за допомогою питань. Словниковий диктант.	– складати схеми речень і речення за схемами; – списувати речення, правильно оформляти їх на письмі; – встановлювати зв'язок слів у реченні;	
49	Робота над виразністю читання речень. Закріплення про види речень.	– ставити розділові знаки в кінці речень, обирати знак у відповідності зі змістом і інтонацією речення; – читати речення з різною інтонацією; – характеризувати речення за метою висловлювання, знати їхні ознаки; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
50	Урок перевірки умінь, набутих за темами «Речення».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Речення»	
51	Контрольне списування з грам. завд.	– списувати речення, правильно оформляти їх на письмі; – виконувати контрольні завдання за інструкцією.	

СЛОВО

Слова, які означають назви предметів

52	Уявлення про слова — назви предметів. Вимова і написання слова <i>портфель</i> .	– розрізняти схожі слова російської та української мов;	
53	Розпізнавання слів – назв предметів за питаннями хто? що?	– розрізняти іменники, які відповідають на питання хто? що? – вживати іменники в множині за зразком: один – багато;	
54	Змінювання іменників (без уживання терміна) за зразком: один — багато. Словниково-логічні вправи. Вимова і написання слів <i>календар, ясен, черевички</i> . Словниковий диктант.	– групувати іменники за родовими й видовими ознаками; – запам'ятовувати вимову і правопис словникових слів; – встановлювати засоби зв'язку речень у тексті; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова;	

55	Змінювання іменників (без уживання терміна) за зразком: один — багато. Словниково-логічні вправи.	<ul style="list-style-type: none"> – складати усні розповіді за серією малюнків, дотримуючись послідовності у розвитку подій; – складати усну розповідь, дотримуючись структури тексту; – знаходити межі речень у тексті; – засвоїти правопис великої букви в іменах, по батькові та прізвищах людей, у кличках тварин, у назвах міст, сіл, вулиць, річок. 		
56	Засоби зв'язку речень у тексті.			
57	РЗМ. Усна розповідь за малюнком.			
58	Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах людей.			
59	РЗМ. Усна розповідь за серією малюнків «Друзі птахів».			
60	Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах.			
61	Велика буква у кличках тварин.			
62	Велика буква у кличках тварин.			
63	Велика буква у назвах міст, сіл, вулиць, річок.			
64	Велика буква у назвах міст, сіл, вулиць, річок.			
65	Велика буква у назвах міст, сіл, вулиць, річок.			
66	Закріплення правила написання географічних назв. Вимова і написання слова <i>метро</i> .			
67	Контрольна робота №3		– перевірити знання, уміння й навички з теми «Слова – назви предметів».	
Слова, які називають ознаки предметів				
68	Робота над помилками. Уявлення про слова, які виражають ознаки предметів. Вимова слова <i>ознака</i> .	<ul style="list-style-type: none"> – працювати над помилками, допущеними в контрольній роботі; – розрізняти слова, що називають ознаки; – описувати предмети, використовуючи прикметники; – добирати назви ознак до назв предметів; – добирати ознаки, характерні для окремих предметів; – доречно добирати і вживати синоніми-прикметники і антоніми-прикметники; – засвоїти словникові слова; – вживати іменники в множині за зразком: один – багато; – будувати діалог на певну тему; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова; – писати письмовий переказ за ілюстрацією та планом; – розрізняти слова, що називають предмети, ознаки. 		
69	Зв'язок прикметників з іменниками. РЗМ. Побудова діалогу (робота в парах). Вимова і написання слова <i>гудзик</i> .			
70	Змінювання прикметників разом з іменниками за зразком: один – багато. Словниковий диктант.			
71	РЗМ. Письмовий переказ за ілюстрацією та планом			
72	Тренувальні вправи на добір ознак, характерних для окремих предметів. Робота над загадками.			
73	Назви ознак близьких і протилежних за значенням.			
74	Тестова перевірка набутих знань і вмінь за темою «Слова, які називають ознаки предметів».			
75	Вживання прикметників у переносному значенні			
76	РЗМ. Письмовий переказ тексту за планом.			
77	Контрольна робота № 4		– перевірити знання, уміння й навички з теми «Слова, які називають ознаки предметів»	

78	Складання новорічної листівки	– складати новорічну листівку, вживаючи слова звертання	
79	Робота над помилками. Узагальнення вивченого	– працювати над помилками, допущеними в контрольній роботі; – задавати запитання по темі «Речення».	
80	Підсумковий урок	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	
III чверть			
Слова, що означають дії предметів			
81	Уявлення про слова, що означають дії предметів.	– розрізняти слова, що називають дії предметів; – визначати роль дієслів у реченнях і текстах; – визначати, з якими словами зв'язані в реченні дієслова; – вживати дієслова з іменниками у формі однини і множини; – доречно добирати і вживати синоніми-дієслова і антоніми-дієслова; – розуміти, що однакові слова можуть мати різне значення; – будувати діалог на певну тему; – складати розповідь в писемній формі за серією малюнків та опорними словами; – складати розповідь в писемній формі за серією малюнків і запитаннями; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова; – розподіляти слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови).	
82	Спостереження за роллю дієслів у реченнях і текстах.		
83	Зв'язок дієслів з іменниками у формі однини і множини (без уживання термінів) . Словниковий диктант.		
84	РЗМ. Робота над діалогом, насиченим дієслівними формами. Виразне читання. Перевірка вміння будувати діалог.		
85	РЗМ. Розповідь на тему «Як ми ліпили снігову бабу» за серією малюнків та опорними словами.		
86	Спостереження за словами — назвами дій, близькими і протилежними за значенням.		
87	Спостереження за словами — назвами дій, близькими і протилежними за значенням.		
88	РЗМ. Зв'язна розповідь за серією малюнків і запитаннями.		
89	Спостереження за багатозначними словами — назвами дій, фразеологізмами.		
90	Повторення вивченого про дієслово. Аудіювання. Тестування.		– слухати-розуміти текст; – відповідати на тестові запитання.
91	Узагальнюючий урок за темою «Слова – назви дій предметів».	– задавати запитання по темі «Слова – назви дій предметів»	
92	Контрольна робота № 5	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Слова – назви дій предметів»	
93	Робота над помилками. Уявлення про службові слова і їх роль у реченні.	– працювати над помилками, допущеними в контрольній роботі; – визначати роль службових слів у реченні;	
94	Спостереження за роллю службових слів у реченні.	– впізнавати в реченні, тексті службові слова; – писати окремо службові слова від інших слів;	
95	Вправлення у доречному вживанні службових слів у реченнях.	– пов'язувати між собою слова, частини складного речення за допомогою службових слів; – впізнавати в реченні, тексті загальноживані прийменники, використовувати їх у мовленні.	
Корінь слова. Спільнокореневі слова			
96	Уявлення про спільнокореневі слова і корінь слова.	– виділяти корінь у поданих спільнокореневих словах;	

97	Розпізнавання спільнокореневих слів, визначення в них спільної частини — кореня. РЗМ. Складання розповіді за уявною ситуацією.	– добирати 1–3 широко вживаних у дитячому мовленні слів із заданим коренем; – знаходити серед поданих слів спільнокореневі; – доводити, що низка слів є спільнокореневими; – пояснювати, що спільні частини можуть звучати однаково, але мати різне значення; – розрізнити спільнокореневі слова та слова близькі за значенням; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
98	Практичні вправлення зі спільнокореневими словами.		
99	Практичні вправлення зі спільнокореневими словами.		
100	Розрізнення спільнокореневих слів та слів, близьких за значенням. Словниковий диктант.		
101	Узагальнення знань і вмінь щодо кореня і спільнокореневих слів.	– задавати запитання по темі «Корінь слова. Спільнокореневі слова»	
102	Контрольне списування з граматичним завданням	– списувати текст, правильно оформляти речення на письмі; – виконувати контрольні завдання за інструкцією.	
Звуки і букви. Склад. Наголос			
103	Звуки і букви. Алфавіт.	– називати правильно букви в алфавітному порядку;	
104	Робота з алфавітом та орфографічним словником.	– пояснювати, де і коли в житті може знадобитися знання алфавіту;	
105	Голосні звуки і букви, що їх позначають.	– розставляти задані слова в алфавітному порядку;	
106	Позначення буквами <i>я, ю, є, ї</i> двох звуків. Спостереження за позначенням сполучення звуків [йо]. РЗМ. Усна розповідь «Знайомство батьків із своїми друзями».	– пояснювати, що шість голосних звуків позначаються на письмі десятьма буквами; – пояснювати звукове значення букв я, ю, є, ї ; – розрізнити звуки слів російської та української мов; – орфоепічно правильно вимовляти звуки, звукосполюки і слова української мови;	
107	Наголос. Наголошені і ненаголошені склади і звуки.	– розрізнити голосні і приголосні, тверді і м'які приголосні звуки, поділяти на склади слова, визначати наголос;	
108	Спостереження за роллю наголосу в словах. Визначення наголошених складів, звуків. Робота зі словами, наголошування яких треба запам'ятати.	– правильно наголошувати слова, передбачені програмою; – розрізнити наголошені і ненаголошені склади; – ділити слова з буквосполученням йо і правильно їх переносити;	
109	Визначення наголошених складів, звуків. Робота зі словами, наголошування яких треба запам'ятати. РЗМ. Складання усної розповіді за малюнком.	– знаходити слова із заданими звуками; – характеризувати звуки (голосні: наголошені, ненаголошені; приголосні: дзвінкі – глухі; парні – непарні; тверді – м'які; шиплячі); – підбирати слова до відповідної звукової схеми; – запам'ятовувати наголошування слів, передбачених програмою.	
110	Визначення наголошених складів, звуків. Робота зі словами, наголошування яких треба запам'ятати.		
111	Узагальнюючий урок на тему «Наголос. Наголошені і ненаголошені голосні». Словниковий диктант. Тестування.	– задавати запитання по темі «Наголос. Наголошені і ненаголошені голосні» – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова; – відповідати на тестові запитання.	
112	Ненаголошені голосні звуки [е], [и]. Спостереження за вимовою і написанням.	– правильно вимовляти (самостійно або слідом за вчителем) слова з ненаголошеними голосними [е], [и];	

113	Перевірка ненаголошеного голосного за допомогою наголосу.	– змінювати слово так, щоб ненаголошений звук ставав наголошеним;	
114	Тренувальні вправи на перевірку ненаголошених голосних зміною форми та добором споріднених.	– перевіряти ненаголошені голосні за допомогою наголосу;	
115	РЗМ. Робота над текстом «Білі й чорні руки». Опис рук трудівниці (усно).	– перевіряти ненаголошені голосні зміною форми слова та добором споріднених слів;	
116	Опрацювання текстів зі словами з ненаголошеними [е], [и].	– знаходити в текстах слова з ненаголошеними голосними [е], [и];	
117	РЗМ. Усна розповідь на тему «Рання весна» (за ілюстрацією і запитаннями).	– уміти працювати з орфографічним словником;	
118	Вимова і написання слів з ненаголошеними [е], [и], що не перевіряються наголосом. Робота з орфографічним словником.	– правильно підбирати спосіб перевірки;	
119	Закріплення умінь підбирати перевірні слова до слів з ненаголошеними голосними.	– складати усний твір-опис рук;	
120	Узагальнюючий урок з теми «Вимова і правопис слів з ненаголошеними [е], [и].»	– складати усну розповідь за ілюстрацією і запитаннями	
121	Контрольне списування з граматичним завданням	– відповідати на запитання з вивченої теми;	
122	Повторення та закріплення вивченого.	– визначати, які слова можна перевірити наголосом, а які за словником.	
123	Контрольна робота № 6	– списувати текст, правильно оформляти речення на письмі;	
124	Робота над помилками. РЗМ. Письмовий твір-опис на тему «Перші квіти».	– виконувати контрольні завдання за інструкцією.	
125	Виконання вправ, які охоплюють матеріал з усіх тем за чверть.	– знаходити в текстах слова з ненаголошеними голосними [е], [и];	
126	Виконання вправ, які охоплюють матеріал з усіх тем за чверть.	– уміти працювати з орфографічним словником;	
127	РЗМ. Письмовий переказ тексту.	– правильно підбирати спосіб перевірки.	
128	Повторення та закріплення вивченого.	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Ненаголошені голосні звуки [е], [и]»	
129	Узагальнення вивченого	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі;	
		– складати і записувати письмовий твір-опис;	
		– визначати роль дієслів у реченнях і текстах;	
		– визначати, з якими словами зв'язані в реченні дієслова;	
		– вживати дієслова з іменниками у формі однини і множини;	
		– виділяти корінь у поданих спільнокореневих словах;	
		– добирати 1-3 широко вживаних у дитячому мовленні слів із заданим коренем.	
		– розставляти задані слова в алфавітному порядку;	
		– розрізняти голосні і приголосні, тверді і м'які приголосні звуки, поділяти на склади слова, визначати наголос;	
		– перевіряти ненаголошені голосні за допомогою наголосу;	
		– перевіряти ненаголошені голосні зміною форми слова та добором споріднених слів.	
		– записувати письмовий переказ невеликого тексту	
		– чітко відповідати на запитання вчителя і товаришів	
		– виконувати логічні завдання	

130	Підсумковий урок	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	
IV чверть			
Приголосні звуки			
131	Приголосні звуки, позначення їх буквами. Закріплення алфавіту.	– впізнавати і розрізняти на слух та за способом вимовляння приголосні звуки;	
132	Звук [ф], звукосполучення [хв].	– правильно вимовляти і писати слова зі звуком [ф], звукосполученням [хв];	
133	Звуки [дж], [дз], [дз'] – вимова і позначення на письмі. Орфоепічні вправляння.	– вимовляти злито буквосполучення [дж], [дз], [дз'] і правильно їх записувати;	
134	Звук [г], буква г. Зіставлення вимовляння звуків [г] – [г].	– правильно вимовляти звук [г];	
135	Буква щ, її звукове значення.	– запам'ятовувати слова із звук [г];	
136	Повторення про приголосні звуки. Словниковий диктант.	– зіставляти вимовляння звуків [г] – [г];	
137	Узагальнюючий урок про приголосні звуки.	– пояснювати звукове значення букви щ;	
138	Дзвінки й глухі парні приголосні звуки.	– засвоїти словникові слова;	
139	Правило вимовляння дзвінких звуків в українській мові.	– писати по пам'яті засвоєні словникові слова;	
140	Правило вимовляння дзвінких звуків в українській мові.	– розрізняти на слух та за способом вимовляння тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні (самостійно або за допомогою вчителя);	
141	РЗМ. Розповідь за малюнками і запитаннями.	– правильно вимовляти слова із дзвінками приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим;	
142	Перевірка набутих знань і вмій. Аудіювання.	– розрізняти парні тверді й м'які звуки;	
143	Тверді і м'які приголосні звуки. Розрізнення парних твердих і м'яких звуків. М'який приголосний звук [й].	– пояснювати позначення м'якості приголосних знаком м'якшення (ь);	
144	Спостереження за твердими і м'якими приголосними в словах.	– переносити слова зі знаком м'якшення;	
145	Позначення м'якості приголосних знаком м'якшення (ь).	– складати розповідь за малюнками і запитаннями;	
146	Позначення м'якості приголосних перед [о]. Перенос слів зі знаком м'якшення.	– слухати-розуміти тексти, відповідати на тестові запитання	
147	Контрольне списування	– списувати текст, правильно оформляти речення на письмі	
148	Тренувальні вправи у написанні, звуко-буквену аналізі слів з м'якими приголосними.	– виконувати звуко-буквенний аналіз слів з м'якими приголосними	
149	РЗМ. Складання розповіді за зачином і кінцівкою.	– складати розповідь за зачином і кінцівкою	
150	Тренувальні вправи у написанні, звуко-буквену аналізі слів з м'якими приголосними.	– виконувати звуко-буквенний аналіз слів з м'якими приголосними	
151	РЗМ. Вибірковий переказ прочитаного тексту.	– переказувати текст за заданим завданням	
152	Аудіювання. Тестування	– слухати-розуміти текст; – відповідати на тестові запитання.	
153	Контрольна робота № 7	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Тверді й м'які, глухі й дзвінки приголосні»	

154	Робота над помилками. Подовжені м'які приголосні звуки, позначення їх на письмі. Словниковий диктант.	<ul style="list-style-type: none"> – працювати над помилками, допущеними в контрольній роботі; – вимовляти м'які приголосні звуки і правильно позначати їх на письмі; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова; – переносити за правилом слова із м'якими подовженими звуками, апострофом; – виконувати звуковий і звуко-буквений аналіз слів з подовженими м'якими приголосними; – вимовляти слова з подовженими м'якими приголосними, апострофом і правильно позначати їх на письмі; – складати усну розповідь за ілюстрацією і запитаннями. 		
155	Перенос слів із м'якими подовженими звуками.			
156	Звуковий і звуко-буквений аналіз, вимова і написання слів з подовженими м'якими приголосними.			
157	РЗМ. Усна розповідь за ілюстрацією і запитаннями на тему «День Перемоги».			
158	Вимова і написання слів, у яких ставиться апостроф.			
159	Тренувальні вправи у вимовлянні, читанні та написанні слів з апострофом.			
160	Правило переносу слів з апострофом.			
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК				
161	Виконання вправ, які охоплюють матеріал з усіх розділів програми.	<ul style="list-style-type: none"> – добирати заголовки до тексту; – добирати близькі й протилежні за значенням слова; – добирати перевірні слова до слів з ненаголошеними голосними; – знаходити в тексті речення різні за метою висловлювання; – поширювати речення за запитаннями; – добирати споріднені слова; – вставляти в слова пропущені букви і апостроф; – пояснювати звукове значення букв я, ю, є, ї, щ; – виконувати звуковий і звуко-буквений аналіз слів; – складати розповідь за власною уявою; – перевірити знання, уміння, навички з вивчених тем за рік. 		
162	Виконання вправ, які охоплюють матеріал з усіх розділів програми.			
163	Контрольна робота № 8. Урок перевірки навчальних досягнень учнів за рік.			
164	Робота над помилками. Виконання вправ, які охоплюють матеріал з усіх розділів програми.			
165	РЗМ. Складання зв'язних висловлень про літо. Скоро літо.			
166	Повторення вивченого з розділу «Текст».			
167	Повторення вивченого з розділу «Речення».			
168	Повторення вивченого з розділу «Слово». Складання звукових моделей слів.			
169	Узагальнення і систематизація вивченого за рік		<ul style="list-style-type: none"> – виконувати логічні завдання; – задавати запитання за вивченими темами. 	
170	Підсумковий урок.		– будувати висловлювання «Чому я навчився за рік»	

ПРИБЛИЗНЕ ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Кожен урок будується із врахуванням видів діяльності, які направлені на розвиток універсальних навчальних дій, тому вони не прив'язуються до тем розділів програми:

- усвідомлювати і визначати (називати) свої емоції;
 - усвідомлювати і визначати емоції інших людей; співчувати іншим людям;
 - почувати красу і виразність мовлення, намагатися удосконалювати власне мовлення;
 - цікавитися читанням;
 - цікавитися вивченням мови;
 - усвідомлювати відповідальність до вимовленого і написаного слова;
 - самостійно формулювати тему і мету уроку;
 - складати план вирішення навчальної проблеми разом із вчителем;
 - працювати за планом, звіряючи свої дії з метою, коректувати свою діяльність;
 - раціонально розподіляти час;
 - у діалозі з учителем виробляти критерії оцінки і визначати ступінь успішності своєї роботи і роботи інших згідно з цими критеріями;
 - використовувати різні способи перевірки та контролю своєї діяльності;
 - вилучати інформацію, подану в різних формах (суцільний текст; несучільний текст – ілюстрація, таблиця, схема);
 - перероблювати і перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (складати план, таблицю, схему);
 - самостійно працювати з підручником;
 - користуватися словниками, довідниками;
 - здійснювати аналіз і синтез;
 - установлювати причинно-наслідкові зв'язки;
 - зосереджено слухати матеріал;
 - виконувати мовні завдання – фонетико-графічні, лексичні, граматичні;
 - аналізувати мовні явища, порівнювати, виділяти головне, вилучати зайве, узагальнювати, групувати й класифікувати за певними ознаками;
 - адекватно використовувати мовленнєві засоби для вирішення різних комунікативних завдань;
 - володіти монологічним та діалогічним формами мовлення;
 - висловлювати й обґрунтовувати свою точку зору;
 - слухати і чути інших, намагатися прийняти іншу точку зору, бути готовим коректувати свою точку зору;
 - домовлятися і приходити до спільного вирішення у спільній діяльності;
 - ставити питання;
 - зв'язно, послідовно, доказово відповідати.
- У той же час кожен урок містить специфічні види діяльності, зумовлені темою і змістом уроку.

№ п/п	Тема	Характеристика видів діяльності учнів	Дата
І чверть			
ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЗВУКИ ТА БУКВИ			
1	Український алфавіт.	– називати правильно букви в алфавітному порядку;	
2	Голосні звуки та букви.		
3	Буквосполучення йо,ьо.	– пояснювати, де і коли в житті може знадобитися знання алфавіту;	
4	Наголос. Наголошені та ненаголошені голосні.	– розставляти задані слова в алфавітному порядку;	
5	Приголосні звуки. Способи позначення м'якості.	– пояснювати, що шість голосних звуків позначаються на письмі десятьма буквами;	
6	Подовжені м'які приголосні.	– пояснювати звукове значення букв я, ю, є, ї ;	
7	Звуковий та звуко-буквений аналіз слів.	– розрізняти звуки слів російської та української мов;	
8	Апостроф.	– орфоепічно правильно вимовляти звуки, звукосполюки і слова української мови;	
9	Правила переносу слів. Словниковий диктант.	– розрізняти голосні і приголосні, тверді і м'які	

		<p>приголосні звуки, поділяти на склади слова, визначати наголос;</p> <ul style="list-style-type: none"> – правильно наголошувати слова, передбачені програмою 2 класу; – розрізняти наголошені і ненаголошені склади; – писати правильно слова із буквосполученнями йо,ьо; – вимовляти слова з подовженими м'якими приголосними, апострофом і правильно позначати їх на письмі; – ділити слова на склади і правильно їх переносити; – знаходити слова із заданими звуками; – характеризувати звуки (голосні: наголошені, ненаголошені; приголосні: дзвінки – глухі; парні – непарні; тверді – м'які; шиплячі); – підбирати слова до відповідної звукової схеми; – виконувати звуко-буквений аналіз слів; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова. 	
10	Контрольна робота на тему № 1.	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Звуки і букви»	
МОВА І МОВЛЕННЯ			
11	Робота над помилками. Закріплення знань про мову як найважливіший засіб людського спілкування.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі;	
12	Рідна мова, мова державна.	– пояснювати роль мови в житті людини;	
13	Усне мовлення. РЗМ. Складання висловлювань за малюнками.	– вивчити поняття «рідна мова», «офіційна мова»;	
14	Писемне мовлення.	– вивчити поняття «усне мовлення», «писемне мовлення»;	
15	Культура мовлення. Словниковий диктант.	– вилучати інформацію з ілюстрації (малюнків);	
16	РЗМ. Практичне засвоєння слів ввічливості під час спілкування. Складання діалогу.	– вивчити ознаки культури мовлення;	
17	РЗМ. Усне та писемне мовлення. Звертання.	– запитувати; відтворювати діалог, вступати в рольову гру;	
		– будувати діалог (4–5 реплік), уживаючи етикетну лексику, слова звертання та мовленнєві формули у зв'язку з ситуаціями, які передбачають знайомство, одержання певної інформації, запрошення, привітання зі святом, побажання;	
		– переказувати прочитаний або сприйнятий на слух текст;	
		– зосереджено слухати текст, відповідати на запитання за змістом;	
		– засвоїти словникові слова;	
		– писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
ТЕКСТ			
18	Розвиток уявлень про текст, його тему і мету.	– доводити, що набір речень — це текст;	
19	Визначення теми і мети висловлювання у текстах, добір заголовків.	– добирати або вибирати з-поміж запропонованих учителем заголовків до навчального тексту, який відповідає його темі чи меті;	
20	РЗМ. Переказ «Осінні дарунки».	– визначати в тексті його основні складові — зачин, основну частину, кінцівку;	
21	Визначення та інтонаційне виділення у реченнях тексту слів, найважливіших вираження думки. РЗМ. Твір-опис за поданим зразком й ілюстрацією.	– пояснювати наявність абзаців у навчальних текстах;	
22	Робота з деформованим текстом	– пояснювати зв'язок між абзацми та планом тексту;	
		– розпізнавати тексти різних жанрів, класифікувати їх;	
		– переказувати текст за запитаннями;	

23	Абзац. Дотримання абзаців під час складання текстів.	– складати текст на основі початку тексту і ілюстрації;	
24	Зв'язок між реченнями в тексті. Частина тексту. РЗМ. Розповідь за серією малюнків і за сюжетним малюнком.	– встановлювати засоби зв'язку речень у тексті; – відновлювати деформований текст із переміщеними частинами; – визначати за характерними ознаками художні, наукові, науково-популярні та ділові тексти;	
25	РЗМ. Складання текстів різних типів.	– визначати тему і мету у текстах різних типів; – брати участь у колективному складанні плану прочитаного тексту;	
26	РЗМ. Складання текстів-інструкцій.	– зв'язувати два сусідні речення в тексті за допомогою слів <i>він, вона, воно, вони, цей, ця, ці, потім, тоді</i> та ін.;	
27	Закріплення етичних навичок у ході складання письмових висловлювань. РЗМ. Складання листа.	– використовувати синоніми для зв'язку речень у тексті;	
28	РЗМ. Складання запрошень і привітань.	– складати науково-популярний твір-опис за поданим зразком й ілюстрацією; – складати розповідь за серією малюнків і за сюжетним малюнком; – складати оголошення; – складати тексти-інструкції; – писати лист; – складати запрошення і привітання.	
29	Контрольна робота № 2 з теми «Текст»	– перевірити знання, уміння, навички з теми «Текст»	
30	Робота над помилками. Підсумковий урок з теми «Текст»	– виконувати роботу над помилками, допущеними в контрольній роботі; – задавати запитання з теми «Текст».	
РЕЧЕННЯ			
31	Розповідні, питальні і спонукальні речення. Окличні речення.	– характеризувати речення за його основними ознаками;	
32	Розвиток умінь сприймати і переказувати інтонацією речень, різних за метою висловлювання. Правильне інтонування речень.	– поширювати речення словами за поданими запитаннями; – об'єднувати за допомогою вчителя або в колективній роботі два прості речення в одне складне;	
33	Логічний наголос у питальних реченнях. Словниковий диктант.	– розрізняти зміст двох подібних, але не тотожних між собою речень;	
34	Звертання у спонукальних реченнях. Розділові знаки при звертанні.	– характеризувати речення за метою висловлювання, знати їхні ознаки;	
35	РЗМ. Переказ тексту, в якому є звертання.	– визначати логічний наголос у питальних реченнях; – використовувати логічний наголос у питальних реченнях;	
36	Головні члени речення (підмет і присудок), другорядні члени речення речення.	– розрізняти окличні речення; – відрізняти речення від групи слів;	
37	Зв'язок слів у реченні.	– списувати речення, правильно оформляти їх на письмі;	
38	Зв'язок слів у реченні.	– ставити розділові знаки в кінці речень, обирати знак у відповідності зі змістом й інтонацією речення;	
39	Побудова речень за зразком та схемами. Робота з деформованими реченнями.	– читати речення з різною інтонацією; – визначати головні члени речення, відрізняти другорядні члени речення від головних; – встановлювати зв'язок слів у реченні; – складати спонукальні речення, використовуючи звертання; – переказувати текст, вживаючи у мовленні	

		звертання; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
40	Контрольне списування .	– списувати текст, правильно оформляти речення їх на письмі	
41	Контрольна робота № 3 з теми «Речення».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Речення»	
42	Робота над помилками. Робота з деформованими реченнями.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі; – працювати з деформованим реченням.	
43	Аудіювання. Тестування	– слухати-розуміти текст; – відповідати на тестові запитання.	
44	Узагальнення вивченого про речення. Словниковий диктант.	– виконувати логічні завдання; – задавати запитання з теми «Речення».	
45	Підсумковий урок.	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	
II чверть			
СЛОВО			
Значення слова			
46	Слова з прямим і переносним значенням.	– знаходити в текстах слова з прямим та переносним значенням; знаходити в текстах багатозначні слова; омоніми (омофони – <i>коса дівчини і знаряддя праці</i> ; омоформи – <i>моя мати і мати книжку</i> ; омографи – <i>кн</i>	
47	Слова, що мають кілька значень.		
48	Слова, які звучать і пишуться однаково.		
49	Слова, близькі за значенням.		
50	Слова, протилежні за значенням.		
51	Спостереження за роллю синонімів і антонімів у тексті. Словниковий диктант.		
52	РЗМ. Детальний переказ.	– переказувати детально текст, використовуючи синоніми, омоніми й антоніми;	
53	Контрольна робота з теми «Значення слова».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Значення слова».	
Будова слова			
54	Робота над помилками. Поняття про закінчення слова.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі; – відпрацьовувати навички правильного правопису слів; – змінювати слова за питаннями; – виділяти змінну частину слова, визначати основу; – визначати закінчення, корінь, префікс, суфікс у слові; – пояснювати роль закінчення у зв'язках слів у реченні; – знаходити корінь у ряді спільнокореневих слів; – пояснювати значення кожного із спільнокореневих слів; – аналізувати слова за будовою.	
55	Основа слова. Частини основи.		
56	Частини основи: префікс, корінь, суфікс.		
57	Спільнокореневі слова. Корінь слова.		
58	Вправи на розрізнення спільнокореневих слів. Словниковий диктант.		
59	Розрізнення слів з омонімічними коренями.		

82	Апостроф після префіксів. Перенос слів з апострофом.	після префікса; – утворювати нові слова за допомогою префікса;	
83	Суфікс. Спостереження за словотвором.	– пояснювати правопис слів з апострофом після префікса;	
84	Повторення слів з найуживанішими суфіксами. Введення їх у речення, текст.	– переносити за правилами слова з апострофом; – виділяти в словах суфікси;	
85	РЗМ. Твір-опис процесу праці на основі ілюстрації.	– утворювати нові слова за допомогою суфіксів; – пояснювати значення слів, якого надають суфікси зменшеності, здрібності, пестливості, згрублості;	
86	Розбір слів за будовою.	– виконувати розбір слів за будовою;	
87	Повторення словотворчої ролі частин слова. Словниковий диктант.	– складати твір-опис процесу праці на основі ілюстрації; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова	
ЧАСТИНИ МОВИ			
88	Загальне поняття про частини мови.	– ділити на групи слова, які відповідають на питання різних частин мови;	
89	Зіставлення. Логічні вправи на розрізнення слів за родами, видовими ознаками.	– будувати сполучення зі слів, що є різними частинами мови, використовуючи службові слова; – розрізнити слова за родовими і видовими ознаками;	
90	РЗМ. Усна розповідь за сюжетним малюнком.	– поширювати речення;	
91	Слова різних частин мови в текстах.	– знаходити слова різних частин мови в текстах.	
Іменник			
92	Загальне поняття про іменник.	– впізнавати у тексті іменники;	
93	РЗМ. Розповідь за сюжетним малюнком.	– будувати сполучення іменників з іншими словами;	
94	Власні і загальні іменники. Велика буква у власних іменниках.	– розрізнити іменники – назви істот і неістот; – розрізнити власні і загальні іменники;	
95	Творення іменників від прикметників.	– визначити предметні якості, дії; – розрізнити і пояснювати іменники, вжиті в прямому і переносному значенні;	
96	Творення іменників від дієслів.	– визначити рід іменників, ставити питання і відносити іменники до одного з родів;	
97	Рід іменників.	– змінювати іменники за числами;	
98	РЗМ. Переказ стислий і вибіркового (усно).	– вивчити назви відмінків і відмінкові питання; – змінювати іменники різних родів за відмінками;	
99	Спостереження за родовими закінченнями іменників. Вправи на визначення роду.	– добирати синоніми й антоніми до кожного із заданих іменників;	
100	Змінювання іменників за числами.	– вживати синоніми й антоніми в усних і письмових висловлюваннях;	
101	Змінювання іменників за числами.	– пояснювати роль іменників у реченні;	
102	Змінювання іменників за питаннями.	– визначити засоби зв'язку між словами у реченнях; – визначити слова, з якими зв'язані іменники;	
103	Роль іменників у реченні.	– засвоїти порядок розбору іменника як частини мови;	
104	Прийменники і закінчення як засоби зв'язку між словами у реченнях.	– самостійно розбирати іменник як частину мови; – засвоїти словникові слова;	
105	Закріплення знань про синтаксичну роль прийменників і закінчень. Словниковий диктант.	– писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
106	Контрольна робота № 5 з теми «Іменник».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Іменник»	
107	РЗМ. Твір за початком.	– складати твір за поданим початком	
108	Робота над помилками.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі	

Прикметник		
109	Загальне поняття про прикметник.	– впізнавати прикметники в реченні і тексті;
110	Зв'язок прикметників із іменниками.	– пояснювати роль прикметників у мові і мовленні;
111	Зв'язок прикметників із іменниками.	– будувати сполучення прикметників з іменниками;
112	Змінювання прикметників за числами.	– встановлювати граматичний зв'язок між іменниками і прикметниками за допомогою питань;
113	Змінювання прикметників за родами.	– пояснювати пряме і переносне значення прикметників у процесі виконання навчальних вправ;
114	Розширення знань про сполучення слів. Словниковий диктант.	– складати прості загадки про предмети за допомогою прикметників;
115	РЗМ. Складання розповіді на тему «Мій друг».	– змінювати прикметники за родами;
116	Узгодження прикметників з іменниками.	– визначати рід прикметників за закінченням, поставленим питанням, за родом іменників;
117	Повний аналіз прикметника, як частини мови.	– змінювати прикметники за числами у сполученні з іменниками;
118	Вправи на добір прикметників, які найбільш точно характеризують предмет.	– узгоджувати прикметники з іменниками;
119	Закріплення теми «Прикметник».	– добирати прикметники, які найбільш точно характеризують предмет;
120	Контрольна робота № 6 з теми «Прикметник».	– засвоїти порядок розбору прикметника як частини мови;
121	Робота над помилками. Узагальнення знань про прикметник як частину мови.	– самостійно розбирати прикметник як частину мови.
122	РЗМ. Твір-опис «Моя мама».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Прикметник»
Дієслово		
123	Загальне поняття про дієслово.	– впізнавати дієслова в реченні, в тексті;
124	Спостереження за роллю дієслів у реченнях і тексті.	– ставити запитання до дієслів;
125	Змінювання дієслів за часами.	– пояснювати значення дієслів у мові і мовленні;
126	Вправи на розрізнення часових форм дієслів.	– зв'язувати дієслова з іменниками;
127	Вправи на розрізнення часових форм дієслів. Словниковий диктант.	– добирати до поданого дієслова кілька синонімів, антонімів;
128	РЗМ. Твір-міркування.	– пояснювати дієслова, вжиті в переносному значенні;
129	Закріплення знань про часові форми дієслова. Аудіювання.	– розрізняти часові форми дієслова;
130	Підсумковий урок.	– змінювати дієслова за часами у формах доконаного і недоконаного виду;
IV чверть		
131	Змінювання дієслів минулого часу за родами.	– розпізнавати часові форми дієслів у тексті;
132	Вправи на змінювання дієслів минулого часу за родами.	– складати текст-міркування;
133	Неозначена форма дієслова.	– слухати-розуміти текст;
134	Використання дієслів в неозначеній формі.	– відповідати на тестові запитання.
135	РЗМ. Творчий переказ.	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)

136	Вправи на творення неозначеної форми дієслів доконаного виду від форм недоконаного за питаннями і зразком (без уживання термінів).	– розрізнявати дієслова неозначеної форми за питаннями <i>що робити? що зробити?</i> – творити часові форми від неозначеної форми дієслова;	
137	Розрізнення дієслів неозначеної форми за питаннями <i>що робити? що зробити?</i>	– засвоїти правило правопису не з дієсловами; – вживати дієслова з не в усному і писемному мовленні, в різних ситуаціях спілкування;	
138	Творення часових форм від неозначеної форми дієслова. Словниковий диктант.	– засвоїти порядок розбору дієслова як частини мови; – самостійно розбирати дієслово як частину мови;	
139	Написання не з дієсловами.	– ставити запитання до дієслів;	
140	Вправи на правопис не з дієсловами.	– пояснювати значення дієслів у мові і мовленні; – зв'язувати дієслова з іменниками;	
141	РЗМ. Написання листа.	– засвоїти словникові слова;	
142	Вправління у розборі дієслова як частини мови.	– писати по пам'яті засвоєні словникові слова; – складати лист;	
143	Узагальнення знань про дієслово.	– аналізувати свої знання, уміння й навички з теми «Дієслово».	
144	Контрольна робота № 7 з теми «Дієслово».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Дієслово»	
145	Робота над помилками.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі; – виконувати практичні вправи щодо попередження помилок.	
146	РЗМ. Переказ одного епізоду.	– писати переказ одного епізоду	
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК			
147	Текст.	– доводити, що набір речень — це текст;	
148	Будова тексту.	– добирати або вибирати з-поміж запропонованих учителем заголовки до навчального тексту, який відповідає його темі чи меті; – визначати в тексті його основні складові — зачин, основну частину, кінцівку; – розпізнавати тексти різних жанрів, класифікувати їх; – відновлювати деформований текст із переміщеними частинами; – визначати за характерними ознаками художні, наукові, науково-популярні та ділові тексти; – визначати тему і мету у текстах різних типів;	
149	Речення за метою висловлення.	– характеризувати речення за його основними ознаками; – характеризувати речення за метою висловлювання, знати їхні ознаки; – визначати логічний наголос у питальних реченнях; – використовувати логічний наголос у питальних реченнях; – розрізняти окличні речення; – називати ознаки речення; – ставити розділові знаки в кінці реченні, обирати знак у відповідності зі змістом й інтонацією речення; – читати речення з різною інтонацією;	
150	Алфавіт. Звуки і букви.	– називати правильно букви в алфавітному порядку;	
151	Тверді й м'які приголосні.	– розставляти задані слова в алфавітному порядку; – пояснювати звукове значення букв я, ю, є, ї ; – розрізняти голосні і приголосні, тверді і м'які	

		приголосні звуки, поділяти на склади слова, визначати наголос.	
152	Звуко-буквений аналіз слів.	– підбирати самостійно важкі для аналізу слова; – виконувати звуко-буквений аналіз.	
153	Звуко-буквений аналіз слів.	– підбирати самостійно важкі для аналізу слова; – виконувати звуко-буквений аналіз.	
154	Правопис буквосполучень йо,ьо .	– пояснювати правила правопису буквосполучень йо,ьо . – писати правильно слова із буквосполученнями йо,ьо ;	
155	Вживання апострофа.	– пояснювати правила вживання апострофа; – писати правильно слова із апострофом.	
156	Іменник.	– будувати сполучення іменників з іншими словами; – розрізнати іменники – назви істот і неістот; – розрізнати власні і загальні іменники; – визначати рід іменників, ставити питання і відносити іменники до одного з родів; – змінювати іменники за числами; – змінювати іменники різних родів за відмінками.	
157	Прикметник.	– будувати сполучення прикметників з іменниками; – пояснювати пряме і переносне значення прикметників у процесі виконання навчальних вправ; – змінювати прикметники за родами; – визначати рід прикметників за закінченням, поставленим питанням, за родом іменників; – змінювати прикметники за числами у сполученні з іменниками.	
158	Дієслово.	– розрізнявати часові форми дієслова; – змінювати дієслова за часами у формах доконаного і недоконаного виду; – змінювати дієслова минулого часу за родами; – творити часові форми від неозначеної форми дієслова; – вживати дієслова з не в усному і писемному мовленні, в різних ситуаціях спілкування;	
159	Узагальнення знань про частини мови.	– виконувати розбір іменника як частини мови; – самостійно розбирати прикметник як частину мови; – самостійно розбирати дієслово як частину мови.	
160	РЗМ. Твір «Мої мрії про літні канікули».	– писати твір на основі уявної ситуації	
161	Будова слова.	– виконувати розбір слів за будовою	
162	Спільнокореневі слова.	– знаходити корінь у ряді спільнокореневих слів; – пояснювати значення кожного із спільнокореневих слів; – перевіряти ненаголошені голосні зміною форми слова та добором споріднених слів.	
163	Значення слова.	– пояснювати пряме і переносне значення слова; – підбирати синоніми, антоніми до іменників, прикметників, дієслів.	
164	Контрольна робота № 8	– перевірити знання, уміння й навички з вивчених тем	
165	Робота над помилками.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі; – виконувати практичні вправи щодо попередження помилок.	

166	Тестова перевірка.	– перевірити знання, уміння й навички з вивчених тем у тестовій формі	
167	Аудіювання.	– слухати-розуміти текст; – відповідати на тестові запитання.	
168	Словниковий диктант з коментуванням орфограм.	– записувати словникові слова, на вивчені за рік правила, коментуючи орфограми	
169	Узагальнення вивченого.	– виконувати логічні завдання; – задавати запитання з вивчених тем.	
170	Підсумковий урок.	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	

4 КЛАС (170 ГОД)

ПРИБЛИЗНЕ ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Кожен урок будується із врахуванням видів діяльності, які направлені на розвиток універсальних навчальних дій, тому вони не прив'язуються до тем розділів програми:

- усвідомлювати і визначати (називати) свої емоції;
- усвідомлювати і визначати емоції інших людей; співчувати іншим людям;
- почувати красу і виразність мовлення, намагатися удосконалити власне мовлення;
- цікавитися читанням, вести діалог з автором тексту;
- цікавитися вивченням мови;
- усвідомлення відповідальності до вимовленого і написаного слова;
- самостійно формулювати тему і мету уроку;
- складати план вирішення навчальної проблеми разом зі вчителем;
- працювати за планом, звіряючи свої дії з метою, коректувати свою діяльність;
- раціонально розподіляти час;
- у діалозі з учителем виробляти критерії оцінки і визначати ступінь успішності своєї роботи і роботи інших згідно з цими критеріями;
- використовувати різні способи перевірки та контролю своєї діяльності.
- вилучати інформацію, подану в різних формах (суцільний текст; несучільний текст – ілюстрація, таблиця, схема);
- перероблювати і перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (складати план, таблицю, схему);
- самостійно працювати з підручником;
- користуватися словниками, довідниками;
- здійснювати аналіз і синтез;
- зосереджено слухати матеріал;
- виконувати мовні завдання — фонетико-графічні, лексичні, граматичні;
- аналізувати мовні явища, порівнювати, виділяти головне, вилучати зайве, узагальнювати, групувати й класифікувати за певними ознаками;
- оформлювати свої думки в усній та письмовій формі з урахуванням мовленнєвої ситуації;
- адекватно використовувати мовленнєві засоби для вирішення різних комунікативних завдань; володіти монологічним та діалогічним формами мовлення;
- висловлювати й обґрунтовувати свою точку зору;
- слухати і чути інших, намагатися прийняти іншу точку зору, бути готовим коректувати свою точку зору;
- домовлятися і приходити до спільного вирішення у спільній діяльності;
- ставити питання;
- зв'язно, послідовно, доказово відповідати.

У той же час кожен урок містить специфічні види діяльності, зумовлені темою і змістом уроку.

№ п/п	Тема	Характеристика видів діяльності учнів	Дата
І чверть			
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 3 КЛАСІ			
1	Вживання апострофа.	<ul style="list-style-type: none"> – вимовляти слова з апострофом і правильно позначати їх на письмі; – правильно вимовляти слова з ненаголошеними голосними [е], [и] в коренях; – змінювати слово так, щоб ненаголошений звук ставав наголошеним; – перевіряти ненаголошені голосні за допомогою наголосу; – перевіряти ненаголошені голосні зміною форми слова та добором споріднених слів; – знаходити слова з орфограмами і перевіряти їх; – користуватися орфографічним словником; – правильно вимовляти дзвінки приголосні звуки в кінці слова і складу перед глухими; – добирати перевірні слова; – використовувати правила вимови і правопису префіксів роз-, без-, з-, с- ; – знаходити в текстах слова з прямим та переносним значенням; – добирати синоніми й антоніми до загальноживаних слів; – використовувати омоніми, синоніми й антоніми в усному й писемному мовленні; – працювати з тлумачним словником; 	
2	Вимова і правопис ненаголошених голосних [е], [и].		
3	Вимова і правопис слів із дзвінками і глухими приголосними.		
4	Правопис префіксів роз-, без-, з-, с-;		
5	Слова з прямим і переносним значенням.		
6	Синоніми. Антоніми.		
7	Контрольна робота на тему № 1.	– перевірити знання, уміння й навички з тем, вивчених у 3 класі	
МОВА І МОВЛЕННЯ. ТЕКСТ			
8	Робота над помилками. Мова і мовлення. Текст.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі;	
9	Збагачення мови новими словами.	– пояснювати роль мови в житті людини;	
10	Українська мова. Висловлювання про мову.	– вилучати інформацію з ілюстрації (малюнків);	
11	Усне і писемне мовлення.	– вивчити ознаки культури мовлення;	
12	Культура мовлення і спілкування.	– знаходити у тексті зачин, основну частину, кінцівку;	
13	Повторення відомостей про текст. Тема, мета, заголовок.	– формулювати тему і мету тексту;	
14	Роль слів у побудові тексту.	– добирати заголовок;	
15	Поділ тексту на частини. План.	– зв'язувати речення за допомогою займенників;	
16	РЗМ. Творча робота над текстом «А мова — як море».	– ділити текст на частини за поданим планом;	
17	Типи текстів. Текст-розповідь. Діалог.	– складати тексти-розповіді;	
18	РЗМ. Складання оповідання за поданою темою «Мої літні канікули».	– аналізувати в навчальній роботі тексти-описи;	
19	Текст-опис.	– брати участь у порівнянні однотемних текстів-описів художнього і науково-популярного стилів;	
20	РЗМ. Складання тексту-опису за уявою.	– складати тексти-описи;	
21	Текст-міркування. РЗМ. Побудова тексту-міркування.	– аналізувати в навчальній роботі тексти-міркування;	
22	Контрольне списування.	– виявляти в текстах-міркуваннях твердження, доказ та висновок;	
		– будувати тексту-міркування;	
		– писати замітку до класної стінгазети;	
		– брати участь у написанні колективного листа;	
		– писати особистий лист, адресований близькій людині;	
		– засвоїти словникові слова;	

23	Будова тексту.	– писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
24	Робота над удосконаленням власного тексту. Словниковий диктант.		
25	Замітка до газети. Лист.		
26	РЗМ. Складання замітки до газети.		
27	Контрольна робота №2 з теми «Текст»	– перевірити знання, уміння, навички з теми «Текст»	
РЕЧЕННЯ			
28	Види речень за метою висловлювання та інтонацією.	– характеризувати речення за його основними ознаками; – розрізнявати на слух розповідні, питальні і спонукальні речення; – розрізняти окличні і неокличні; – поширювати речення словами за поданими запитаннями; – характеризувати речення за метою висловлювання, знати їхні ознаки; – використовувати логічний наголос у питальних реченнях; – розрізняти окличні речення; – відрізняти речення від групи слів; – списувати речення, правильно оформляти їх на письмі; – ставити розділові знаки в кінці речень, обирати знак у відповідності зі змістом й інтонацією речення; – читати речення з різною інтонацією; – об'єднувати два прості речення в одне складне; – визначати головні члени речення, відрізняти другорядні члени речення від головних; – складати речення з однорідними членами речення; – встановлювати зв'язок слів у реченні; – складати спонукальні речення, використовуючи звертання; – поширювати речення словами і словосполученнями; – відновлювати зміст деформованих речень; – засвоїти словникові слова	
29	Основа речення.		
30	Зв'язок слів у реченні.		
31	Тренувальні вправи на побудову та поширення речень.		
32	Однорідні члени речення.		
33	Поєднання однорідних членів речення за допомогою сполучників. Залежні слова при однорідних членах речення.		
34	РЗМ. Складання казки за серією малюнків та планом.		
35	Залежні слова при однорідних членах речення.		
36	Залежні слова при однорідних членах речення.		
37	Залежні слова при однорідних членах речення.		
38	Знайомство із складними реченнями.		
39	Вправи на розрізнення простих і складних речень.		
40	Узагальнення вивченого про речення. Словниковий диктант.		– систематизувати знання про речення; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова.
41	Контрольна робота № 3 з теми «Речення».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Речення»	
42	Робота над помилками. Аудіювання. Тестування.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі; – слухати-розуміти текст; – відповідати на тестові запитання.	
43	РЗМ. Детальний переказ тексту.	– писати детальний переказ	
44	Узагальнення вивченого за чверть.	– виконувати логічні завдання; – задавати запитання з теми «Речення».	
45	Підсумковий урок.	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	
II чверть			
ЧАСТИНИ МОВИ			
Іменник			
46	Повторення вивченого про іменник.	– впізнавати у тексті іменники; – будувати сполучення іменників з іншими словами;	

47	Іменники-синоніми та іменники-антоніми. Слова, що звучать і пишуться однаково.	<ul style="list-style-type: none"> – розрізняти іменники – назви істот і неістот; – розрізняти власні і загальні іменники; – відносити до іменників слова з абстрактним значенням; – розрізняти і пояснювати іменники, вжиті в прямому і переносному значенні; – визначати рід іменників, ставити питання і відносити іменники до одного з родів; – змінювати іменники за числами; – змінювати іменники різних родів за відмінками; – змінювати у процесі словозміни іменників приголосні [г], [к], [х] перед -і на м'які [з'], [ц'], [с']; голосний [і] на [о], [е]; – добирати синоніми й антоніми до кожного із заданих іменників; – вживати синоніми й антоніми в усних і письмових висловлюваннях; – пояснювати роль іменників у реченні; – визначати засоби зв'язку між словами у реченнях; – визначати слова, з якими зв'язані іменники; – виконувати розбір іменника як частини мови; – перевіряти за словником закінчення іменників в родовому й орудному відмінках на -ар, -яр; – користуватися навчальною таблицею відмінювання іменників у множині під час виконання вправ; – засвоїти правила правопису закінчень іменників різного роду в різних відмінках; – правильно писати іменники з прийменниками; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова; – складати текст-міркування за запитаннями; – складати текст-розповідь; – складати твір за поданим початком і малюнком. 	
48	Відмінювання іменників.		
49	Особливості відмінювання іменників в однині.		
50	Закінчення іменників у родовому відмінку однини.		
51	РЗМ. «Чому ластівки відлітають найпершими». Складання тексту-міркування за запитаннями.		
52	Зміна приголосних перед закінченням -і в іменниках жіночого та чоловічого роду.		
53	Чергування звуків [і] з [о], [е] в іменниках жін. та чол. роду.		
54	Правопис закінчень іменників жін. роду на -а (-я) в род. відмінку однини.		
55	Правопис закінчень іменників жін. роду на -а (-я) в ор. відмінку однини.		
56	Правопис закінчень іменників чол. роду в орудному відмінку однини.		
57	РЗМ. Розповідь про улюблену справу.		
58	Правопис закінчень іменників чоловічого роду з основою на -р в орудному відмінку однини.		
59	Закінчення іменників чоловічого роду в давальному і місцевому відмінках однини.		
60	Вимова і правопис іменників жіночого роду з нульовим закінченням у початковій формі в орудному відмінку однини.		
61	Правопис відмінкових закінчень іменників у множині. Словниковий диктант.		
62	Закінчення іменників у родовому відмінку множини.		
63	РЗМ. Твір за поданим початком і малюнком.		
64	Вживання іменників з прийменниками.		
65	Закінчення іменників у місцевому відмінку множини.		
66	Контрольна робота № 4 з теми «Іменник».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Іменник»	
Прикметник			
67	Аналіз контрольної роботи. Повторення вивченого про прикметник. Спостереження за роллю прикметників у мовленні.	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі; – впізнавати прикметники в реченні і тексті; – пояснювати роль прикметників у мові і мовленні; 	
68	Прикметники-синоніми,	– будувати сполучення прикметників з іменниками;	

	прикметники-антоніми та прикметники-багатозначні слова.	– встановлювати граматичний зв'язок між іменниками і прикметниками за допомогою питань;	
69	Спостереження за вживанням прикметників у художніх та науково-популярних текстах.	– пояснювати пряме і переносне значення прикметників у процесі виконання навчальних вправ;	
70	Спостереження за вживанням прикметників у художніх та науково-популярних текстах.	– добирати до поданого прикметника синоніми й антоніми;	
71	РЗМ. «Прийшла зима» упорядкування деформованого тексту.	– змінювати прикметники за родами;	
72	Роль прикметників у тексті.	– визначати рід прикметників за закінченням, поставленим питанням, за родом іменників;	
73	Зв'язок прикметників з іменниками в реченні. Вправи на визначення роду і числа прикметників.	– змінювати прикметники за числами у сполученні з іменниками;	
74	Відмінювання прикметників. Вправи на визначення відмінків прикметників у реченні.	– узгоджувати прикметники з іменниками;	
75	Спостереження за зміною закінчень прикметників у різних відмінкових формах. Опис зовнішності людини.	– визначати роль прикметників у текстах різних стилів;	
76	Вправи на визначення відмінка прикметників у реченнях. Словниковий диктант.	– користуватися таблицею відмінювання прикметників у процесі виконання вправ;	
77	Контрольна робота № 5 з теми «Прикметник».	– визначати відмінок прикметника у реченні за відмінком іменника;	
78	Робота над помилками. Виконання вправ.	– будувати прості речення з однорідними членами речення, вираженими прикметниками;	
79	Узагальнення вивченого.	– засвоїти словникові слова;	
80	Підсумковий урок.	– писати по пам'яті засвоєні словникові слова.	
III чверть			
81	Вимова і правопис прикметників із суфіксами -ськ-, -зьк-, -цьк-.	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Прикметник»	
82	Вживання знака м'якшення перед закінченням у прикметниках. Аудіювання.	– аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі;	
83	Вживання прикметників для всебічної характеристики предмета.	– виконувати практичні вправи, спрямовані на усунення помилок.	
84	Форми давального і місцевого відмінків однини прикметників жіночого роду.	– виконувати логічні завдання;	
85	Відмінювання прикметників у множині.	– задавати запитання з теми «Іменник. Прикметник».	
86	Вправи на вживання різних відмінкових форм прикметників у множині.	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	
87	Вправи на вживання різних відмінкових форм прикметників у множині.	– правильно вимовляти і писати прикметники з суфіксами -ськ-, -зьк-, -цьк-;	

88	РЗМ. Навчальний письмовий детальний переказ.	– писати переказ		
89	Контрольне списування. Узагальнюючий урок з теми «Прикметник»	– списувати текст, правильно оформляти речення на письмі, дотримуватись орфографічних правил; – виконувати логічні завдання; – задавати запитання з теми «Прикметник».		
Числівник				
90	Поняття про числівник як частину мови.	– правильно ставити питання до числівників; – правильно вимовляти і писати числівники, передбачені програмою; – ставити питання до кількісних і порядкових числівників; – правильно визначати час протягом доби; – будувати словосполучення з числівниками за зразком, підстановочною таблицею; – поєднувати числівники з іменниками; – складати оголошення; – встановлювати зв'язки між членами речення; – записувати числівники словами; – засвоїти словникові слова; – писати по пам'яті засвоєні словникові слова.		
91	Спостереження за функціональною роллю числівників у реченні.			
92	Практичне ознайомлення з формами родового відмінка числівників <i>п'ятдесят–вісімдесят</i> .			
93	Закріплення й узагальнення мовленнєвих умінь, пов'язаних з вживанням числівників.			
94	Повторення вивченого про числівник. Словниковий диктант.			
95	Самостійна робота з теми «Числівник».			
96	РЗМ. Складання розповіді на основі вражень від екскурсії.	– складати розповідь на основі вражень від екскурсії		
Займенник				
97	Займенник як частина мови.	– упізнавати серед слів займенники; – ставити питання до займенників; – упізнавати на слух і в текстах особові займенники; – пояснювати лексичне значення займенників, роль у реченні; – відмінювати особові займенники за зразком; – користуватися навчальною таблицею для визначення відмінків займенників у реченні; – дотримуватися правила вживання займенників із прийменниками; – будувати словосполучення і речення з особовими займенниками; – використовувати займенники для зв'язку речень у тексті.		
98	Особові займенники.			
99	Спостереження за вживанням особових займенників у текстах.			
100	Займенники 1-ї особи однини і множини. Роздільне написання займенників з прийменниками.			
101	Займенники 2-ї особи однини і множини.			
102	Займенники 3-ї особи однини і множини.			
103	Повторення й узагальнення вивченого про займенник.			
104	Контрольна робота № 6 з теми «Числівник. Займенник.»		перевірити знання, уміння й навички з теми «Числівник. Займенник.»	
105	РЗМ. Детальний переказ тексту.		– детально переказувати текст	
Дієслово				
106	Повторення вивченого про дієслово.	– впізнавати дієслова в реченні, в тексті; – ставити запитання до дієслів; – пояснювати значення дієслів у мові і мовленні; – зв'язувати дієслова з іменниками; – засвоїти правило написання не з дієсловами; – впізнавати на слух та в письмових текстах неозначену форму дієслова; – добирати неозначену форму до дієслова, поданих в інших формах; – пояснювати лексичне значення дієслів; – добирати до поданого дієслова кілька синонімів,		
107	Написання не з дієсловами.			
108	Спостереження за зв'язком дієслова в реченні з іншими частинами мови.			
	Неозначена форма дієслова.			
109	Змінювання дієслів за часами.			
	Змінювання дієслів за числами.			
110	Вправи на розрізнення часових форм дієслів. Словниковий			

	диктант.	антонімів;	
111	Дієслова вжиті в прямому та переносному значенні.	– пояснювати дієслова, вжиті в прямому і переносному значенні, значення багатозначних дієслів;	
112	Дієслова, що виражають незавершену і завершену дії.	– будувати речення з однорідними присудками, вираженими дієсловами;	
113	РЗМ. Твір за прочитаною книгою.	– використовувати дієслова у навчальних вправах, у текстах розповідного та описового типу;	
114	Дієслова теперішнього часу. Визначення особи та числа дієслів теперішнього часу.	– розрізнявати часові форми дієслова;	
115	Дієслова майбутнього часу.	– змінювати дієслова за часами у формах доконаного і недоконаного виду;	
116	Перша і друга дієвідміни дієслів.	– розпізнавати часові форми дієслів у тексті;	
117	Правопис особових закінчень дієслів.	– змінювати дієслова за особами і числами в теперішньому і майбутньому часі за зразком (таблицею);	
118	Написання закінчень у дієсловах першої особи.	– вживати дієслівні форми в реченнях і зв'язних висловлюваннях;	
119	Написання закінчень у дієсловах другої особи.	– переконструйовувати навчальні тексти шляхом заміни дієслівних форм відповідно до поставленого завдання;	
120	Написання закінчень у дієсловах 3-ї особи.	– визначати дієслова, що виражають незавершену і завершену дії;	
121	Правопис ненаголошених особових закінчень дієслів теперішнього і майбутнього часу. Словниковий диктант.	– визначати дієслова, які належать до I і II дієвідміни з опорою на закінчення в 3-й особі множини;	
122	Дієслова минулого часу. Змінювання дієслів минулого часу за числами та родами (в однині).	– використовувати навчальну таблицю для визначення особи дієслів теперішнього і майбутнього часу;	
123	Вправи на визначення роду дієслів минулого часу.	– змінювати дієслова минулого часу за родами з опорою на навчальну таблицю та за зразком;	
124	Значення дієслівних форм на -ся (-сь).	– ставити дієслова минулого часу в потрібну родову форму за питанням що робив? (-ла, -ло), що зробив? (-ла, -ло);	
125	Вимова і написання дієслів на -ся (-сь).	– правильно вимовляти і писати дієслова на –ся; – писати твір за прочитаною книгою.	
126	Повторення вивченого	– розбирати дієслово як частину мови;	
127	Контрольна робота № 7 з теми «Дієслово».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Дієслово»	
128	РЗМ. Твір-опис	– складати твір-опис	
129	Узагальнення вивченого.	– виконувати логічні завдання; – задавати запитання з теми «Дієслово».	
130	Підсумковий урок.	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	
IV чверть			
131	Ознайомлення з прислівником як частиною мови.	– розрізнявати серед поданих слів прислівники; – пояснювати граматичну ознаку прислівників – незмінюваність;	
132	Порівняльна характеристика прислівників і прикметників. Основна граматична ознака прислівників.	– визначати спільні й відмінні особливості прислівників і прикметників; – ставати до прислівників питання;	
133	Утворення прислівників від прикметників.	– зв'язувати прислівники з дієсловами у словосполучення, вводити їх у речення;	
134	Практичне ознайомлення з формами ступенів порівняння прислівників (без уживання термінів).	– утворювати прислівники від прикметників; – практично утворювати форми ступенів порівняння прислівників;	
135	Практичне ознайомлення з	– добирати до поданого прислівника синоніми й антоніми;	

	формами ступенів порівняння прислівників (без уживання термінів).	– розуміти і пояснювати (за допомогою вчителя) правопис не з прислівниками; – будувати речення з однорідними прислівниками;	
136	Спостереження за вживанням у мовленні прислівників-синонімів.	– пояснювати значення прислівників у тексті;	
137	РЗМ. Переказ тексту.	– вибирати з-поміж поданих прислівник, який найбільше відповідає змісту речення, тексту;	
138	Правопис не з прислівниками.	– визначати роль прислівників у художніх і науково-популярних текстах;	
139	Спостереження за роллю у мовленні прислівників-антонімів.	– переказувати текст;	
140	Контрольне списування.	– складати продовження казки за поданим початком;	
141	РЗМ. Складання продовження казки за поданим початком.	– списувати текст, правильно оформляти речення їх на письмі, дотримуватись орфографічних правил.	
142	Однорідні другорядні члени речення, виражені прислівниками.		
143	Спостереження за роллю прислівників у художніх і науково-популярних текстах.		
144	Спостереження за роллю прислівників у художніх і науково-популярних текстах.		
145	Самостійна робота. Вживання прислівників під час побудови речень.	– застосовувати здобуті знання, уміння й навички у процесі виконання навчальних завдань	
146	Повторення вивченого	– виконувати логічні завдання; – задавати запитання з теми «Прислівник».	
147	Контрольна робота № 8 з теми «Прислівник».	– перевірити знання, уміння й навички з теми «Прислівник»	
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК			
148	Текст, його головна думка. Заголовок до тексту.	– знаходити у тексті зачин, основну частину, кінцівку;	
149	Вправи на визначення головної думки тексту. Порядок виконання звуко-буквеного аналізу слова. Добір заголовків. Порядок розбору слів за будовою.	– формулювати тему і мету тексту; – добирати заголовок; – зв'язувати речення за допомогою займенників; – ділити текст на частини за поданим планом; – складати тексти-розповіді;	
149	Добір заголовків. Порядок розбору слів за будовою.	– аналізувати в навчальній роботі тексти-описи; – брати участь у порівнянні однотемних текстів-описів художнього і науково-популярного стилів;	
150	Комплексні вправи та аналіз текстів, добір до них заголовків.	– складати тексти-описи; – аналізувати в навчальній роботі тексти-міркування; – виявляти в текстах-міркуваннях твердження, доказ та висновок; – будувати тексти-міркування; – визначати в тексті його основні складові – зачин, основну частину, кінцівку; – розпізнавати тексти різних жанрів, класифікувати; – відновлювати деформований текст із переміщеними частинами, ознаками.	
151	Контрольне списування	– списувати текст, правильно оформляти речення на письмі, дотримуватись орфографічних правил.	
152	Речення за метою висловлювання	– характеризувати речення за метою висловлювання, знати їхні ознаки;	
153	Основа речення	– називати ознаки речення;	

154	Однорідні члени речення	<ul style="list-style-type: none"> – ставити розділові знаки в кінці речень, обирати знак у відповідності зі змістом й інтонацією речення; – читати речення з різною інтонацією; – визначати головні члени речення, відрізняти другорядні члени речення від головних; – складати речення з однорідними членами речення. 	
155	Конструктивні вправи зі спільнокореневими словами, вживання їх у реченнях, зв'язних текстах.	<ul style="list-style-type: none"> – знаходити корінь у ряді спільнокореневих слів; – пояснювати значення кожного із спільнокореневих слів; – перевіряти ненаголошені голосні зміною форми слова та доборою споріднених слів. 	
153	Вправляння у встановленні зв'язку слів у реченнях. Спостереження за вживанням числівників у мовленні.	<ul style="list-style-type: none"> – встановлювати зв'язок слів у реченнях; – визначати роль числівників у мовленні. 	
154	Вправи на спостереження за роллю дієслів у мовленні. Граматичний аналіз дієслівних форм різних часів.	<ul style="list-style-type: none"> – визначати роль дієслів в усному і писемному мовленні; – виконувати граматичний аналіз дієслівних форм різних часів. 	
155	Вправи на спостереження за роллю дієслів у мовленні. Граматичний аналіз дієслівних форм різних часів		
156	Спостереження за роллю префіксів у словах.	– визначати роль префіксів у словах	
157	Конструктивні вправи на нормативне вживання в мовленні граматичних форм вивчених частин мови.	<ul style="list-style-type: none"> – змінювати іменники за числами; – змінювати іменники різних родів за відмінками; – змінювати прикметники за родами; – змінювати прикметники за числами у сполученні з іменниками; – будувати словосполучення з числівниками за зразком, підстановочною таблицею; – поєднувати числівники з іменниками; – будувати словосполучення і речення з особовими займенниками; – визначати дієслова, які належать до I і II дієвідміни з опорою на закінчення в 3-й особі множини; – змінювати дієслова минулого часу за родами з опорою на навчальну таблицю та за зразком. 	
158	Конструктивні вправи на нормативне вживання в мовленні граматичних форм вивчених частин мови.		
159	Конструктивні вправи на нормативне вживання в мовленні граматичних форм вивчених частин мови.		
160	Конструктивні вправи на нормативне вживання в мовленні граматичних форм вивчених частин мови.		
161	Звуко-буквенний аналіз.	– виконувати звуко-буквенний аналіз	
162	Розбір слова за будовою.	– виконувати розбір слів за будовою	
163	Характеристика речення.	– аналізувати речення за основними його характеристиками	
164	Контрольна робота № 8	– перевірити знання, уміння й навички з вивчених тем	
165	Робота над помилками.	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати помилки, допущені в контрольній роботі; – виконувати практичні вправи щодо попередження помилок. 	
166	Тестова перевірка.	– перевірити знання, уміння й навички з вивчених тем у тестовій формі	
167	Аудіювання.	<ul style="list-style-type: none"> – слухати-розуміти текст; – відповідати на тестові запитання. 	
168	Словниковий диктант з коментуванням орфограм.	– записувати словникові слова на вивчені за рік правила, коментуючи орфограми	
169	Узагальнення вивченого.	– виконувати логічні завдання;	

		– задавати запитання з вивчених тем.	
170	Підсумковий урок.	– працювати в парі, групі; виконувати різні ролі (лідера, виконавця)	

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

I. Нормативне забезпечення

1. Концепція державних освітніх стандартів загальної освіти Придністровської Молдавської Республіки.
2. Робоча програма навчального предмета «Українська (рідна) мова».
3. Державний освітній стандарт початкової загальної освіти ПМР.
4. Базисний навчальний план ДОС ПОО ПМР.

II. Навчально-методичне забезпечення

1. Основні підручники та навчальні посібники для 1-4 класів

№ п/п	Назва	Автор	Клас	Видавництво	Рік видання
1.	Наша абетка	Лозан Т.А., Мошняга І.В.	1	Тирасполь	2015
2.	Мій перший зошит	Лозан Т.А., Мошняга І.В.	1	Тирасполь	2015
3.	Зошит для письма (в 2-х частинах)	Лозан Т.А., Мошняга І.В.	1	Тирасполь	2015
4.	Література рідного краю: Хрестоматія	Рибіцька А.Д.	1	Тирасполь	2007
Українська мова					
5.	Українська мова (підручник) НМК. у 2-х частинах	Білецька М.А., Вашуленко М.С.	2	К.: Освіта	2002- 2010
6.	Українська мова (підручник)	Вашуленко М. С., Дубовик С. Г.	2	ВД «Освіта»	2012
7.	Рідна мова (підручник) НМК. у 2-х частинах	Вашуленко М.С., Мельничайко О.І.	3	К.: Освіта	2003- 2007
8.	Українська мова (підручник)	Вашуленко М.С., Мельничайко О.І., Васильківська Н.А.	3	ВД «Освіта»	2014
9.	Рідна мова (підручник) НМК. у 2-х частинах	Вашуленко М.С., Дубовик С.Г., Мельничайко О.І., Скуратівський Л.В.	4	К.: Освіта	2004

2. Додаткові підручники та навчальні посібники

1	Супутник букваря	Вашуленко М.С., Вашуленко О.В.	1	ВД Освіта	2012
2	Післябуквар	Вашуленко М.С., Вашуленко О.В.	1	ВД Освіта	2012
3	Зошит з читання	Вашуленко М.С.,	1	ВД Освіта	2012

		Вашуленко О.В.			
4	Збірник дидактичного матеріалу для уроків навчання грамоти	Одинак М. М., Фраюк Л. Коченгіна	1	Чернівецький ОШПО	2014
5	Експрес-контроль. Картки з української мови (у двох частинах)	Левченко В.С.	1	Генеза	2012
6	Зошит з читання і розвитку мовлення	Джемула Г.П., Лавренчук Т.М.	1	Генеза	2012
7	Стежина радощів. Хрестоматія	Кутова А.О.	1	Генеза	2012
8	Післябукварик. Зошит з української мови	Петрюк Л.П., Рисована З.Г.	1	Гімназія	2012
9	Читайлик-помічник	Свистак О. Л.	1	ФОП Сисин О. В.	2012
10	Демонстраційні таблиці з навчання грамоти	Захарійчук М.Д. Науменко В.О.	1	Грамота	2012
11	Українська мова. Завдання для тематичного й підсумкового контролю	Володарська М. О.	1	ЛЄТА	2011
12	Завдання з логічним навантаженням з української мови. Зошит	Митник О. Я., Виноградова Н.Г.	2	Мандрівець	2012
13	Українська мова. Ч. 1 (посібник)	Варзацька Л.О., Трохименко Т.О.	2	Навчальна книга – Богдан	2011
14	Українська мова. Ч. 2 (посібник)	Варзацька Л.О.	2	Навчальна книга – Богдан	2011
15	Мовний дивосвіт. Чародійне зернятко. Ч.1	Тищенко-Забожко Л.М.	2	Генеза	2008
16	Мовний дивосвіт. Уроки чарівної Радмили. Ч.2	Тищенко-Забожко Л.М.	2	Генеза	2008
17	Українська мова. Практичні завдання (посібник для вчителя).	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	2	Навчальна книга – Богдан	2009
18	Українська мова. Робочий зошит у 2-х частинах	Тимченко Л. І.	2	Ранок	2011
19	Українська мова. Зошит для контролю навчальних досягнень	Тимченко Л. І.	2	Ранок	2011
20	Українська мова. Зошит для самостійного закріплення знань учнів. Ч. 1,2,3,4	Терещенко О.В.	2	АВДІ	2010
21	Зошит з української мови "Горішок"	Воскресенська Н.О.	2	Ранок	2012
22	Зошит для тестової перевірки знань з української мови	Пономарьова К.І.	2	Генеза	2011
23	Творчі завдання з української мови. Дидактичний матеріал	Будна Н.О., Головка З.Л., Козуб О.В.	2	Навчальна книга – Богдан	2012
24	Зошит з розвитку зв'язного мовлення	Ткаченко Л.П., Калашнікова Т.В.	2	ЛЄТА	2011
25	Українська мова. Завдання для тематичного й підсумкового контролю	Володарська М. О.	2	ЛЄТА	2011

26	Українська мова. Зошит для контрольних робіт	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	2	Навчальна книга – Богдан	2012
27	Українська мова. Картки поточного та тематичного контролю знань	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	2	Навчальна книга – Богдан	2011
28	Українська мова. Зошит. Завдання для перевірки навчальних досягнень	Гайова Л.А., Пархоменко Н.Є.	2	Літера ЛТД	2010
29	Зошит з розвитку зв'язного мовлення «Щебетун»	Меренцова І.О.	2	Ранок	2012
30	Зошит з каліграфії та розвитку мовлення у 2-х частинах	Цєпова І. В.	2	Ранок	2012
31	Українська мова. Експрес-контроль	Черкасова А. А., Панова Н. В.	2	Ранок	2011
32	Українська мова. Орфографічний тренажер	Левченко Т. Г.	2	Ранок	2012
33	Каліграфічний тренажер	Федієнко В. В.	2	ВД «Школа»	2011
34	Каліграфічні прописи	Федієнко В. В.	2	ВД «Школа»	2012
35	Українська мова. Тестові завдання. Посібник-практикум	Будна Н.О.	2	Навчальна книга – Богдан	2010
36	Українська мова. Зошит для самостійного закріплення знань учнів. Ч. 1, 2	Терещенко О.В., Єфремова А.В.	3	АВДІ	2010
37	Мовний дивосвіт. Русалонька Ч.1	Тищенко-Забожко Л.М.	4	Генеза	2008
38	Мовний дивосвіт. Неймовірна пригода Ч.2	Тищенко-Забожко Л.М.	4	Генеза	2008
39	Посібник-практикум з української мови. Тестові завдання	Головка З.Л.	4	Навчальна книга – Богдан	2012
40	Дидактичні матеріали з української мови.	Фінько Г.М., Волошина Г. П.	2	Абетка	2012
41	Зошит з розвитку мовлення «Подружися зі словом»	Пономарьова К.І.	2	Генеза	2012
42	Зошит з розвитку зв'язного мовлення «Говоримо, читаємо, пишемо»	Будна Н.О., Головка З. Л., Рябова С.І.	2	Навчальна книга – Богдан	2012
43	Мовний дивосвіт. Попелюшка. Ч.1	Тищенко-Забожко Л.М.	2	Генеза	2008
44	Мовний дивосвіт. Лісова школа. Ч.2	Тищенко-Забожко Л.М.	3	Генеза	2008
45	Посібник-практикум з української мови. 3 клас. Тестові завдання	Рябова С.І.	3	Навчальна книга – Богдан	2012
46	Зошит для тестової перевірки знань з української мови	Пономарьова К.І.	3	Генеза	2011
47	Зошит з української мови «Горішок»	Воскресенська Н.О.	3	Ранок	2012
48	Уроки читання. Робочий зошит	Будна Н.О., Головка З.Л., Заброцька С.Г.	3	Навчальна книга – Богдан	2012
49	Творчі завдання з української мови	Будна Н.О., Головка З.Л.	3	Навчальна книга – Богдан	2012
50	Зошит з розвитку зв'язного	Пономарьова К.І.	3	Генеза	2012

	мовлення «Подружися зі словом».				
51	Українська мова. Експрес-контроль	Черкасова А. А., Панова Н. В.	3	Ранок	2012
52	Українська мова. Орфографічний тренажер	Левченко Т. Г.	3	Ранок	2012
53	Виправ помилку. Експрес-контроль з української мови	Левченко Т. Г.	3	Ранок	2012
54	Українська мова. Зошит для контрольних робіт	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	3	Навчальна книга – Богдан	2012
55	Українська мова. Картки поточного та тематичного контролю знань	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	3	Навчальна книга – Богдан	2011
56	Диференційовані домашні завдання з української мови	Соломонюк О.В.	3	Грамота	2009
57	Українська мова. Зошит. Завдання для перевірки навчальних досягнень	Гайова Л.А., Пархоменко Н.Є.	3	Літера ЛТД	2010
58	Дидактичні матеріали з української мови.	Фінько Г.М., Заграйчук Л. М.	3	Абетка	2012
59	Зошит з розвитку зв'язного мовлення "Говоримо, читаємо, пишемо"	Будна Н.О., Рябова С.І.	3	Навчальна книга – Богдан	2012
60	Зошит з розвитку зв'язного мовлення	Ткаченко Л.П., Калашнікова Т.В.	3	ЛСТА	2011
61	Українська мова. Завдання для тематичного й підсумкового контролю	Володарська М. О.	3	ЛСТА	2012
62	Українська мова. Практичні завдання. (посібник для вчителя)	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	3	Навчальна книга – Богдан	2012
63	Українська мова. Робочий зошит у 2-х частинах	Тимченко Л. І.	3	Ранок	2012
64	Українська мова. Зошит для контролю навчальних досягнень	Тимченко Л. І.	3	Ранок	2012
65	Зошит для тестової перевірки знань з української мови	Пономарьова К.І.	4	Генеza	2011
66	Українська мова. Зошит для контрольних робіт	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	4	Навчальна книга – Богдан	2012
67	Українська мова. Картки поточного та тематичного контролю знань. Дидактичний матеріал	Походжай Н.Я., Шост Н.Б.	4	Навчальна книга – Богдан	2012
68	Творчі завдання з української мови. Дидактичний матеріал	Гемзюк О.Р., Рябова С.І.	4	Навчальна книга – Богдан	2012
69	Українська мова. Зошит для самостійного закріплення знань учнів. Ч. 1, 2	Терещенко О.В.	4	АВДІ	2010
70	Дидактичні матеріали з української мови.	Фінько Г. М., Абельчук З. С.	4	Абетка	2012
71	Зошит з української мови «Горішок»	Воскресенська Н.О.	4	Ранок	2012
72	Українська мова. Робочий	Тимченко Л. І.	4	Ранок	2012

	зошит у 2-х частинах				
73	Українська мова. Зошит для контролю навчальних досягнень	Тимченко Л. І.	4	Ранок	2012
74	Зошит з розвитку зв'язного мовлення. «Подружися зі словом».	Пономарьова К.І.	4	Гене́за	2011
75	Українська мова. Експрес-контроль	Черкасова А. А., Панова Н. В.	4	Ранок	2011
76	Зошит з розвитку зв'язного мовлення	Ткаченко Л.П., Калашнікова Т.В.	4	ЛСТА	2011
77	Українська мова. Завдання для тематичного й підсумкового контролю	Володарська М. О., Мірошниченко Н. І.	4	ЛСТА	2012
78	Зошит з розвитку зв'язного мовлення «Щебетун»	Меренцова І.О.	4	Ранок	2012
79	Українська мова. Зошит. Завдання для перевірки навчальних досягнень	Гайова Л.А., Пархоменко Н.Є.	4	Літера ЛТД	2010
80	Зошит з розвитку зв'язного мовлення «Говоримо, читаємо, пишемо»	Будна Н.О., Рябова С.І., Скрипченко Н.Ф.	4	Навчальна книга – Богдан	2008
81	Орфографічний словничок	Воскресенська Н.О.	1-4	Ранок	2012
82	Фразеологічний словничок	Крехно Т. І.	1-4	Ранок	2011
83	Етимологічний словничок	Крехно Т. І.	1-4	Ранок	2012
84	Словничок антонімів і омонімів	Крехно Т. І.	1-4	Ранок	2012
85	Словничок іншомовних слів	Крехно Т. І.	1-4	Ранок	2012
86	Словничок синонімів	Крехно Т. І.	1-4	Ранок	2012
87	Тлумачний словник. Словничок мовних труднощів	Воскресенська К. О., Воскресенська Н. О.	1-4	Ранок	2012
88	Російсько-український словничок	Воскресенська К. О., Воскресенська Н. О.	1-4	Ранок	2012
89	Контрольні роботи. Українська мова	Айзацька Н.І.	4	Весна	2010